MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

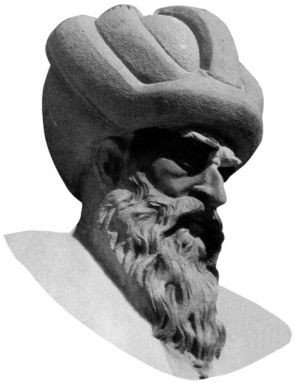
ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı ..... Ömer KÖKER
7. Message From The Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı 20/5/1956 ..... Derleyen: Erdal TÜRKER
15. Üç Taşıyıcı Sütun ..... Sait Mehmet TANSAL
24. Bir Kimlik Arayışı: Fransa Grand Orient'i ..... Michel L. BRODSKY
1877 Konvanı – (II. Bölüm) Çevirenler: Ahmet SEVİNDİK
Ali VERBAS
49. 21. Yüzyılda Popüler Kültür ve Masonluk ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
59. Edoardo de Nari: İtalya'dan İstanbul'a Uzanan ..... Yavuz SORAL
Bir Yaşam Öyküsü
74. Hürmasonluğun Sembolik Kökenleri ..... Suphi VARIM
85. Selamet Locası Tersimatlarından ..... Aziz AZMET
96. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
118. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları ..... Mimar SİNAN

YIL : 2014 NO : 163

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarırsınız.
Şânı Yüce Kur'an (III: 139)

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi : AHMET ŞENKUT
Yazı İşlerini fiilen idare eden : ERGİN KOPARAN
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.
ISSN 1301-2762

SAYI:163 • Nuruziya Sokağı No: 9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 HAZİRAN 2014

5. Büyük Üstat Mesajı — **Ömer KÖKER**
7. Message From The Grand Master — **Ömer KÖKER**
9. Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı 20/5/1956 — ***Derleyen: Erdal TÜRKER***
15. Üç Taşıyıcı Sütun — **Sait Mehmet TANSAL**
24. Bir Kimlik Arayışı: Fransa Grand Orient'i 1877 Konvanı – (II. Bölüm) — **Michel L. Brodsky** / ***Çevirenler: Ahmet SEVİNDİK, Ali VERBAS***
49. 21. Yüzyılda Popüler Kültür ve Masonluk — **Yavuz Selim AĞAOĞLU**
59. Edoardo de Nari: İtalya'dan İstanbul'a Uzanan Bir Yaşam Öyküsü — **Yavuz SORAL**
74. Hürmasonluğun Sembolik Kökenleri — **Suphi VARIM**
85. Selamet Locası Tersimatlarından — **Aziz AZMET**
96. Localardan Haberler — **Mimar Sinan**
118. Aramızdan Ayrılanlar — **Mimar Sinan**
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları — **Mimar Sinan**

Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım A.Ş.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

İnsan zekâsı ve aklı her iyinin üzerine daha mükemmelini inşa etmeye programlanmıştır. Bir düşüncenin kelimelere dökülerek ifade edilmesi özenle yapılmış ve yetkin bir biçimde başarılmış olabilir. Bununla birlikte daha sonra bir başka özenli çalışma yapılsa ve bir başka metin hazırlansa, o metin muhakkak ki bundan daha güzel olacaktır, ihtiyaçları daha iyi karşılar hale gelecektir veya kelimelendirilmesi daha mükemmel olacaktır. Çünkü mükemmele giden yolun sonu yoktur, mükemmel ona ulaşılmaya çalışılan fakat varılamayan bir noktadadır. Düşünsel çalışmaların amacı, değişik beyinlerden gelecek önerilerle ve eleştirilerle mümkün olduğunca ihtiyacı karşılayan metinler oluşturmaktır.

Kardeşlerim, bu nedenle eleştiriyi özellikle kullandım çünkü eleştirinin olmadığı yerde çınlayan alkışlar, alkışlananları asla yüceltmez. Eleştiri bir uçurtmanın havalanabilmesi için gerekli olan rüzgâr gibidir. O nedenle eleştirilerin uçurtmayı havalandırmak anlamında yapılmasının doğru olduğunu düşünüyorum. Bu elbette bir eleştirel düşünceyi de beraberinde getirmektedir.

Eleştirel düşünce bağımsız olmayı önerir. Eleştirel düşünme hiçbir önyargı, ön kabul ya da herhangi bir otoriteye yaslanmayı kabul etmez. Yani eleştirel düşüncenin var olması için kendi beynimizin ürettiği düşüncelerin var olması lazım gelir. Yoksa başka bir kaynakta kotarılmış bir metni sunmak eleştirel düşünceyi oluşturamaz.

Sevgili Kardeşlerim, eleştirel düşünme yeni fikirlere de açık olmayı gerektirir. Eleştirel düşünen kişi kendi mevcut düşüncelerinden farklı düşüncelerle kendi düşüncelerini gözden geçirir ve alınması gerekenleri alarak kendi

düşüncelerini zenginleştirir, ifade ettiği konular hakkında da diğer tarafın düşüncelerini ve görüşlerini de zenginleştirir. En önemli husus da eleştirel düşünme, düşünceleri destekleyen delilleri ve sebepleri sürekli olarak dikkate almayı gerektirir. Eleştirel düşünen kişi ileri sürdüğü her düşüncenin sebeplerini ve delillerini açıklamak durumundadır. Sebebini açıklayamadığı ya da delilini getiremediği düşünceleri savunmamalıdır. Kendisine 'niçin böyle düşünüyorsun?' diye sorulduğunda hiç kızmadan alınmadan 'çünkü...' diye açıklama yapabilmelidir. Eğer böyle bir düşüncenin delilleri ve sebepleri zayıfsa eleştirinin muhatabı olan kişi, daha sağlam sebeplere ve delillere yönelmelidir.

Sevgili Kardeşlerim,

Eski Yunan'dan beri var olan ancak modern anlamda Descartes'ın yeni bir anlam katarak önünü açtığı eleştirel düşünce, insanoğlunun eleştirilere, eleştirilerin yanında mutlaka ve mutlaka önerilere de açık olarak düşünmesini, böylelikle düşüncelerini söze ve yazıya dökmesini sağlayan bir düşünce yöntemi olarak önümüzde durmaktadır.

Kardeş sevgilerimle.

Ömer Köker
Büyük Üstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

Human mind and intellect is programmed to build the best on top of the better. The expression of an idea could have been achieved in a meticulous manner, however, a better and a different expression might define this idea in a more beautiful way. There is no end to the road that leads to perfection. The perfect is at the infinity; you try to reach it but never can. Therefore, the purpose of intellectual studies is to develop certain texts arising from proposals obtained from different brains and with critics to satisfy certain needs.

My dear brethren, I used the word "critics" here deliberately because the applause we hear without criticism never praises the applaused. Criticism is like the wind which carries the kite up above the sky. For this reason the criticism must be made in a manner to fly the kite. Of course, such a manner brings along the concept of critical thinking.

Critical thinking requires independence. Furthermore, critical thinking denies all kinds of prejudices and judgements and objects to lean on any kind of higher authority. For the existence of a critical thinking the subsistance of ideas produced by our own brain is essential. The presentation of a text already produced by a different source can not be the subject of critical thinking.

Dear Brethren,

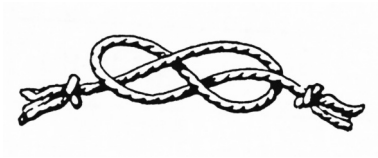
A critical thinking mind must always be open to new ideas and thoughts as well. A critical thinking person reviews his personal thoughts and ideas under the light of other thoughts and ideas and by taking the ones he needs, he enriches his ideas while he broadens the ideas of the others with the

expressions he puts forward. An important fact here is the sustainability of the proofs and reasons that will be taken into consideration to support the critical thinking. In other words, the critical thinker must put forward each and every proof and evidence to explain his ideas. He must not defend any idea or thought that he can not explain and justify clearly. If he has to answer the question "why are you thinking this way?", he must always be ready to respond with a sentence starting with the word "because....". However, if his facts and evidences are to weak to support his theory, then he must yield to stronger proofs and evidences.

Critical thinking has existed since the ancient Greek and was re-defined by Descartes in a modern meaning has brought along the concept of criticism and being open to new and other proposals and suggestions. Thus, critical thinking will become a method of free-thinking to materialize in the best expressed texts and patterns.

With fraternal greetings,

Ömer Köker
Grand Master

TARİH

BÜYÜK MAHFİL
UMUMİ HEYET TOPLANTISI 20/5/1956

Derleyen : **Erdal TÜRKER**

General Assembly May 20, 1956

The minutes of the General Assembly [Grand Lodge] held on May 20, 1956 is republished due to its significance in the history of Turkish Freemasonry.

20 Mayıs 1956 tarihli, Büyük Mahfil Umumi Heyet [Büyük Loca] Toplantısı "zabtı", izleyen sayfalarda, tarihi belge niteliğini muhafaza etmesi bakımından fotoğraf olarak basılmaktadır.

Bundan önce olduğu gibi okumayı kolaylaştırmak amacıyla bir sözlük eklenmiştir.

S:. A:. K:. Ş:. C:.
A:. L:. G:. D:. G:. A:. D:. U:.

401

İSTANBUL GRAN LOJU

LA GRANDE LOGE d'İSTANBUL

Sayı:

Adresse: Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

İstanbul,

Tel.: 42535

20/Mayıs/1956 tarihli İstanbul Granloju
Heyeti Umumiye Zaptıdır

İstanbul Granloju 20/Mayıs/1956 pazar günü saat 10 da malûm hendesi noktada Granmetr Dr.Fethi Erden Biraderin riyasetinde toplandı: Granmetr Dr.Fethi Erden, muavini Dr. Muhttin Celâl Duru,Büyük Birinci Nazır vekâleten Selahattin Güvendiren, Büyük İkinci Nazır vekâleten Sırrı Tümer, Büyük Hatip Saeid Öncel, Büyük Kâtip Memduh Seydol, Büyük Muhakkik Ruhi Vamik Girgin, Büyük Hazie Emine Muhsin Türen, Büyük teşrifatçı vekâleten Jak Neom, Büyük muhafızı dahilî Edip Seydi Biraderler yerlerinde olduğu halde yoklama büyük katip tarafından yapıldı. Ekseriyet olduğu görüldüğünden oturum usulü dairesinde açıldı. 4/Şubat/1956 tarihli zabıt okundu, söz verildi. Büyük Hatip Saeid Öncel Birader, zabıtta kendisine atfen yazılmış olan Merkezin muhakkak İstanbul olması ve bunun itiraz edilemez olduğu hakkındaki kaydın tashihini istedi ve eski zabıt bu kayıt ile tashihen kabul edildi. Ülkü Mahfili murahhaslığına seçilen Yaşar Ali Şinasi ve Libertas Mahfili muhteremi mürahhas mulâzımlığına seçilen İzzet Berk Biraderlerin tahlifi yapıldı.

Bundan sonra rüznameye geçilerek Granmetr Dr.Fethi Erden Birader tarafından heyeti daime raporu okundu. Ve dağıtılan matbu bütçe tasarısı hakkında da izahat verildi. Bu hususta sözün serbest olduğu ilân edildikten sonra Sadık Bigat Birader granloj bütçesile mahfiller bütçelerinin bu tasarıda imtizaç etmemiş bulunduğunu ve Rafet Hakol birader idare raporunun azaya matbu olarak verilmiş olması lâzımgeldiğini, Cemil İpekçi birader ayrı ayrı mahfillerle granloj bütçesini tesbit edilemiyeceğini bunların tevhidi lâzımgeldiğini, Nuri Pere birader bütçenin 1/Nisan'dan itibaren tatbik edildiğine nazaran gelirin 9.aya çarpılması gerektiğini belirttiler. Nihayet bütün bu müzakerelerden sonra hatibin mütalâası neticesinde serdedilen kaydu şartlar dahilinde bütçe kabul edildi. Bu arada Rafet Hakol biraderin telefon hakkında verdiği izahat üzerine hususî muhabere ile

S.: A.: K.: Ş.: C.:
A.: L.: G.: D.: G.: A.: D.: I'Ü.:

400

İSTANBUL GRAN LOJU

LA GRANDE LOGE d'ISTANBUL

Sayı: .....

Adresse: Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

İstanbul, ...

Tel.: 42535

cemiyete ait telefon muhaberelerinin ayrılması gerektigi Ferit Up birader tarafından dermeyan edilmiş isede bu hususta bir karar ittihazı heyeti daimeye bırakıldı. Bu müzakereden sonra ruznamede yeni bir mahfil açılması hususundaki maddeye geçildi. Granmetr yeni açılması istenen bu mahfilin faaliyette bulunmasına daimî heyetin taraftar olduğunu yalnız teklif edilen mahfil için Vefa isminin verilmesinde bazı mahzurlar düşünüldüğünü ve bu noktadan heyeti âliyenizin fikrine müracaat mecburiyetinde kalındığını izah ettiler. Bu hususta azaya söz verildi. Sadık Bigat Birader yeni vefa denmesinin münasip olacağını,Ferit Up ve Moradonkiyan biraderler tesis edilecek bu mahfile eski bir ismin konmasının prensip itibarile kabul edilemiyecegini, İbrahim Hoyi birader kurulacak mahfile Vefa ismi verilirse Resne, Muhibbani Hürriyet,Ziyaişark gibi eski mahfillerin açılmasına ve şimdi teessüs etmiş mahfilleri bu durumun sarsabileceğini Muhittin Celâl Duru birader de vaktile Şurayı Âlinin eski isimler hakkında verdigi kararın bizi takyid edemiyecegini bu itibarla Vefa isimli bir mahfilin açılmasına hiç bir maniin ortada bulunmadığını söylediler. Bundan sonra Cemil İpekçi Birader 1948 tarihinde verilen kararın bir prensip kararı değil unun fevkinde bir karar olduğunu mahfilleri eski isimlerile açmamakta tamamile isabet edildigini ve Rafet Hakol birader Vefanın sütunları azım mahfili gibi yıkılmış bir mahfil olmayıp mazisi temiz bir mahfil olduğunu ,Sadık Bigat birader de uyanmada mahzurlu görülen biraderlerin 1948 den sonra camiamıza girmelerine bu idarî kararla karşı gelindigini Büyük Hâtip Sacid Öncel birader şahsî olarak bir mahfil kurulanilmesi için mucib sebebler lâzımgeldigini bu mahfil için 44 kişilik bir liste gösterildigini, diğer eski mahfil kardeşleri de bu gibi iddialarda bulunurlarsa mahfillerin tarumar olmasına meydan verileceğini, bu itibarla Vefa adının verilmesine taraftar olmadığını,Sadık Bigat birader de cumartesi çalışmak isteyen biraderleri İdeal Mahfiline, gece çalışmak isteyenlerin gece çalışan Mahfillere iltihak edebileceklerini,Ferit Up birader de derhal böyle yeni bir mahfil açılmasında hiç bir zaruret olmadığını

S.·. A.·. K.·. Ş.·. C.·.
A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. D.·. İ.·Ö.·.

389

İSTANBUL GRAN LOJU

Sayı: .....

LA GRANDE LOGE d'İSTANBUL

Adresse: Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

İstanbul, ...

Tel.: 42536

ileriye sürdüler. Bu sırada Nihat Sezaî birader kifayeti müzakere talebinde bulundu. Vefa mahfilinin açılması teklifi hatibin mütalâası neticesi reye konuldu ve ekseriyetle reddedildi.

Bundan sonra Birinci Nazır intihabıba geçildi. Yapılan müzakere neticesinde müddetin az olması dolayisile intihabın lüzum olmadığına karar verildi. Hasenat Emini Aristo Papadis biraderin sihhî sebebten istifası okundu bu vazife için de müddetin az kalması dolayisile Aristo Papadis biraderin mezun addedilmesine ve vazifenin muavinle idaresine karar verildi.

Umumî menafi hakkında söz verildi. İbrahim Hoyi birader mutbakta yemeklerin ihtimamla hazırlandığını,fakat rağbetsizlik yüzünden büfenin iş göremedigini binaenaleyh kapanmaması için daha ziyade rağbet teklifinde bulundu. Bundan sonra söz alan Sadık Bigat Birader geçen zabıtta Rafet Hakol biraderin memurların hür olmadığı ve Ankaradaki biraderlere yüksek derecelerin tevcih edildigi hakkındaki tenkitkâr sözlerini bahis konusu etti. Bu hususta Masonların daima hür olduklarını ve yüksek derece münakaşalarının ancak o derecelerin toplantılarında yapılabileceğini ileriye sürdü. Buna karşılık Rafet Hakol birader noktai nazarını izah etti.

Noradonkiyan birader Ankarada yeni a çılacak mahfil hakkında izahat istedi. Ruhi Vamık Girgin birader deklarasyonun iki mahfilde okunmadığını bildirdi. İbrahim Hoyi birader bir ses makinesi alınması teklifin de bulundu. Fevzi Up birader matem celsesinde tatbik edilen ritüel hakkında istizahda bulundu. Bundan sonra granmetr Ankarada açılacak Yıldız mahfilinin küşad merasimi için İsmail Kenan ,Nuri Pere,İbrahim Hoyi birader lerden mürekkep bir heyetin memur edildigini,matem celsesine gelince şimdiye kadar kullandığımız matem ritüelinin ekoseden uzaklaşmış bulunduğunu İstanbul Granlojunun matem celsesinde tatbik edilen ritüelin aynen

S:. A:. K:. Ş:. C:.
A:. L:. G:. D:. G:. A:. D:. U:.

788

İSTANBUL GRAN LOJU

Sayı : 44

LA GRANDE LOGE d'ISTANBUL

Adresse : Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

İstanbul, ...

Tel. : 42535

aslından nakledilerek tatbik edildiğini izah ettiler. Başkaca menafii umumiyeye ait söz isteyen bulunmadığından dul kesesi dolaştırıldı.Fazlı Güleç biraderin hissesi dahil olmak üzere 1150 tuğla getirdiği bildirilerek celseye son verildi.

Büyük Hatip
Sacid Öncel

Granmetr
Dr.Fethi Erden

Büyük Kâtip
Memduh Seydol

LÛGATÇE

(KÜÇÜK SÖZLÜK)

(Yazıda geçen, bugün kullanımdan düşmüş kelime, deyim ve terimlerin günümüz dilindeki karşılıkları aşağıda gösterilmiştir. Bazı kelimelerin, geçmişte, Arap [Acem] harflerinin özelliği nedeniyle Latin harfleriyle birden fazla şekilde yazıldığı göz önünde tutulmalıdır.)

dermeyan [dermiyan]	ortada; dermiyan etmek: ileri sürmek
ekose	(Fransızca'dan) İskoç; Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti
Granloj	(Fransızca'dan) Büyük Loca
Granmetr	(Fransızca'dan) Büyük Üstat
hendesi	geometrik
Heyyeti Daime	Büyük Görevliler Kurulu
imtizaç	uygunluk; uyuşma; kaynaşma
intihab	seçme; seçilme, seçim
ittihaz	edinme; kabul etme; sayma; düşünme, tasarlama
katip	sekreter
mahfil	loca
Muhafızı dahili	Koruyucu
murahhas	delege
mutbak [matbah]	mutfak
ruzname	gündem
tahlif	yemin
takyid	şart koşma; şarta bağlama
Teşrifatçı	Tören Üstadı
tevhid	birleştirme
umumi menafi	genel yararlar

ÜÇ TAŞIYICI SÜTUN

Sait Mehmet TANSAL

The three columns topped with Ionic (wisdom), Doric (strength) and Corinthian (beauty) capitals are placed in front of the altar and they belong to the principal officers of the lodge. The column of Wisdom was represented by the first Grand Master, King Solomon of Israel. The Worshipful Master is the symbol of wisdom in the lodge. Hiram, King of Tyre, symbolized strength because of the support he gave to King Solomon. The Senior Warden is this column of strength in the lodge. Hiram Abiff, because of his skillful work in brass and other metals, represented the column of Beauty. His counterpart in the lodge is the Junior Warden.

These three columns which form a right triangle in the middle of the lodge are also topped with candles (or lights). The lights of these columns are lit at the beginning of the meeting and extinguished at the end. These columns stand for the trinity of Wisdom-Strength-Beauty : Wisdom necessary contrive, Strength to accomplish a task and Beauty is for ornament.

Mabetlerimizde iki artı üç olmak üzere beş sütun bulunmaktadır. Bunlardan ikisi, J ve B sütunları, kutsal alanın girişindedir. Diğer üçü Mabedin ortasında Yemin Kürsüsünün hemen Doğusunda, siyah-beyaz karelerden oluşan kutsal alanın ortasında bulunmaktadır.

Bu yazımızda inceleyeceğimiz sütunlar yük taşıyan ikinci grup "Sütun"lardır.

Bilindiği gibi Akıl ve Hikmet, Hz. Süleyman'ı temsil eden Üstadı Muhtereme, Kuvvet, Sur Kralı Hiram'ı temsil eden Birinci Nazıra, Güzellik ise, Mimar Hiram Abif'i temsil eden İkinci Nazıra aittir. Bunlara ait olan avadanlıklar ise sırası ile gönye, tesviye ve şakuldür.

Süleyman Mabedinin inşasında da, bu üç kişi inşaatın bütün yükünü ve sorumluluğunu taşıdıkları ve paylaştıkları gibi yine bu üçlünün Locanın asıl görevlileri oldukları belirtilmektedir. Onun için bu sütunlar taşıyıcı sütunlardır.

Süleyman Mabedinin inşası, operatif olarak, bitirilmiş ve mabet insanlığın hizmetine açılmıştır. Ancak farklı zamanlarda uğradığı saldırılar sonucu yıkıldığından bugün mabedin yalnızca bazı kalıntıları vardır.

Çok uzun bir süre sonra bu inşaatı gerçekleştiren Operatif Masonluk yaşanan teknolojik ve teknik gelişmeler sonucunda yerini yeni mesleki oluşumlara terk etmiştir. Bugün artık Operatif Masonluk yoktur.

Ama bu sefer de Spekülatif Masonluk insanlığa hizmet etmeye koyulmuş ve bir "İnsanlık Mabedi" inşasını kendine hedef seçmiştir. İşte buradan itibaren bizim evrensel seviyedeki çalışmalarımız, çabalarımız işe koyulmuştur.

Bu spekülatif çalışmada Akıl ve Hikmet, bilgeliği ifade ederken bilincimizi aydınlatmakta ve böylece bize yol göstermekte, Kuvvet tanrılar katını güçlendiren zeka ile ilişkilendirilerek çalışmalara destek vermekte, Güzellik ise sevgi, bilim ve sayıların armonisinden oluşmakta, aynı zamanda mabedin süslenmesini de ifade etmektedir.

"Akıl ve Hikmet, Kuvvet ve Güzellik" kavramları aynı zamanda Evrenin Ulu Mimarının evreni yaratma eylemini de içermektedir. Bu sebepten bu üçlü onların koşulları çerçevesinde yapılan her girişimi verimli kılar. Bu kavramları yalnızca insani davranış şekillerinin ideal modelleri olarak görmek kapsamlarını sınırlar.

"Akıl ve Hikmet" iyonik başlıklı sütun ile temsil edilir. Bunun sebebini şöyle açıklayabiliriz:

Eski Yunan'da din, yazılı kurallar ile belirlenmiş dogmatik bir yapıya sahip ve Yunanlıların düşünce özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte idi. Bu durum M.Ö. 6 yüzyıldan itibaren İyonyalı Thales, Anaksimandros ve Anaksimenes gibi bazı doğa filozoflarının başını çektiği düşünce hareketlerinin ortaya çıkması ile kırılabilmiştir.

Bu filozofların getirdiği yenilik "bilimi gerçeğe ulaşmak için teorik nitelikte bir araştırma ve sorgulama olarak" kabullenmeleridir. Bu bakış açısı toplumun kültürünü hızlı bir şekilde etkisi altına almış ve her alanda değişikliklere sebep olmuştur. İyon başlıklı sütunların kullanıldığı mimari akım bu filozofların zamanında ortaya çıktığından "Akıl ve Hikmet" ile özdeşleştirilmiştir.

"Akıl ve Hikmet"in Fransızcada karşılığı "Sagesse", Eski Yunancada "Sophia", Latince'de "Sapere" ve yeni Türkçede ise "Bilgelik" tir.

Aklın hakimiyeti özgür düşünceyi getirir ve böylece olgunlaşmanın önünü açar, kişiyi iyinin ve güzelliğin kaynağı olan hikmete ulaştırır. Hikmet en üstün niteliklere yönelmeyi, yani bilgeliği belirleyen bir kavramdır.

Tasavvufa göre insanı ilahi sırların özüne ulaştıran aşktır. İnsan bu aşkla hakikate ulaşmanın yolunu bulur. Ama pozitif düşüncede hikmet, gerçeklere uygun algılamayı, davranmayı ifade eder.

Masonluğun amacı da doğru düşünen, iyi bilgilenen, bilgileri özümseyen ve bunları yaşama geçiren kişiler yetiştirmektir. Bu nedenle hikmet Masonlukta da bilgelik demektir.

Bilgelik, erişilmiş ve sonlanmış bir sabit durum değildir. Tam aksine bir yaratıcılık, üretkenlik durumudur. Onu arayan, ona ulaşmaya, onunla bir olmaya çalışan kişi bilge olmaz, ancak onun gizemine katılır, onu söylemek ve iletmek görevini üstlenir. Bu aşamada dinleme yetisi, harekete geçme ama faydalı bir şekilde harekete geçme yetisine dönüşmelidir.

Bilgeliği inisyatik açıdan şöyle açıklayabiliriz: "Bilgelik kişisel bir sahiplilik değil, fakat yaradılışın gizemli yapısını ve onu oluşturan çeşitli elemanları tanımadır. Böyle bir bilgi, var olan besinlerin en değerlisidir. Bilge olmak her şeyden evvel başkalarına da ihtiyacı olan besini vermek ve böylece onun da büyümesine yardım etmektir."

Yine bu konuda Eski Ahit'te Hz. Süleyman'a ait olduğu söylenen "Bilgelik Kitabı"ndan ikinci paragraf da şöyledir:

"Onu sevenler tarafından görülmeye ve onu arayanlar tarafından bulunmaya müsaade eder. Kendini ilk tanıtarak arzu edenlerin önüne geçer. Kim ki ona ulaşmak için erken hareket eder, o kişi yorulmaz: onu kapısının önünde bulur. Onun için arzu ile tutuşmak, ayırt etmenin olgunluğudur."

"Bilgeliğin başlangıcı, onun tarafından eğitilme arzusudur, eğitilmiş olmak isteği, onu sevmektir, onu sevmek kanunlarını korumak, kanunlarına uymak, doğruluktan ayrılmamaktan emin olmaktır ve doğruluktan ayrılmamak Tanrıya yaklaştırır. Böylece bilgelik arzusu krallığa kadar yükseltir."

Eski Mısır'da bilgelik tanrısı Thot'dur. Kendisine ana tanrı olarak tapılırdı. Becerileri sayesinde diğer tanrıların bilmediği özel bilgilere sahipti ve törenlerde uygulanan ritüelleri geliştirdiği kabul edilirdi. Diğer bir görevi de ölüyü ölüler diyarından geçirerek tanrı Osiris'in huzuruna çıkarmak ve ölünün günah açısından masumiyet derecesini Osiris'e söylemekti.

İkinci taşıyıcı sütun olan *"Kuvvet"*in Latince karşılığı *"Fortia"* dır. Batı dillerinde *"kuvveti"* ifade etmek için tek kelime kullanılır. Bu durum başka dillerde çok farklıdır. Mesela İbranicede ve Eski Mısır hiyeroglifinde farklı ifade ve yazılma şekilleri vardır.

Eski Mısır hiyeroglifindeki kuvvet için içerikleri farklı değişik yazılımlar bulunur:

Ouadj: Papirüs bitkisi ile devamlı yayılan yaşam enerjisini ifade eder. Papirüs bitkisi aynı zamanda mabetteki sütunlardan veya taşıyıcı sütunlardan birinin de sembolü olabilir.

Oudja: İyi durumda olanın, dengeli olanın kuvvetidir. Devamlı yanan bir ateş ile ifade edilir. Bu güç "Oudjat" denilen "Bütün Gözün" ürünüdür ki,

bu da yaratıcı gücün bütünlüğünü ifade eder. Bu kuvveti ifade edebilmek için görebilmek gerekir, çünkü görmek yaratmaktır.

Bu ikisinin dışında *"kuvveti"* ifade eden iki kelime daha vardır. Bu kelimelerin biri **Heka** diğeri **Ka**'dır. Heka "Büyülü Kuvveti", Ka ise hayatın her aşamasında var olan "dinamizmi" ifade eder.

Heka: Direkt olarak ışık saçan enerjiden gelir. Ritüellerin kullanılması sayesinde gizemlerin bilgisine sahip olanlara ve onu algılayabilecek olanlara açıktır. Heka ona sahip olanlara olayların tabii akışına karşı çıkabilmek ve kaderi değiştirebilmek olanağını verir. Karanlığa, alın yazısına karşı mücadelede etkili bir silah olarak görülür.

Ka: Besleyen kuvvettir. İnsanların ve şeylerin kalitesine bağlıdır ve o da beslenmelidir. Yaşam kuvveti olan Ka'yı harekete geçiren Heka'dır.

Bazı dini kitaplar kelimeyi ikiye bölmekte, *He* için *Ka*'yı harekete geçiren anlamını vermekte böylece tanrı *Heka* yaradılışa izin veren olarak her şeydeki yaşam potansiyelini harekete geçiren olmaktadır.

Kuvvetin diğer bir özelliği de yıkıcılığıdır. Örneğin fırtınalar, yıldırım gibi... Ancak bir diğer açıdan bakıldığında kuvvet bazen yok olmaya mahkum olan şeyleri yok ederek yenilenmeye imkan vermektedir. Böylece hem doğum ile ölümün, hem de yıkma ile inşa etmenin devamlı tekrarının sembolü olarak önemli rol oynamaktadır.

Yıkıcı kuvvet eğer kontrol edilir ve akıllı bir şekilde yönlendirilirse, tanrı Ennéade'nin yılan Apophis'in öldürülmesi için yıkıcı kuvvetten yararlandığı Tanrı Seth'in efsanesinde olduğu gibi olumlu bir hizmette kullanılabilir.

Eğer güzelliği ile oluşumuna olanak veren bilgeliği yansıtan bir eser yaratmak istiyorsak, enerjinin her türlüsünü bir araya getirmek, dağılmış kuvvetleri toparlamak, yani kuvvetin çeşitli doğasını düzenlemek gerekir.

Bu kuvvet Tekris Törenlerinde, düzenli çalışmalarda ortaya çıkmaktadır. Bu kuvvet çalışmaya katılanların sayısal toplamından daha büyüktür. Onlar bu ortamda bir *sinerji* oluştururlar. Bu sinerji herkesi besler ve bilginin aydınlık yolunda rehberlik eder. Böylece her kardeş onu tanımayı, onu yönlendirmeyi ve formüle etmeyi öğrenir.

"Kuvvet" Dorik başlıklı taşıyıcı sütun ile sembolize edilir. Bu seçimin sebebini William Preston şöyle açıklıyor: "İlk insanlar kendilerine barınak inşa ettiklerinde amaç güç değil korunmaktı. Geçici barınağı destekleyen ilk kaba sütun kuvveti simgeleyen Dorik sütununa ilham vermiştir."

Bu taşıyıcı sütun için Romalı Mimar Vitruve kitabında ilk örnekleri Dorların şehirlerinde görüldüğü için Dorik adının verildiğini ve ölçülerinin de erkek vücudunun güzelliğinin ve kuvvetinin orantıları ile oluştuğunu yazmaktadır. Bu sütun ilk olarak Tanrı Apollon için yapılan bir tapınakta

kullanılmıştır. Kullanılan oran erkek ayağının uzunluğunun vücut boyuna bölünmesi ile bulunur. Erkek vücudunun basitliği, asaleti ve kuvveti sütuna yansıtılır.

Şimdi *"Akıl ve Hikmet"* ile başlayıp *"Kuvvet"* ile destekleyerek yürüdüğümüz yolda ***"Güzelliğe"*** gidiyoruz.

Felsefe sözlüğünde *"Güzellik"* için: *"Bir nesnenin, kişide haz ya da estetik beğeni duygusuna yol açan temel bir özelliği", "Her ne ise, insanda belli bir haz verici deneyim üreten şey"* gibi açıklamalar verilmektedir.

Antik çağda Yunan düşünürleri güzelliğin tanımlanabileceğini savunmuşlar, güzelliği düzen, birlik, uyum, oran, ölçü ve iyilik gibi niteliklerin bir birleşimi olarak ele almışlardır. Bu kavramı hem bilimsel, hem de manevi değerlerin bir ifadesi olarak görmüşlerdir.

İlkçağda ve ortaçağda insanların düşünce yapısı güzelliği nesnel bir özellik olarak değerlendirmiş ve diğer özellikleri nasıl algılıyor isek onu da öyle algıladığımızı öne sürmüştür. Çağdaş düşünce ise güzelliği öznel bir açıdan değerlendirmektedir. Günümüzdeki bakış açısına göre güzellik mutlak olmayan, kişinin yargı değerlerine göre değişen bir kavramdır.

Vitruve'ün yazdığına göre Tanrıça Diana için yapılacak olan bir tapınakta güzelliği ifade eden Korint başlıklı *"Taşıyıcı Sütunlar"* kullanılır. Bu sefer de kadın vücudunun oranlarından hareket edilir. Kadın vücudunun zerafeti, inceliği ve süsleri dikkate alınır.

Masonik açıdan baktığımızda *"Güzellik" "Akıl ve Hikmet" ile "Kuvvetin"* bir araya gelmesinin eseridir ve yukarıda bahsedilen değerleri de içermektedir. Mesleğimizde söz konusu olan *"Güzellik"* mabette kardeşlerin bir araya gelmesi ve yapılan çalışmalar ile ortaya çıkan bilgi, birlik ve toleranstan beslenerek yaratılan *"Sevgi"*dir.

Yazının başında da belirttiğimiz gibi, *"Güzellik"* sevgi, bilim ve sayıların arasındaki armoniden oluşmakta, aynı zamanda mabedin süslenmesini de ifade etmektedir. Bu *"Güzellik"* dokunulamaz, sonsuz ve kutsaldır.

"Taşıyıcı Sütun" sayısının aslında 3 değil 4 olduğu ama dördüncü sütunun görünmez olduğu ve oluşan dörtgenin dördüncü köşesinde bulunduğu da ileri sürülür.

Neden dördüncü "*Taşıyıcı Sütun"u* kabul etmemiz gerekmektedir? Eğer "var olan her şey görünür değildir" düşüncesinden hareket edersek dördüncü "Taşıyıcı Sütun"un varlığını kabul edebiliriz. Bu durumda bakış açımızı biraz genişletmemiz, bunu yapabilmek için de rasyonel bakış açısından vazgeçerek, sezgisel olarak algılayabilmeliyiz.

Üç sayısı bir şeyin sağlam, dayanıklı olması ve sonsuza dek sürebilmesi için tamamlanması gerektiği fikrini içerir. Yani üç sayısı tam olmadığı için dinamiktir.

Aslında, dördüncü sütun bulunmadığı köşede mevcuttur. Üç sütun bize ondan yayılan ışığın yolunu gösteren ve ona götürendir. Üç sayısı dengeli bir destek vermekte ama esere katılım dörde götürmektedir.

Üç sütun arasında bulunan alanda sembolik olarak yaradılışın esasları ve elemanları bulunur. Bu alan sayılardan oluşan ve geometrik olarak çizilebilecek bir yol ile oluşur.

"İnisyatik Yöntem"de esas olan keşfetmektir ve burada da tam böyle bir durum mevcuttur. Bundan dolayı bir an için dördüncü "Sütun"un da görünür olduğunu, yani fiziki olarak köşesinde olduğunu düşünelim. Dört sayısı bildiğiniz gibi bir tam sayıdır aynı zamanda kübü yani bitmiş olanı ifade eder.

O zaman bu dört "Taşıyıcı Sütun" arasında bir uzun kare veya dikdörtgen dediğimiz tam geometrik bir şekil oluşacağından, "Akıl ve Hikmet" ile "Kuvvet" arasında biraz evvel bahsettiğimiz yol yani diyagonal olmayacak böylece araştırmanın içeriği ve mabedin inşası yara alacaktır. Bu durumda araştırma alanının bittiği ve "mutlak gerçek veya dogmanın" ortaya çıktığı bir durum oluşacaktır. Halbuki şimdi var olduğunu bildiğimiz ama fiziken görünmeyen dördüncü "Taşıyıcı Sütun"u keşfedebilmek için çabalarımızı sürdürüyoruz.

Burada biraz farklı bir yaklaşımı da unutmamalıyız. Bilindiği gibi Güzellik Çırakların, Kuvvet Kalfaların ve Bilgelik de Üstatların sütunudur.

Göremediğimiz dördüncü sütunun ise artık aramızda fiziken bulunmayan ama her zaman andığımız ve aramızda olduklarını bildiğimiz Ebedi Maşrıka emanet ettiğimiz, çalışmalarına orada devam ettiklerini, bize gökyüzünden baktıklarını, izlediklerini düşündüğümüz kardeşlerimizi sembolize ettiği algılanabilir. Bu sütun bu yüzden insani olan ile kutsal olanın ilişkisini de sağlayan olabilir.

"Üç Taşıyıcı Sütun" sembolizması nereden gelmektedir?

Tarihi araştırmalar bizi yine Eski Mısır'a, Heliopolis şehrine götürmektedir. Bu şehrin Mısır hiyeroglifi ile yazılışı "İunu"dur Manası da "Taşıyıcı Sütun"dur ve bu yüzden bu şehre "Sütun Şehri" adı verilmiştir.

Bu şehirde yılda bir kere adı "Sütunun Dikilmesi" olan bir ritüel ile tanrılar Atum ve Ra'nın kutsal ışın enerjisinin yeniden ortaya çıkmasını ifade eden önemli bir anın tekrarlanması töreni yapılmakta idi. Bu ritüelde şöyle bir ifade vardır: "Yaratıcı Prensip, ışığı Sütun şehrinde yarattı. Bir idi üç oldu." Bu ifade mabetlerimizdeki üç "Taşıyıcı Sütun" un kaynağını açıklayabilir.

Bu inanışta "Sütun" öbür dünya ile de ilişkidedir. Efsaneye göre, firavunun ölüsü, lahit içinde Tanrıça Hathor'un şehrine bilinmeyen dünyanın akıntılarının ortasında yol alarak ulaşır.

“Sütun Şehri”ne ulaşan yolcu artık hiç ölmeyecektir, zira ışığın kaynağının bulunduğu ve yenilendiği yere ulaşmıştır. Oraya ulaşmak “aydınlık ruh” olan firavuna özgüdür.

Sonra “Dört Sütun Alanı”na gider ki, burayı tanımak Firavunun gökyüzünü geçebilmesi ve bilinmeyen öteki dünyadaki yolculuğu yapabilmesi için şarttır. “Ölümsüz” olan ve “aydınlık ruh”u ifade eden Firavun artık aynı zamanda yıldızların da “Sütun”udur. O istikrardır, o devamlılıktır. Gökyüzünde tekrar doğmuştur. “Ternarité - üç öğelilik”ten “Katernite - dört öğelilik”e geçmiştir.

Mısır inancında Firavun insanlar ile diğer dünya arasında ilişkiyi kuran, bilgeliği taşıyandır. Düzensizlikten (Isfat) düzene (Maat) geçilmesini sağlayandır. O “insan-tanrıdır”. Bu görevi yapacak insan göreve uygun hale getirilmeli ve kutsal bir şekilde doğmalıdır.

Bu iki durumu da gerçekleştirecek olan ritler ve ritüellerdir. Bir insan olarak Firavun ölümlüdür, ancak ritler sayesinde bir “insan-tanrı” olmakta, sonsuza kadar bilinmeyen dünyada çalışmaya devam etmektedir.

Eski Mısır’da “Düzen” fikri bizim için önem taşıyan üç öğeyi içermektedir. İlk olarak düzen (Maat) bilgeliktir, çünkü hayat düzenini ifade eden ışıktan direkt olarak gelir. İkinci olarak düzen kuvvettir, çünkü insanın kalbinde bulunur ve ışığın istediğini yapma ve onu iletme gücünü verir. Üçüncü olarak düzen güzellik veya bazen armonidir ki hem dünyevi hem de tanrısaldır.

Bütün bunlardan “Sütun” sembolünün yalnız kutsal ışığın doğumu ile ilişkili olmadığı aynı zamanda ölüm, tekrar doğum ve karanlıklar ile yapılan mücadelede zafer ile de ilişkili olduğu ortaya çıkmaktadır.

Marsilya’da sergilenen bir Osiris lahitinin üzerindeki kabartmada aynı mabetlerde olduğu gibi “Üç Taşıyıcı Sütun” ile çevrelenmiş kutsal alan üç papirüs ağacı ile oluşturulmakta ve Osiris ile birlikte sonsuzdaki hayatın gizemini taşıyan dört kutsal sözü formüle etmektedirler.

Bunların ilki Osiris tarafından söylenen kutsal kelime, diğerleri ise Akıl ve Hikmet, Kuvvet ve Güzelliktir. Her “Taşıyıcı Sütun” ruhani, kozmik ve dünyevi enerjiler arasında bir geçiş noktası oluşturmaktadır.

Eski Mısır’a yaptığımız kısa geziden yine günümüze dönelim ve mabede girelim.

Biraz evvel bahsettiğimiz değişimler bizde de ritlerimiz ve onların ritüelleri sayesinde oluşmaktadır. Tekris, geçiş, yükseliş ve diğer törenlerde yaşananlar, çalışmaların açılışında ve kapanışında kullanılan sözler bu değişimlerin ve oluşumların sebebi değil midir?

Üstadı Muhterem çalışmanın açılışında Akıl ve Hikmetin mabedi yapmak için yol göstermesini dilemektedir.

Acaba bu ifade yaradılış efsanesindeki "Işık Olsun" emri ile aynı içeriği taşıyabilir mi? Yaradılış efsanesine göre Tanrı "Işık olsun" emri ile bir defada, bir anda evreni yaratır. Bu bir zamanı işaret eder: "Bir gece oldu bir sabah oldu ve ilk gün oluştu".

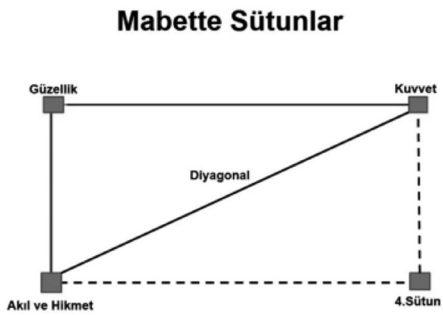
Ritüelde de kaynağı doğuda olan ışık bir yol takip edilerek yavaş yavaş yaratılmaktadır. Bu yol da zamanı işaret etmektedir; onun da öncesi, o anı ve sonrası vardır. Bu da her şeyin bir sıra, bir düzen içinde yapılmasını gerektirmektedir.

Eğer zaman olmasa idi her şey bir anda olacak, bütün ışıklar bir anda yanacak, "Akıl ve Hikmet", "Kuvvet", "Güzellik" sıralaması oluşmayacaktı. Bir yolu takip eden ışığın "ritüelik zamanı" diyebileceğimiz bu kavram mabette oluşan eserin dinamiğidir. Bu eser "Üç Taşıyıcı Sütun" üzerindeki ışıkların yakılması ve takiben Kutsal Kitapların açılması, Gönye ve Pergelin de yerleştirilmesi ile oluşur. Böylece, karanlık ve aydınlık gibi, iyi ve kötü gibi, güzel ve çirkin gibi zıtlıklar ortaya çıkar.

Bilindiği gibi her bir "Taşıyıcı Sütun"un her dereceye göre farklı içeriği vardır. Bu sebeple her Mason bu "Taşıyıcı Sütun"ları derecesine göre algılar ve yorumlar. Bu yorumların sonunu getirmek, bundan kesin bir sonuç çıkarabilmek mümkün değildir.

Mabetteki çalışmalar sonlandırılırken "Üç Sütun"un da ışıkları söndürülür. Bu Akıl ve Hikmet'in, Kuvvet'in ve Güzellik'in yok olduğu anlamına gelmez. Nasıl yakılırken bir iken üç olduysa, kapanırken de üç iken bire dönüşür. Bu arada her Mason harici yaşamda bir Masona yakışır şekilde çalışmaya ve davranmaya devam edecektir.

Sonlandırabilmek için şunu söyleyebiliriz ki "Üç Taşıyıcı Sütun", isimlerinin gereği hakiki manada mabedimizin yükünü taşımakta ve onun inşasında hepimizin yolunu aydınlatmaktadır.

KAYNAKLAR

Grand Larousse Encyclopédique.

Les Symboles Maçonniques: M. Delclos- J. L. Caradeau, Ed. Trajectoire, 2009 Paris.

Dictionnaire de la Franc-Maçonnerie: PUF, 1987 Paris.

Brève Etude sur les Trois Piliers: M. Spaeth, Ed. Detrad, 1993 Paris.

Les Trois Grands Piliers: A. Lejeune, Maison de Vie, 2003 Fuveau.

Les Trois Grands Piliers de la Franc-Maçonnerie: René Désaguliers, Editions Véga, 2011 Paris.

Le Livre des Sagesses: F. Lenoir-YSE TARDAN-MASQUELIER, Bayard, 2005 Paris.

Masonluğun Tasvirleri, Çırak Derecesi- William Preston (Çev. Ahmet Şenkut) Tesviye Muhterem Locası Yayınları No. 82.

Mimar Sinan Dergisi, sayı 140, s. 74-84.

Mimar Sinan Dergisi, sayı 24, s. 23-31.

Felsefe Sözlüğü: Ahmet Cevizci, Paradigma Yayınları, 2002 İstanbul.

Mitoloji: NTV Yayınları, 2008 Çin.

BİR KİMLİK ARAYIŞI : FRANSA GRAND ORIENT'İ 1877 KONVANI (İkinci Bölüm)[1]

Michel L. BRODSKY
Çevirenler : Ahmet SEVİNDİK
Ali VERBAS

On September 12, 1877, delegates from the lodges that made up the Grand Orient of France, met for a Constituent General Assembly in Paris. They were sent by their respective lodges to rule on questions that would shape the future of the Grand Orient. Most were well educated and often politically active. As Freemasons they knew the symbolic value of words. It is but logical to think that each one of them was well aware of the importance of the actions they were about to collectively undertake.

Today, the reader is looking for answers to the following questions: These delegates who came from all over France and overseas, were they aware of the importance of their vote ? Did they realize that in eliminating all references to Deity in the constitution of the Grand Orient of France, they were altering its destiny and modifying the tacit rules that had united all Masons those from France and from the rest of the world , in the same fraternal bond ? Or did they act without thinking ? Did they fail to foresee the consequences of their vote ?

This is the second part of the article by Michel. L. Brodsky. The first part of this article was published in the 162nd issue. The original article was published in Heredom Vol. 12 (2004), the yearly publication of Scottish Research Society. The Society and the author have kindly granted us permission to publish the translation of the article.

---

1 *Skoç Riti Araştırma Cemiyetinin yıllığı olan **Heredom**'un 12. cildinde (2004) yayınlanmış olan ve cemiyet ile yazarının izniyle yayınladığımız bu makalenin birinci bölümü 162. sayımızda yayınlanmıştır (Ed.)*

(İkinci Bölüm)

ÜÇ ADIM VE ÜÇ DÖNÜM NOKTASI

1800 -1877 dönemindeki *Yasalar ve Anayasalar* hakkında yapılan ve Fransa Grand Orienti tarafından onaylanmış olan bir çalışma şu soruları ortaya atmıştır: Öncelikle, 1877 Kongresindeki oylamanın sonucu bizzat Hürmasonluk kavramının doğasının Fransa Grand Orienti içinde değişmesinden mi kaynaklanmıştı? O dönemde, Hürmasonluğun tanımlanmasında Nizamın en üst otoritesinin doğası ve rolü hakkında bir doktrin var mıydı?
Hürmasonlar localarında mesleğin kendileri için ne anlama geldiği konusunda kolektif bir imaj yaratmışlardı. Peki, anayasal metinler bu imajı yansıttı mı? Fransa'da bu arayış 18. Yüzyılın sonundan beri devam ediyordu; sürekli tekrarlanan şu soru bunun kanıtıdır: Hürmasonluk nedir?

Eğer bir doktrin varsa bunu kim formüle etmişti? Nasıl bir evrimden geçmişti? Böyle bir doktrini incelemek bizim kısmen de olsa, yapılan sürekli değişikliklerin ne oranda, değişen siyasi koşullara uyum isteğinden kaynaklandığını anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu, istikrarlı ve sürekli bir doktrin olmadığı zaman onun boşluğunun niçin iktidardaki siyasi rejimlerin taleplerine boyun eğmek üzerine kurulu bir oportünizm tarafından doldurulmuş olduğunu açıklayabilir. Bu oportünizm Nizamın üyelik yapısının sosyal makyajında da yansımasını buluyordu.

Fransa Grand Orienti 1773'teki kuruluşunda *Anayasa* kelimesini kullanmadı. Bu kelime devrimci sembolizma içeriyordu ve kullanımı hem Lüksemburg Dükü'nün çabalarını, hem de Orleans Dükü'nün Büyük Üstatlığını tehlikeye sokabilirdi. Gerçek bir muhafazakâr olan Roetiers de Montaleau 30 yıl sonra Büyük Üstat olarak Grand Orient'in kaderi üzerinde söz sahibi olmaya başladı. 1800 yılında "Fransa'da Hürmasonluk Nizamı Yönetmelikleri" basılmasını onayladı. Bunlar kısa ve basitti. Giriş yazısında süreklilik üzerine vurgun yapılıyordu:

"Kayıtlarımızda yer alan Kuralları dikkate alarak, yaptığımız oturumlarda onları dikkatle inceleyerek ve Büyük Hatip kardeşlerimizin vardıkları sonuçları dinleyerek aşağıdaki maddeler üzerinde görüş birliğine vardık. Bu kuralların basılması ve Yönetim Konseyi (Administration's Council) tarafından ilk fırsatta bütün localara ve düzenli şapitrlere[2] gönderilmesi talimatını verdik. Bunlar tersimatla karşılaştırıldıktan, Hatipler tarafından doğrulandıktan ve Büyük Üstat tarafından görülüp onaylandıktan sonra onun ve Genel Sekreterin imzalarıyla, Grand

2 *Şapitr'ler locaya bağlı olup aynı ismi taşırlardı ve dört derecede çalışırlardı.*

Orient tarafından damgalanacak ve mühürlenerek, Grand Orient adına gönderilecektir."

Hâlâ 18. Yüzyıl dili ve 18. Yüzyıl prosedürleriydi, ama Fransa'da siyasi istikrarsızlık Hürmasonluğu etkilemiştir. Her rejim değişikliğinde Yönetmeliklerin yeni uyarlamaları basılmıştır. Bu sürekli yeniden gözden geçirme, ulusun değişimine uyum sağlama isteği, ihtiyacı veya zorunluluğu ile açıklanabilir. Farklı Yönetmelikler, yöneticilerinin göstermek istediği Grand Orient imajını yansıtıyordu. 1849'dan sonra Masonik Nizamın tanımı üç kere sorgulandı. Fransız Masonluk tarihindeki 3 dönüm noktası şunlardı:

1849 – Madde I'de Tanrı'ya atıfta bulunulan *Anayasa*'nın yazılması,
1852 – Lucien Murat'ın Büyük Üstatlık görevine seçilmesi,
1865 – *Anayasa* Madde I'in ilk kez değiştirilmesi.

Bu üç adımın her birinin başlı başına incelenmeye değer ayrıntılı bir tarihi vardır. Şimdilik, Hürmasonlukla ilgili olmayan, ama onun evrimini etkileyen bazı olgulara değinmekle yetineceğiz.

O dönemde insanların hareket yeteneği önemli ölçülerde artmıştı. Bu durum, başkente uzak bölgelerdeki locaların, daima Paris'te toplanan Grand Orient Oda'larındaki temsil edilişini etkiledi. 1773'de Grand Orient Delege Ofisi oluşturulduğunda taşradaki locaların delegelerinin Paris'te ikamet etmesi kararlaştırılmıştı. Uzak bölgelerde yaşayanların düzenli olarak Paris'e gelmesi zor olduğu için bu delegeler hayati öneme sahip aracılardı. Ayda birkaç kere farklı konsey toplantılarına katılıyor ve localarını temsil ediyorlardı. Teorik olarak bu delegeler kendi locaları tarafından verilen talimatlara uyuyorlardı. Ama gerçekte, iletişim araçlarının yetersizliği ve posta sisteminin zayıflığı nedeni ile locaların Masonik konularda bir etkinliği veya kontrolü imkânsız hale geliyordu.

Bu durum 1850'den sonra radikal bir şekilde değişti. Demiryolları sisteminin genişlemesi sayesinde, locaların doğal temsilcileri olan Üstadı Muhteremler Paris'e daha sık gidebilir hale geldiler. En azından Grand Orient'in yıllık toplantısına katılıyorlardı. Telgraf ile iletişim hızlanmıştı; posta pulu uygulaması ve postanın trenle taşınmaya başlaması, uzak bölgeleri Paris'e yaklaştırmıştı. George Stephenson, Samuel Morse ve Rowland Hill gibi isimlerin Fransız Hürmasonluğunun gelişmesine yaptıkları katkılar özellikle vurgulanmalıdır. Üçüncü Napoléon'un Prens Başkan (Prince President) seçildiği 1850'de genel oy hakkının verilmesi ve bu hakkın Üçüncü Napolyon tarafından kullandırılış tarzı, taşrada yaşayanları, ulusal kararlarda kendilerinin de Parisliler kadar söz sahibi oldukları konusunda rahatlatmıştı.

Ancak Fransız Masonluğu, Masonik yapının temelindeki birliğin farkında değildi. Fransa Grand Orienti büyük ölçüde özerk locaların bir federasyonu olmuş ve 40 yıllık bir süre boyunca Büyük Üstadın bulunmaması, taşrada yaşayanların gözünde lideri olmayan bir Nizam algısını güçlendirmişti. Taşrada yaşayan insanlarda Nizam sanki Paris'teki sıradan bir Mason ya da taşrada bulunan ve belli bir süre için Büyük Üstat görevlerini üstlenmiş biri tarafından yönetiliyormuş gibi bir his vardı. Nizam'ın farklı Oda'lardan oluşan, eski rejimden miras hantal idari sistemi yavaş işliyordu ve etkin değildi. Ancak üstünden 150 yıl geçtikten sonra taşradaki Hürmasonların o dönemde neden Grand Orient'in liderliğinden şikâyetçi olduklarını veya Grand Orient'in locaları kontrol altında tutacak araçlara sahip olup olmadığını anlamak çok zordur.

HÜRMASONLUĞA KARŞI ALINAN YASAL ÖNLEMLER

Toplanma özgürlüğünün bulunmayışı Fransız Hürmasonluğu için ağır bir sorundu. Bu hakkı sınırlayan önlemler İhtilalden sonra 14 Haziran 1791'de çıkartılan Le Chapelier yasası ile kâğıda dökülmüştü. Bu yasa "Aynı meslekten veya eyaletten çalışan insanların ve zanaatkârların" bütün toplantılarını yasaklıyordu. Yasa adını, kendisi de Hürmason olan Jean Le Chapelier'den almıştı ve Paris'te işçilerin yaptığı ilk grevden sonra işçi sınıfı koalisyonları oluşmasını önlemeyi hedefliyordu. Bu nedenle Karl Marx yasayı, *"İhtilalden sonra Paris'teki ilk önemli greve karşı kapitalist burjuvazinin akıllı bir taktiksel manevrası"* diye tanımlamıştı.[3] Bu yasayı 16 Ekim 1794'teki (25 Vendémiaire yıl 3) Dernekler Yasası izledi ve 1810 yılında Ceza Yasası'nın 291'inci maddesi neredeyse bir yüzyıl boyunca toplanma özgürlüğünün ortadan kalktığını teyit etti.

30 Ekim 1859'da İçişleri Bakanı Jules Baroche tarafından bölge yöneticilerine gönderilen bir mektup, Grand Orient ile Fransa'nın en yüksek emniyet otoritesi arasındaki ilişkiyi açık ve zarif bir şekilde tanımlıyordu. İmparatorluk döneminde, politikaya karıştıkları takdirde ödeyecekleri tazminat yüksek olan gazetelerin sesleri daha da kısıldı. Sorun siyasetin nerede başlayıp nerede bittiğinin bilinmiyor oluşuydu. Siyasi konularda yazan bütün gazeteler, amacı muhalif basını mali iflasa zorlamak olan bu paraları ödemek zorundaydı. Localar ya gerçekten gizli topluluklara dönüşmek ya da hayırseverlik, eğitim, hatta Masonik faaliyet maskesi altında çalışmaya zorlanıyordu.

Katolik Kilisesi 1737'den sonra Hürmasonluğa şiddetle karşı çıkmaya başladı. Concordat'dan *(1801 yılında Napoléon ve Papa Pius VII arasında*

---

3 Gabriel Hanotaux, La Présidence du Maréchal MacMahon, Histoire de la France Contemporaire, 3. cilt, s.338

imzalanan, Katolik Kilisesi'ni Fransa'da çoğunluğun kilisesi olarak tescil eden anlaşma – ÇN) sonra Kilise Fransa devletinin ayrılmaz bir parçası olmuştu: Katolik rahip ve piskoposlar maaşları devlet tarafından ödenen memurlara dönüşmüştü. Bir Üstadı Muhterem, kiliseye getirilmeden önce tabutunun üstüne akasya dalı konulduğu için bir Masonun cenaze törenini yapmayı reddeden Katolik rahibi şikâyet için Büyük Üstat Lucien Murat'a mektup yazdığında, Murat da bu durumu hatırlatmıştı. Üçüncü Napoléon'un Papalık Devletleri'nden desteğini çektiği ana kadar iki taraf arasında bir tür ateşkes vardı. Neredeyse bütün Hürmasonlar Katolik'ti. Bazıları ayinlere düzenli olarak katılıyordu ve dini olmayan cenaze törenleri meslek üyeleri arasında bile çok enderdi.

1860'ların başından itibaren Fransız Hürmasonları arasında iki eğilim belirginleşti. Bir yandan Grand Orient liderleri mesleğin özellikleri olan gelenek ve tutumları korudular; örgütlü dine saygı gösterdiler ve Hükümet ile ilişkileri iyiydi. Yasalarda yapılan değişiklikler esas olarak idari değişikliklerdi. Locaları kontrol altında tutmayı, üye sayılarını toplandıkları kentlerin nüfuslarıyla orantılı tutmayı ve "devrimci" unsurların – var olan rejimin muhaliflerinin – düzene karşı sürdürdükleri mücadelede locaları kullanmalarını önlemeyi hedefliyordu.

Öte yandan, bir azınlık, mesleğin **"doğal ahlak yasasının"** ifadesi olmasını istiyordu. Bu, herhangi bir dine atıfta bulunmadan Yahudi – Hıristiyan etiği anlamına geliyordu. Le Monde Maçonique (Masonik Dünya) adlı dergi bu azınlığın görüşlerini savunuyordu. "Doğal ahlak yasası" herhangi bir dini duygu ifade edemezdi ve bunun gerektirdikleri Jean Charles Fauvety tarafından Grand Orient Bülten Komisyonu'na gönderilen iki mektupta açıkça ifade edilmiştir. [4] Aynı sayıda (s. 300) din karşıtı duyguların ve bu pratiklerin değişeceği yönünde gerçekçi olmayan bir umudun yansımaları bulunabilir. Tabii yerlerine neyin geçeceği sorusunu yöneltmek mümkündür.

"Birçok Kardeşimizi üzecek bir tören Çin'in Şanghay kentinde yapıldı. Çin'in Bölgesel Büyük Locası'nın aracılığıyla geçtiğimiz 24 Mayıs'ta kilit taşı hazırlanan, mühürlenen ve kutsanan Trinity Kilisesi binasından bahsediyoruz. Monde Maçonnique dergisinin Haziran sayısında da İskoçya Büyük Locası'nın Dumfries'da Grey Monks Kilisesi için benzer bir etkinlik yaptığı kaydediliyordu. Görüldüğü gibi, İngiliz kardeşlerimiz ortaçağ taş ustalarının geleneklerini yaşatmakta kararlılar. Umarız sadece daha aydınlanmış değil, aynı zamanda kiliselerine de daha az bağımlı olacakları, tek çabalarının insanlığı entelektüel ve ahlaki açıdan özgür kılmak olacağı bir gün de gelecektir."

---

4 Le Monde Maçonnique, Mai 1866-Avril 1867, s.303-305

Monde Maçonnique "doğal ahlak yasasını" destekliyor ve savunuyordu. Bu derginin esasen sadece laik değil, aynı zamanda din karşıtı bir yayından ne farkı olduğunu söylemek çok güçtür. 1870 savaşından önce Marie Alexandre Massol, Jean Marie Lazare Caubet, vs. gibi isimlerle aynı pozisyonu benimseyen çok az loca vardı. Ama bu insanların Masonik iletişimlerde bulunmalarına izin verilmiş olması zaten başlı başına bir göstergedir.

AHLAKİ GÖRÜŞ AÇISI

Bu iki eğilimin kökenlerini ve Fransa'da nasıl doğduklarını anlayabilmek için mesleğin İngiliz köklerine inmek gerekmektedir. İngilizce konuşulan localarda yapılan tek şey ritüelik çalışmalar olmuştur: Haricinin tekris edilerek Çırak yapılması, Kalfalığa geçiş ve Üstatlığa yükselişi.. Böyle bir aday olmadığı zaman Masonik törenlerle ilgili ayrıntıları soru cevap formatında aktaran metinler ezberden okunurdu. Ritüeller daima ezberden okunurdu. 1840'a kadar ritüelleri bastıran veya evinde basılı ritüeller bulunduranlara iyi gözle bakılmazdı. Ritüeller kulaktan ağza aktarılırdı; bu da önemli bir ezberleme faaliyeti ve pek çok prova yapıldığını gösterir.

Loca görevlileri, her yıl dönüşümlü olarak yer değiştirdiği için bütün Masonlar Üstadı Muhterem oluncaya kadar bu hatta ilerlemeye davet ve güçlü bir şekilde teşvik edilirler. Bu büyük bir taahhüt anlamına gelir. Çünkü toplantılara ve haftalık provalara yıllar boyunca aksatmadan katılmaları beklenir.

Böylece Masonik çalışmalar İngiliz ve Amerikalı Hürmasonları daima meşgul eder ve onlara Masonik sembolizmaya daha fazla aşina olmak gibi bir avantaj sağlar. Bu durum kendi yorumlarını yapmalarını ve bunu bireysel dini ve felsefi oluşumlarına entegre etmelerini mümkün kılar. Bu şekilde Hürmasonluk ile Yüce Varlığa inanan bir din arasında hiçbir çelişki kalmaz ve her Mason bu ilişkiyi kendi kişisel yorumuyla kurar. Konu doğrudan veya dolaylı olarak locada hiç açılmaz. İster ABD'de 1825 – 1830 arasında patlak veren Morgan olayı olsun, isterse de Papalık Kararnameleri olsun, ne zaman bir çatışma yaşandıysa hep Mesleğin dışından gelmiştir.

18. Yüzyıl Fransa'sında Hürmasonlar soru cevap formatındaki metinleri kullanmadıkları gibi, ritüelleri de ezberlemezlerdi. Masonik faaliyetler törenlerden ve ziyafetlerden oluşuyordu. "Yüksek Derecelerin" Mavi Localarla entegre edilmesi daha fazla Masonik faaliyet yapılmasına olanak verdi. Birçok ek dereceleriyle Masonlar bütün akşamları Masonik ritüellerin uygulanmasına ayırabiliyorlardı.

1877'YE GİDEN SÜREÇ

Restorasyon döneminde (1814-1830), localarda Hatip'in veya bir Kardeşin konuşması şeklinde konferanslar ve konuşmalar başladı. Fransa'da ritüellerle yapılan kişisel çalışmaların (birinin kendisi için kendi yaptığı çalışma) yerini konuşmacının locayı tehlikeye sokmamak için "siyasi" alanın dışında kalan pek çok konuda görüşlerini aktardığı konferans ve konuşmalar aldı. Dolayısıyla fazilet, ahlak ve bunların meslekle ilişkisi üzerine konuştular. Bu şekilde, "doğal ahlak kanunu" savunucuları Hürmasonluğun üstlenmesi gereken rol konusundaki görüşlerini yaymayı başardılar. 1848-49 Anayasası Birinci Maddesi'nin benimsenmesi öncesindeki tartışmalar katkıda bulunanların hisleri hakkında önemli ipuçları vermektedir. Fransız Hürmasonluğundaki farklı görüş yelpazesinin genişliği göz önünde tutulduğunda, üyelerin çoğunluğu tarafından kabul edilebilecek bir tanım yapılması yönündeki argümanlar esas konunun Tanrı'dan bahsedip etmemek olmadığını, Masonluğun bizzat doğasının tartışıldığını ortaya koymaktadır. Yarım yüzyıldan az bir sürede üç rejim değişikliği yaşamış bir toplumda bu hayati, ancak bir o kadar da ihtilaflı konuda bir görüş birliği yoktu. Fransız Hürmasonluğundaki bu iç kavganın netleşmesi Fransa Grand Orienti'nin kaderindeki ilk dönüm noktasıydı.

Fransız Hürmasonları 1849 Anayasasının umutlarına karşılık verip vermeyeceğini denemek için zaman bulamadılar; çünkü bunun hemen ardından ikinci dönüm noktası geldi: Lucien Murat'ın meslek üzerindeki sıkı kontrolü. Murat'ın 1854'te uygulamaya koyduğu anayasa bütün Masonik geleneklerin inkârıydı.

1849 Anayasasının 32. maddesi şöyleydi:

"Grand Orient, Nizam'ın yasama ve düzenleme organıdır ve bütün yetkileri kendisinde toplar. Bütün yasama görevlerini doğrudan yürütür, Büyük Üstada yürütme gücünü verir, bir Konseyin yardımı ile çalışır ve Nizam'ın yönetimini içinde oluşturulmuş Odalara bırakır."

Son derece açık ve nettir: Egemen otorite localardır; Grand Orient onları temsil eder ve bütün Fransız Hürmasonluğu adına konuşur.

1854 Anayasasının 31. maddesi de en az bu kadar açıktır:

"Büyük Üstat Nizam'ın en yüksek yöneticisi, yabancı Masonik kuruluşlar nezdindeki temsilcisi, Hükümet nezdindeki resmi muhatap, yasal ve idari iktidar gücüdür (*vurgu yazar tarafından yapılmıştır).*"

Bu metin üzerinde yorum yapmaya gerek yoktur. Eğer Fransız ve dolaylı olarak diğer ülkelerin Masonları üzerinde bu kadar ciddi sonuçları yaşanmamış olsaydı, buna gülmek bile mümkündür. 1854 Anayasası Büyük Üstada 7 yıllık bir görev süresi veriyordu. Bu 7 yılın sonunda Büyük Üstadın yeniden aday olma hakkı vardı. Büyük Üstada Grand Orient Genel Kurulu tarafından seçilen 22 kişilik bir konsey yardım ediyordu ve her yıl bu konseyin üçte biri yenileniyordu. Lucien Murat'ın Büyük Üstat oluşu sırasında, sütunlara Fransa'da Masonluğun Büyük Üstadının En Muhterem Prens Lucien Murat Kardeşin olduğunu 3 kez duyuran Büyük Üstat Birinci Yardımcısı Pek Muhterem Berville Kardeşin şu sözleri de dikkat çekicidir:

"Çok sevgili kardeşimi alkışlamaya başlamadan önce **yerine getirmemiz gereken bir formalite var ve bu gerçekten bir formalitedir.** Lütfen, size okuyacağım şu yemini eder misiniz? 'Masonik anayasaya, yönetmeliklere ve Genel Kurallara uyacağınıza ve FRANSA'DA MASONİK NİZAMIN TEK YASAMA VE DÜZENLEME ORGANI OLAN GRAND ORIENT'E BAĞLI KALACAĞINIZA yemin eder ve söz verir misiniz?[5] (vurgu sonradan eklenmiştir).

Büyük Üstat Prens Lucien Murat: "Yemin ederim."

Lucien Murat hiç zaman kaybetmedi ve Grand Orient Kongresi bu amaçla 28 Ekim 1854'te toplanarak yeni anayasayı onayladı. Oylama öncesinde, yeni anayasayı hazırlamakla görevlendirilen komisyonun başkanlığını yapan Gout – Desmartres'in hazırladığı bir rapor okundu. 1854 Anayasası Hürmasonluğun inkârıydı. Onurlu bir kurum, bir adamın boyunduruğu altına sokulmuş ve ona hiçbir başka Masonik örgütte duyulmamış yetkiler verilmişti. Yaşanan gelişmeler bu Anayasa'nın Fransız Hürmasonları arasındaki bağları kuvvetlendirmek yerine, kendi iradeleri ile liderliğe teslim olanlara yardım ettiğini ve onları felaketin eşiğine taşıyacağını göstermiştir.

1854 Anayasası'nın maddelerini detaylı bir şekilde analiz etmek bu yazının konusu değildir. Ancak şunu bilmek önemlidir: Bu belge ile verilen diktatörlük yetkileri sayesinde Lucien Murat kaprislerine karşı çıkanları ezmeye çalışmıştır. Ayrıca Fransa Grand Orienti'nde, Lucien Murat'ın halefinin adaylığının hemen öncesinde çıkan ayaklanmadan büyük ölçüde Rexes ve onun özel temsilcisinin nüfuzu etkili olmuştur. L. Murat görev süresinin sonuna doğru rakiplerinin harekete geçtiğini ve yerine başka birini Büyük Üstat seçmeye hazırlandıklarını öğrenince karşılık vermiş ve sonunda polis çağrılmıştı. Polisler Rexes'in talebi ile Grand Orient Konvanını rue Cadet binasından çıkarmaya çalıştılar. Birçok kez

5 *Bu durum Fransa Yüksek Şûrasının hoşuna gitmedi.*

anlatılmasına rağmen Üçüncü Napoléon'un bu konuya neden ve nasıl karıştığı, darbe sırasında işbirliği yaptığı, Hürmason olmayan Mareşal Magnan'ın Fransa Grand Orienti'nin Büyük Üstadı olmasını neden istediğini kimse tam olarak bilmemektedir (Magnan'ın askerlik alanındaki tek başarısı işçi grevlerini kanlı bir şekilde bastırmış olmasıdır). Bu siyasi bir hamle miydi? Papa'nın iddialarına verdiği tam onayın ardından Lucien Murat'ın pozisyonunu desteklemek ve onu yeniden Hürmasonluğun başına dayatmak imkânsızdı. Aynı şekilde Üçüncü Napoléon, Roma'ya yönelik politikalarına zarar vermeden Prens Napoléon'u aday gösteremezdi. Prens Napoléon, iyi bilinen bir kilise karşıtıydı ve Grand Orient toplantısında Lucien Murat'a Büyük Üstatlık koltuğu teklif edildiğinde neredeyse onunla düello etme noktasına gelmişti. İmparatorun üçüncü bir seçeneği vardı: Grand Orient'i kapatarak Hürmasonluğu yasadışı ilan etmek… Ama o bir başka yolu tercih etti ve Magnan'ı seçti. Bu, Fransa'daki Hürmasonluğun doğasına ilişkin 1877'ye kadar sürecek bir tartışmanın başlangıcı oldu. Magnan'ın adaylığı ikinci dönüm noktasının sonu anlamına geliyordu.

İmparatorun seçtiği Büyük Üstat 5 Haziran 1856 Whit Monday gününde (Pentacost'tan bir gün sonra) Grand Orient Konvanı'nı topladı. Bu, üçüncü dönüm noktasıydı. Localara, Üstadı Muhteremlerini veya özel temsilcilerini Konvan'a göndermenin görevleri olduğu hatırlatıldı. Magnan Konvan'ın anayasa yapma ve yasama yetkisine sahip olduğunda ısrarlıydı ve tartışılacak eklemelerle ilgili kısaca bilgi verdi. Magnan şunları yazdı:

"Kişisel olarak ben bu amaca (tartışmalara son vermek) ulaşmak için elimden geleni yaptım. Hiçbir şey göz ardı edilmedi, hiçbir şey gizlenmedi ve localar (onlara sunulan) bu projenin isteklerine ne kadar uyduğunu kendileri de görebilirler."

Magnan'ın projesine localaların ilgisini aşağıdaki rakamlar göstermektedir:

Danışılan loca sayısı:	300: % 100
Cevap vermeyenler:	164: % 55
Cevap verenler:	136: % 45

Ancak Magnan Konvana başkanlık edemedi. Toplantının hemen öncesinde öldü. Toplantı Büyük Üstat Yardımcısı Albert Lenglé Başkanlığında açıldı. Fauvety Anayasayı revize etmekle görevli komisyonun raportörüydü. Kürsüye çıkarak hayli uzun bir rapor okudu. 10 Ağustos 1813'te Uzés'te doğan Jean Charles Fauvety Protestan bir aileden geliyordu. Son derece dindar olan bu adam Saint – Simon'ın taraftarıydı ve 1862-1866 arasında Nizam Konseyi'nin (Order's Council) üyesi olarak Grand Orient'te önemli bir rol oynamıştı. Fransız Masonik tarihçi Jean Baylot, Fauvety'nin arkadaşları ve işbirlikçileri olan Massot ve Caubet ile yaptıklarını çok

ayrıntılı bir şekilde anlatmış ve yaptıklarını zararlı bulmuştur. [6] Ancak insanları bizim kişisel olarak doğru bulacağımız tutum ve davranışları olup olmamasına göre değil, Grand Orient'in evrimine yaptıkları katkılara göre değerlendirmek daha doğru olacaktır. Baylot, günümüzün "düzenli" Hürmasonlarının davranacağı şekilde davranmadıkları için 19. Yüzyıl yurttaşlarını eleştirmektedir. Onları, Hürmasonların ezoterik tartışmalarını ruhsal düzeyde tutmalarını sağlayan, *yoldaşların* ve katedral inşa edenlerin manevi mirasını bir kenara bırakmakla suçlamaktadır. Oysa öncelikle böyle bir mirasın kanıtlanmış bir şey olmadığını dikkate almalıydı. Ayrıca "doğal ahlaki yasaya" bağlı olan ve evrensel Masonik referansları bırakmaktan yana olan bu insanlar kendi dönemlerindeki görüşleri yansıtıyorlardı.

Jean Charles Fauvety 6 Haziran 1865 tarihli ve Fransa Grand Orient Bülteni'nin Haziran, Temmuz, Ağustos 1865 tarihlerinde çıkan 4., 5. ve 6. sayılarında yayımlanan raporunda şunları söylemiştir:

> Şunu bilmelisiniz ki, Konsey (Nizam'ın) sizlere az sonra okuyacağım bu rapordan kısmen sorumludur. s. 225
>
> 300 locaya danışıldığı halde bunlardan sadece 136'sının cevap vermesi bir tek şeyi kanıtlamaktadır: sessiz kalan 164 loca şu veya bu nedenden ötürü görüş bildirme haklarını kullanmamış / kullanamamışlardır veya katılmaya davet edildikleri ama zorunlu tutulmadıkları hazırlık görevlerini başkalarına bırakmanın daha akıllıca olacağını düşünmüşlerdir. s. 228
>
> Hürmasonluğun felsefi bir kurum olduğunu düşünürsek, esas amacının bilim ya da felsefe ile aynı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. s. 230
>
> Masonik Anayasa'nın Tanrı'nın varlığı ve ruhun ölümsüzlüğü konularında sessiz kalması halinde tamam olamayacağına inanıyoruz. s. 231
>
> Tanrı'nın varlığını ve ruhun ölümsüzlüğünü ilan ettiği zaman Hürmasonluk Kilisenin dine dayattığı türden bir dogmayı mı dayatmaya çalışmaktadır? s. 231
>
> Hürmasonluk kelimenin genel anlamı ile bir dogmayı dayatmaz... Öğretilerinde ritüeller ve semboller yardımı ile NE OLDUĞUNU (WHAT IS) açıklamaya çalışır… Doğal olguların basit bir jenerasyonuna tekabül ettiği için sadece bilimseldir. s. 233

Tek teması "ahlak fikri" olan Massol'un konuşması: "Laik dünya bizden 'Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik' sloganını aldı" diye başladı ve Anayasa'ya aşağıdaki eklemenin yapılması önerisiyle sona erdi:

---

6 Jean Bayot, La Voie Substitute, Paris,1985, s.372

Madde I – Hürmasonluk Nizamı, "Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik" sloganında ifadesini bulan evrensel ahlak yasasının temelini oluşturan insanın dokunulmazlığı üzerine kurulmuştur. İnsan faaliyetlerinin bütün alanlarında bunu gerçekleştirmeyi ve hukuk ve adalet idealleri ışığında evrensel dönüşümü sağlamak için çalışmayı amaçlar. Bütün inanç ve görüşlere mutlak saygı gösterir. Üyeleri hür insanlardan oluşur. Karşılıklı kabule dayalı, gönüllü bir birlikteliğin oluşturulduğu bu cemiyetin üyelerini tek bir bağ birbirine bağlar: ahlaki değerler.

1865 yılından sonra Fransa Grand Orient'inde neler olduğunu, insanlık tarihinin ne tür bir gelişme kaydettiğini bilmiyor olsaydık sırf sergilediği iyi niyete dayanarak bile bu harika programa boyun eğebilirdik. Ancak, 1865 yılında bu fikirleri savunan azınlık bir gurup, Hürmasonlukla ilgisi olmayan bazı gelişmeler sonucunda 1877 yılındaki savaşı kazanacaklardı.

İşte tam bu noktada, yapılan tartışmalar ve ortaya çıkan değişiklikleri oluşturan nedenlerin irdelenmesinden sonra elde edilen sonuç aşağıdaki hususlar çerçevesinde özetlenebilir:

1. Bu olayın kahramanları Hürmasonluğun doğası, kökenleri ve eylemlerinin sınırları konusunda önemli ölçüde bir cehalet sergiliyorlardı. Bu nedenle de politik ve sosyal çevrelerde gereken ilgiyi görmüyorlardı.
2. Bu samimi ve dürüst adamlar kamuya ait gerçekleri kamuoyuna açıklayamadıkları için uzun yıllar boyunca kamuoyu ile sürtüşme halinde kaldılar.
3. Toplantı özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi özgürlüklerin yokluğu ve halkın önde gelen yetkilileri ile meseleleri özgürce tartışamamanın getirdiği kısıtlamalar bu insanların Hürmasonluğa inisiye olma isteklerini ortaya çıkartıyordu zira sadece bu platformda düşüncelerini herhangi bir politik baskı altında kalmadan veya devlet yetkilileri tarafından sansüre uğratılmadan ifade edebiliyorlardı.
4. Bu kurumun doğasını ve değerini iyice öğrendikten ve bu konu hakkında eni konu düşündükten sonra bu cemiyete içtenlikle üye olmak gibi bir niyet de sergilemiyorlardı. Aradıkları, değişimden şiddetle korkan hükümetlerin zincire vurup baskı altına aldığı yasal tutkularını sergileyebilecekleri bir çıkış yolundan ibaretti.
5. Hürmasonluğun ne olduğunu bilmiyorlardı, zaten ilgilenmiyorlardı da. Jean Baylot'nun katedraller ve kompanyonaj hakkındaki görüşleri doğrudur. Ancak, şu da bir gerçektir ki, 1815 ile 1877 yılları arasında tüm Fransız Grand Orient'i mensupları arasında

bu konu hakkında bir konuşma yapıp öğretide bulunacak tek bir kardeş bulup bulamayacakları da tartışma konusudur.

6. Saint-Simon ve Fourier'i okumuşlardı, hatta bazılarının sosyalist olabilecekleri de söylenebilirdi ve birçoğunun kamuoyunda etkili olabilmek gibi birer art niyeti de bulunuyordu. Fauvety iddialı bir deistti ve Massot ise ateist bir eylemciydi. Kendilerini böyle görmeseler bile sonuçta sürekli baskı altında kalmış ve dizginlenmiş bir toplumun ürünüydüler. Hürmasonluk yoluyla, yirmişer kişilik guruplardan oluşan toplantılarda politik fikir ve görüşlerini insanlara aktarabileceklerini umuyorlardı.

1865 yılındaki dönemeçten sonra işin kalıbı dökülmeye başlandı. Artık şu gerçek iyice anlaşılmıştı ki, 1877 yılında alınmış olan kararı etkisiz kılmak için Fransa Grand Orient toplantılarında insanları etkileyebilecek Masonik bilgi ve birikime sahip, Hürmasonluğun gerçek doğasına hakim kardeşlere ihtiyaç olduğu kabul görmeye başlandı. 1877 senesinde toplanan Konvan'ın toplanma şartları dikkate alındığında sözü edilen hususun ne derecede gerçekleşebildiği ise ayrı bir tartışma konusudur.

PEK MUHTEREM DESMONS HAKLI MIYDI?

1877 Konvanı, 1866 Pazartesi Tatilinden 11 yıl sonra toplandı. Bu onbir yıl içersinde önemli politik ve sosyal değişimler yaşanmıştı. Fransa Cumhuriyeti – 30 Ocak 1875 tarihinde Wallon Düzeltmesi oylanmış ve cumhuriyet ilan edilmişti- ayakları üzerinde durmaya çalışıyor ve hâlâ monarşist bir rejim özleyen sağcılara karşı halkın isteklerini karşılamaya yönelik bir hükümetin yaşatılmasına çalışılıyordu.

Sedan bozgunundan sonra imparatorluk çökmüştü ancak, Bonaparte halen daha gücü elinde tutuyor ve önemli ölçüdeki taraftarlarıyla da gerek hükümet içersinde, gerekse devletin çeşitli kademelerinde etkisini sürdürüyordu. Tüm taraftarları da IV. Napoleon'u tahta çıkaracak bir darbeyi bekliyorlardı. Bourbonlar ve House of Orleans gibi asillere bağlılıklarını ifade eden monarşistler yenilgiyi kabullenemiyorlardı. Sağcı kanadın şiddetle karşı çıkmasına rağmen Wallon Düzeltmesi sonucu ortaya çıkan Meşrutiyet yönetimini de kabullenmek zorunda kalıyorlardı. Fransız Cumhurbaşkanı Mareşal Mac Mahon Fransa'nın artık parlamenter demokratik bir sisteme geçtiğini anlamıyor ve kabullenemiyordu. Anayasal bir dayanağa sahip olmasına ve hem de facto hem de hukuksal bir gerçek olmasına rağmen gücü hükümet ve parlamento ile paylaşmayı bir türlü kabullenemiyordu. Millet Meclisi'nin kendisine vermiş olduğu vekâlete dayanarak ülkeyi yönetmeyi sürdürüyordu. Bu da 16 Mayıs

1877 krizine yol açtı. Parlamento'dan iki yasa geçirildi. Bunlardan biri Belediye yasasıydı ki belediye meclisi toplantılarını halka açık hale getiriyordu, diğeri de Basın Kanunuydu. Her iki yasaya da hem Mareşal hem de sağcı kanat şiddetle karşı çıktı. Ama yapılan oylama sonucunda Cumhuriyetçiler galip geldi ve Mac Mahon geri adım atmak zorunda kaldı. Ancak bu durum onu daha da öfkelendirdi.

16 Mayıs 1877 günü muhafazakâr bir Cumhuriyetçi olan Başbakan Jules Simon, Mareşal tarafından görevden alındığını ifade eden bir mektup aldı. Sebep çok aşikârdı :

> *Mareşal Mac Mahon Millet Meclisi tarafından görevlendirilmiş olup görevleri arasında birlik düşüncesinin yayılmasını önlemek de bulunmaktadır.*

Peki bu kriz nasıl sona erecekti? Mac Mahon istifa mı edecekti yoksa parlamentoyu mu feshedecekti? Mareşal istifa etmeyi düşünmedi bile. Böylece ikinci yolu tercih etti. O günlerde bir aylık tatilleri sona ermiş ve temsilciler tekrar görevlerine dönmüşlerdi. Meclis yeniden toplandı ve ateşli tartışmalar yaşanmaya başladı. Ancak, oturumda *"Fransa'nın Büyük Kurtarıcısı"* tezahüratı altında Üçüncü Cumhuriyet'in Birinci Cumhurbaşkanı Louis Adolphe Thiers'e büyük bir bağlılık sergilenmeye başladı. Ardından Gambetta yaptığı üç saatlik bir konuşmanın son bölümünde yer alan *"Bu rahiplerden oluşmuş bir hükümettir, dincilerin bir departmanı niteliğindedir,"* ifadesinden sonra yirmi dakika ayakta alkışlandı ve hükümetin feshedilmesi kararı okunduktan sonra toplantı sona erdi.

25 Haziran 1877 Pazartesi gününün öğle saatlerinde Fransa, sonuçlarını kimsenin kestiremeyeceği bir seçim savaşının içersine düşmüştü. Bu savaş içersinde de hükümet vatandaşlarına baskı uygulayabilmek için tüm kaynakları seferber ediyordu.

Bir kaç örnek vermek gerekirse, Jules Simon'un istifasından sonra göreve getirilen yeni de Broglie kabinesinin yemin edip göreve başladığı 16 Mayıs ile 1 Ekim 1877 tarihleri arasında yeni hükümet 613 belediye meclisini feshetti, 1743 belediye ve 1334 temsilcilik kaldırıldı 344 dernek, tarım birliği ve Mason Locaları kapatıldı. 2067 bar kapandı, 4799 sivil hizmetlinin görev yerleri değiştirildi 1385'i görevden alındı. 72 broşür ve resme el kondu. Basın kanununa muhalefetten 421 kişiye, seyyar satıcılık kanununa muhalefetten (muhtemelen kapı kapı dolaşıp Cumhuriyetçi bazı gazeteleri satmaktan dolayı) 849 kişiye, matbuat kanununa muhalefetten 216 kişiye, kışkırtıcı ve zararlı slogan atmaktan dolayı da 170 kişiye dava açıldı. Tüm bunların sonucunda 1.034.353,- Fransız Frangına mal olan cezalar kesildi ve toplamda 46 yıl, 3 ay ve 16 güne ulaşan hapis cezalarına hüküm verildi.

Hükümetin seçim harcamaları ise, sonradan yapılan bir çalışma sonucuna göre, 8.009.105,- Fransız Frangına ulaşmıştı. Seçimler, Fransız Grand Orienti Konvanının akabinde, 14 Ekim 1877 günü gerçekleşecekti. 40 sandalye kaybetmelerine rağmen, sağcılara karşı Cumhuriyetçiler 326'ya karşı 207 sandalye ile seçimden galip çıktılar. Temsilciler Meclisinde de mutlak bir çoğunluk kazanmışlardı.

1870 savaşından sonra Fransız Katolik Kilisesi, Roma Katolik Kilisesi'nin bir organı olan Holy See'den (Kutsal Piskoposluk) aldığı destekle de sesini biraz daha güçlü bir şekilde duyurmaya başlamıştı. Aşırı sağcıların da önemli desteği ile Bourbon monarşisini ve dolayısıyla da özlemini çektikleri *Ancien Regime'i* (Eski Rejim) geri getirmek istiyorlardı. Ancak bu durum bir çeşit kendi ayağına kurşun sıkmaya benziyordu, çünkü bu sayede millileştirilmiş olan araziler kiliselere geri verilecek, fakat Cumhuriyetçiler de kiliseleri tekrar büyük ölçüde vergiye bağlıyacaklardı. İşte tüm bu söylemler 1874 ve 1877 yılları arasında kırsal kesimde yapılan ara seçimleri hep Cumhuriyetçilerin kazanmasına ve marjinal partilerin giderek yok olmasına yol açıyordu.

Grand Orient Konvanını gerektiren koşullar işte bunlardan oluşuyordu. Durum oldukça gergindi. Son dakikaya kadar hiç kimse İçişleri Bakanlığının müdahale edip toplantıyı yasaklayıp yasaklamayacağını bilemiyordu. Üstüne üstlük sanki Fransa'nın bütün kötü kaderi, 1870 Prusya savaşı bozgunu da dahil, konvan üyelerinin omuzlarına yüklenmişti. Bu yenilgiden sonra Prusya devletine yüklü bir savaş tazminatı ödenmiş ve Alsace-Lorraine eyaleti Prusya tarafından ilhak edilmişti. Özellikle bu ilhak her Fransız bireyinin sürekli kanayan bir yarasıydı. Özellikle, Alman yetkililer Alsace-Lorraine'deki Fransız localarını kapatıp yerine Almanca çalışan localar kurduklarında Hürmasonlar ayağa kalkıp büyük tepki gösterdiler.

Paris kentinde kurulan Alsace-Lorraine Locası Fransız Hürmasonluğunda hüznün önemli bir sembolu olmuş ama 1918 yılına kadar sürecek olan bir ümidin ışığını da canlı tutmuştu. Locanın kurulduğu gün iki değerli düşünürün Hürmasonluğa inisiye edilmesi ise olayı daha anlamlı bir hale getiriyordu. Emile Littré hem bir ansiklopedi yazarı hem de bir düşünce okulunun başkanıydı. Jules Ferry ise Alsace'lı bir Protestan, hür düşünceli seküler bir eğitimciydi. Aslında o gün *La Clémente Amitié* locasının toplantısı vardı ama bu loca üyeleri Anayasa metinlerinden Tanrı'ya yönelik atıfların temizlenmesi çalışmalarında bulundukları için toplantılarını iptal etmişlerdi.

Fransız Hürmasonluğu hâlâ *komün* (işçi) ayaklanmasının acılarını yaşıyordu. Bir çok kardeş özellikle katliamların engellenmesinde önemli

roller oynamışlardı. Mason karşıtları ise bu insancıl girişimleri bile Masonluğa karşı kullanmaya çalışıyordu. Ayaklanmadan tüm Mason camiasını sorumlu tutuyorlardı. Fransız Kilisesi ise her zaman yaptığı gibi Roma Kilisesi'nin taşeronluğunu yapıyor ve bu Mason karşıtı propogandayı durdurmak ve sindirmek için parmağını dahi kımıldatmıyordu.

"DOKUZUNCU DİLEK" YA DA EVRENİN ULU MİMARI'NA YÖNELİK ATIFLARIN KALDIRILMASI

1870 yılının Eylül ayında, Sedan yenilgisinden bir ay kadar sonra Sardinya Kralı II. Victor Emmanuel Roma kentini işgal etti ve böylece İtalya birliğini sağlamış oldu. O zamana kadar Papa'ya ait toprakları elinde bulunduran Fransa, bu duruma herhangi bir tepki göstermedi. Kutsal Baba'nın gücü Vatikan şehri ve civarındaki bahçeleri kapsayacak kadar küçük bir arazi parçası içine mahkum edilmişti. Katolik hiyerarşi için Hürmasonluk en büyük günahlardan birisiydi ve bu tarihî hatanın düzeltilmesi için "İbrani-Masonik" mitosu icat edilip yayılmaya başlandı. Oldukça da başarılı oldu.

III. Napolyon döneminde Hürmasonlukla ölümüne mücadele ediliyordu ve inançlı Katoliklerin Mason olmalarına asla müsaade edilmiyordu. Mason olanlar ise istifaya zorlanıyordu. Grand Orient içersinde herhangi bir dine bağlı olmayan Masonlar ise hiçbir muhalefetle karşılaşmadan propogandalarını rahatça yapabiliyorlardı. Vurguladıkları nokta ise insanların belirli bir dinle sınırlı kalmamaları konusundaki hassasiyetleriydi. Alexandre Massol öğretisinde yer aldığı gibi hangi dine mensup olursa olsun her Mason insanların özgürlüğü ve ahlaki değerlerin yüceltilmesi yolunda var gücü ile çalışmalıydı. Dini törenle gömülen Masonlara artık ayrıca bir de Masonik Cenaze Töreni yapılmıyordu. Hatta, belli bir dine mensup olduğu bilinen bir adaya skrütende derhal siyah boncuklar atılıyordu.

İşte 1877 yılının Eylül ayında yapılan Konvanda, Fransa Grand Orienti'nin karşı karşıya olduğu zorluklar bunlardı. 1876 yılında yapılan konvanda alınan bir kararla Anayasa'nın birinci maddesinin düzeltilmesi konusu bir yıl süreyle ertelenmişti. "Dokuzuncu Dilek" olarak isimlendirilen bu düzeltme talebi o yılki tartışmaların ana konusuydu. Nedense, locaların üçte biri bu talebe karşı çıkıyorlardı. Bu konudaki ayrıntıları bilemiyoruz. Locaların bu konu ile ilgili Grand Orient'e gönderdikleri cevabi yazılar hiçbir yerde yayımlanmamıştı. Bazı temsilciler belli bir yönde oy kullanma hususunda localarından belirli vekaletler almışlardı ama sonradan da bu talimata uymadıkları hususunda böbürlenip durmuşlardı. Bir çok kardeş ise vicdanları doğrultusunda oy kullanmaları hususunda

özgür bırakılmışlardı. Pozitivistlerin yanında yer alan kardeşler olsun, geleneksel kanada mensup olan kardeşler olsun, aslında her iki taraf da "evrensel ahlaki değerlerin" yüceltilmesi konusunda hemfikirdi.

Bir çok bölge locasının aslında durumun farkında olmadıkları da söylenebilir. Bir çoğu Paris'ten gelen talimatları küçümsüyor ve dikkate almıyorlar, bu nedenle de gerçekten neler olup bittiğinin farkına varamıyorlardı. 1877 senesinde Paris hâlâ daha Albi ve Lons le Saulnier kasabalarından çok uzaktaydı. Oylarını kullandıktan sonra karşı çıktıkları şeyin herhangi bir önemi kalmıyordu. Yapılan sınırlamalara karşı menfi veya müspet bir yorumda bulunup herhangi bir itirazda da bulunmuyorlardı.

Sadece tek bir Mason, Nancy Locası Üstadı Muhteremi Dr. Eugéne Marchal istifa ederek tepki göstermişti. Ancak, sonradan artık Evrenin Ulu Mimarı'ndan yoksun olan Grand Orient'e katılmaktan geri kalmayacaktı. İngiltere Birleşik Büyük Locası (UGLE) Önceki Büyük Üstadı Lord Carnavon beyhude yere Anayasada yapılan Evrenin Ulu Mimarı ile ilgili bu düzeltmeye 70 locanın karşı çıkmasını bekliyor, ama hayal kırıklığına uğruyordu. Fransa'da geleneksel düzenli Hürmasonluğun yeniden tesis edilebilmesi için ise 1913 yılına kadar beklemeleri gerekecekti.

"Dokuzuncu Dilek"in hayata geçirilmesindeki en önemli etken hiç bir şüpheye yer bırakmıyacak şekilde Pek Muhterem Frédéric Desmons'un şahsıydı. Onun kişisel görüşleri hakkında fazlaca bir bilgiye sahip değiliz çünkü ardında herhangi yazılı bir materyal bırakmamıştı. Profesör Daniel Ligou O'nun hakkında ayrıntılı bir biyografi yazmış ve önemli bir Protestan din adamı olan Desmons'ın kişisel özelliklerini vurgulamıştı. Pek Muhterem, politikada oldukça aktifti Fransa Grand Orienti Yönetim kurulunda bir kaç kez başkanlık yapmıştı. 200 yıllık tarihinin en önemli kararlarının alındığı dönemde de Başkan yine Desmons idi. Ancak, bir hususu vurgulamak gerekiyor. Pek Muhterem Frédéric Desmons nasıl olmuştu da ***"Hürmasonluğun amaçlarına uzak ve yabancı olan bu formülden (Evrenin Ulu Mimarı'na yapılan atıftan) vazgeçmemiz gerekmektedir"*** gibi bir ilkeyi benimseyebilmişti? Protestan teoloji fakültelerinden mezun olmuş olan bir din adamı ve bu nedenle de Hürmasonluğun doğası ile iman ve Tanrı'ya inanç arasındaki bu sarsılmaz ilişkiyi kavramakta hiç bir sıkıntı çekmeyecek olan bir kişi böyle bir sonuca nasıl ulaşabilirdi? İşte bu nedenle de Sir John Symonds'un ifadelerindeki ironi şimdi daha kolay anlaşılabilmektedir. Sir Symonds İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın 1877 yılı Aralık ayında yaptığı konvanda Büyük Sekreter'e Evrenin Ulu Mimarı'na yürekten bağlı olması gereken Desmons'un konvanda yapmış olduğu konuşmanın metnini beraberinde getirip getirmediğini sormuştu.

Desmons'ın konuşması düzeltmenin yapılmasını sağlayacak yeterlikte bir etkiye ve tutkuya sahipti. Ancak konuşma titizlikle incelendiği takdirde, ortaya koyduğu argümanların aslında oldukça yetersiz olduğu, muhakemesinde önemli eksiklerin bulunduğu ve ileri sürdüğü iddiaların temelsiz olduğu barizce ortaya çıkmaktaydı. Özellikle dışardan gelen reaksiyonlarla ilgili ortaya attığı iddialar hepten asılsızdı. Hürmasonluğun tarihini bilmediği, doğasını anlamadığı ve geçmiş eylemleri hakkında bir bilgiye sahip olmadığı kolayca anlaşılıyordu. Örneğin, hiç tereddüt etmeden Fransız İhtilalinin gerek tasarlanması, gerekse uygulanmasından Hürmasonların sorumlu olduğunu hiç bir tartışmaya gerek kalmayacak şekilde iddia edebiliyordu. Böylece de Hürmasonluğa yapılabilecek en asılsız ve en vahşi saldırılara çanak tutmuş oluyordu. Şahsi motivasyonunun ne olduğunu bilemiyoruz ama yapmış olduğu konuşma, dinleyicilerini ikna etmek üzere kürsüye çıkmış bir politikacının hitabından farksızdı. Gerek kendisi, gerekse de konvanda hazır bulunan ve aslında etkin ve yetkin olabilecek diğer üyeler dışardaki Masonik güçlerden gelebilecek potansiyel reaksiyonlara karşı da herhangi bir öngörüye sahip değillerdi.

Bu kardeşler yerli ve yabancı Masonik yayınları hiç mi okumuyorlardı? Yabancılarla hiç mi yazışma yapmıyorlardı? Paris'te aylık olarak yayımlanan *Chaine d'Union* (Birlik/Kardeşlik Zinciri) dergisi ve bir çok İngiliz Masonik yayın bir yılı aşkın bir süredir böyle bir değişikliğin nelere mal olabileceğini yazıp duruyorlardı. Her şeyden önce, böyle bir karar Fransız Grand Orient'inin Masonik dünyadan izole edilmesine yol açabilecekti. Gayriresmi fakat bariz bir takım uyarılarda bulunulmuştu. Ancak resmi düzeyde herhangi bir şey yapılmamıştı. İngiltere Birleşik Büyük Locası diğer Büyük Locaların iç işlerine asla müdahale etmezdi ve zaten de Fransa Grand Orienti ile resmi bir teması bulunmuyordu. Ancak herhangi Masonik bir kurumun etkin olabilmesi için aldığı karaların nelere yol açabileceğini çok iyi hesaplaması gerekiyordu.

Şu bir gerçekti ki, 13 Eylül 1877 günü öne sürülen bütün argümanlar tartışmalıydı. Tanrı ile ilgili tüm atıfların terkedilmesine aslında çok önceden karar verilmişti; ilk tohumlar 1865 Konvanında atılmış, 1877 senesinde de hasat zamanı gelmişti. Aslında 1740'larda başlatılan bir eylemin mantıksal sonucuydu. O tarih, Fransız Hürmasonluğunun kendini bulmaya başladığı tarihti. Ne yazık ki idari kademelerdeki hiç kimse Hürmasonluğun özünün ne olduğunu tam olarak bilmiyordu. Bu ister Desmons olsun, isterse de 1877 Konvanına ya da öncekilerine katılan diğer kardeşler olsun, 1806 yılı ile 1865 yılları arasında yazılmış olan Anayasaları ve Yönetmelikleri yazanların hiçbiri bu mesleğin

sembolizmasının ve ahlaki değerlerinin insanoğluna neler kazandırdığının farkında değildiler. Bu kurumun bu boyutu hakkında herhangi bir bilgileri olmadığı için de Masonluğun özünü ya da doğasını özümseyemiyorlardı. Daha da beteri Alexandre Massol ve yandaşları için Hürmasonluk toplumun ilerleyebilmesi için varolan bir kurumdan başka bir şey değildi. Ne olduğunu tam olarak anlayamadıkları bir şeyi rüya gibi bir ütopyaya çevirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Hürmasonluk Nizamı 1773 yılından bu yana varlığını sürdürmekteydi ve onlar hâlâ daha bu kurumun amacının ne olduğunu, kökeninin nerelere dayandığının ve dünya üzerindeki rolünün ne olduğunu çözmeye çalışıyorlardı. Görüşleri içinde bulundukları sosyal, ekonomik ve politik şartların ötesine geçemiyor ve çevrelendikleri seküler çemberi de bir türlü kıramıyorlardı. Karanlıkta debelenip duruyorlar ama karanlığı da anlamıyorlardı. Zaten karanlık da onları anlamıyordu.

İşte Hürmasonluğa yeni bir tanım getirme arzularının arkasında yatan nedenlerden bazıları bunlardı. Yaptıkları her Yönetmelik değişikliğinde ateşli tartışmalar yapıyorlar ama maddeler üzerinde hiç bir zaman mutlak bir mutabakat sağlayamıyorlardı. Kendi iç çatışmalarının ortaya çıkardığı hezeyanlarla her biri kendi tanımını kabul ettirmeye çalışıyordu. Yaptıkları tanımların toplumun ilerlemesine ve insanlığın yararına olmasına çalışıyorlardı, ama bunları Hürmasonluğun doğası ile bir ilgisi yoktu. Fransız Hürmasonluğunda rejim değiştikçe yönetmelikler de değişiyordu. Sonuç olarak bu tür değişiklikler nesilden nesile süregelen bir alışkanlık halini alıyor ve tüm kurallar zamana uygun hale getiriliyordu.

1877 KONVANI SONRASI DIŞ İLİŞKİLER

Konvanın hemen akabinde İngiliz, İskoç, İrlanda ve Amerikan Masonları Fransa Grand Orienti ile resmi ve gayriresmi tüm ilişkilerini durdurdular. Grand Orient şoka girmişti. Bu durum Profesör Chevallier tarafından yayımlanmış olan ve Grand Orient'in Büyük Sekreteri Thévenot kardeşin kaleme aldığı mektuplarda açıkça görülmektedir. Ateistlerin de inisiye edilebilmeleri konusunda Thévenot Kardeş de Grand Orient'ten yanaydı. Bu hususu engelleyemeyeceklerine göre kendilerini "*mutlak vicdan özgürlüğü"* kavramı ile savunuyorlardı.

Bu tanım vicdan özgürlüğünün bazı nüansları olabileceği anlamına mı geliyordu? Vicdan özgürlüğü ya vardır ya da yoktur, bunu azı çoğu olmaz ki. Sorunun kaynağı Desmons Üstadın da ifade ettiği şu söylemde yatıyordu:

Bizim bu büyük ve muhteşem kurumumuza üye olmak isteyen bazı adaylar, ki onlara tam bir dürüstlükle bu kurumun ne kadar özgür ve ilerici bir kurum olduğu açıkça ifade edilmişken şimdi bu kişiler vicdanlarında üstesinden gelemeyecekleri dogmatik bir engelle karşı karşıya kalmaktaydılar.

İşte size son derece yanıltıcı bir argümanın harika bir örneği. Zavallı Abbé Augustus Barruel dışında kimse Mason olmaya zorlanmamıştı. Tıpkı kimsenin kurallarının düşüncelerine uymayan bir partiye veya tarikata girmeye zorlanamayacağı gibi. Desmons'un ısrarla üzerinde durduğu gibi Hürmasonluk da ilkelerini kabul etmeyen kişileri ille de inisiye etmek zorunda mıydı? Profesör Ligou Desmons'ın konuşmasından sonra yapılan tartışmaları da yayınlamıştı ama bu tartışmalar içersinde konuyu aydınlatabilecek herhangi bir husus yer almıyordu. Aslında 12 Eylül 1877 tarihinde Fransız Grand Orienti kaderini değiştirme kararını almıştı. Bu karar bir çok sonuca yol açtı ama bunların en başında İngiliz tipi Hür Masonlukla ipler kopmuştu. Fransa içersinde de ilerici radikal bir kurum haline dönüşmüştü. Grand Orient adetâ Üçüncü Cumhuriyetin manevi sözcüsü gibiydi. Bir çok başarıya imza da atmışlardı. Örneğin okulları yaygınlaştırmışlar ama bazı olumsuzluklar da yaşamışlardı. *Affaires des fiches* gibi fişlemeler de yapılmıştı. Otuz yedi yıl boyunca Fransız Grand Orienti Fransız toplumunun gelişmesinde önemli bir rol oynamıştı.

Fransa'da diğer Masonik kurumlarla yaşanan bu kopukluk öyküsü pek fazla bilinmemektedir. İlişkilerin kesilmesi olayı İngiltere Yüksek Şûrası'nın ve İrlanda ile İskoçya Büyük Localarının Konvanlarının hemen akabinde gerçekleşmiştir. 1845 yılında kuruluşunun hemen ardından İngiltere Yüksek Şûrası, Fransız Grand Orienti Ritler Konseyi (Grand Orient Yüksek Şûrası Yönetim Kurulu) ile hemen kardeşlik münasebetlerine başlamıştı. Bu ilişkilerin başlamasında sonradan İngiltere Yüksek Şûrası Hakim Büyük Amiri olacak olan Henry B. Leeson Kardeşin Fransa ziyareti ve bu ziyaret sırasındaki temasları önemli bir rol oynamıştır. Bu konu biraz karmaşıktır ve izaha muhtaçtır.

1770'li yılların başından itibaren İngiliz ve Fransız Büyük Locaları kardeşlik ilişkisi içindeydiler. Karşılıklı birer mektup teatisi ile yerel yetkiler konusunda prensip anlaşmasına varmışlardı. Fransız Grand Orienti kurulduktan hemen sonra Büyük Sekreter İngiltere Büyük Locasından yazılmış bir mektup aldı. Mektupta Strasbourg'daki La Candeur Locasına sehven gönderilmiş olan bir yazıdan bahsediliyor ve bu yanlışlık için özür dileniyordu. Gönderilmiş olan yazıda ise karşılıklı olarak Fransa'da İngilizce çalışan ve İngiltere'de Fransızca çalışan localar kurulmadığı takdirde kardeşlik ilişkilerinin yeniden başlatılabileceğinden söz ediliyordu. Yabancı Büyük Localar Komisyonuna Abbé Royer Kardeş

başkanlık ediyor, sekreterlik görevini ise Ignace Joseph Guillotin Kardeş yürütüyordu. Komisyon dış ilişkileri gözden geçirmek üzere senede bir veya iki kez toplanıyordu. Komisyon tersimatları elimizde mevcut fakat diğer Büyük Localarla yapılmış olan muhaberata ilişkin herhangi bir belge bulunmamaktadır. Ancak, şunu açıkça biliyoruz ki eşit şartlarda olması koşulu ile Fransız Grand Orienti, İngiltere Büyük Locası ile kardeşlik ilişkisi içersine girmeye her zaman hazırdı. Bu da ilişkileri çıkmaza götürüyordu, zira 1780'li yıllarda İngiliz Masonları böyle eşit şartlarda bir ilişkiye asla razı olmuyorlardı. Ancak, Fransız İhtilali, kartların yeniden karıştırılmasına yol açtı. İngiltere Birleşik Büyük Locası (UGLE) Hürmasonluk mesleğinin kurucu unsuru olduğu iddiası ile dünyanın diğer her yerindeki bütün Büyük Locaların hakim konumunu tanımasını istedi. Bu talep uygulamadan ziyade bir prensip meselesiydi. Bunun bir örneği, bağımsız olmak isteyen Varşova Grand Orienti'ne yazmış oldukları mektupta görülebilir. Londra'daki Büyük Sekreter, hakimiyetlerinin tanınması halinde böyle bir bağımsızlığa razı olabileceklerini ifade etmekteydi. Yani İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın Hürmasonluğun Anne Locası olduğunun kabulü gibi bir şeydi.

SONUÇ

Carnarvon Dördüncü Kontu Herbert Henry Howard Molyneux 24 Haziran 1831 tarihinde doğdu. Eton'da eğitim gördükten sonra 17 Ekim 1849 günü Oxford'daki Christ Church Kolejine kabul edildi. Aynı yılın 9 Aralık günü babasını kaybetti. 18 yaşında Lordlar Kamarası üyesi ve ülkenin en prestijli makamlarından birinin veliahtı oldu. 1852 yılında Oxford'dan mezun oldu ve hemen Orta Doğu'yu ziyaret etti. 31 Ocak 1855 tarihinde de Lordlar Kamarasında ilk konuşmasını yaptı. Henüz 23 yaşındaydı. Politikaya atıldı ve bir çok hükümette görev aldı. 1874 yılının Şubat ayında Koloni Sekreteri makamına layık görüldü. Aldığı ilk karar Golden Coast sömürgesinde köleliğin kaldırılması oldu. Aynı konuda Güney Afrikada da etkili oldu. Gerici bir muhafazakârlığın aksine çok müşfik ve sevecen bir insandı.

İngiltere'nin en prestijli localarından biri olan Westminister and Keystone Locası'na tekris oldu ve hemen iki yıl sonra Loca'nın Üstadı Muhteremliğine getirildi. Onun Üstadı Muhteremliği sırasında bir çok asilzade ve üst düzey insan bu locaya tekris oldular ya da tebenni ettiler. Masonik basamaklardan çabucak tırmanıp, 1877 senesinde İngiltere Birleşik Büyük Locası Büyük Üstat Kaymakamı görevine seçildi. Sonradan Kral VII. Edward olacak olan Büyük Üstat Prens Albert Edward yerinde olmadığı zaman tüm yetkiyi elinde bulunduracaktı.

Nitekim, Aralık 1877 ve Mart 1878 tarihlerinde Fransız Grand Orienti ile ilgili toplantılar onun başkanlığında toplandı. Onun bu toplantılardan birinde yaptığı uzun konuşmadan bazı alıntılar yapmak yararlı olacaktır:

> *Kanımca Büyük Locamıza üye olan her kardeşin bildiği gibi Fransa Masonluğunun en yetkin kurumu olan Fransız Grand Orienti tüm dünya Hürmasonluğu ile Fransız Masonluğunu da birbirine bağlayan en temel kural ve prensipleri değiştirme kararı almıştır. Eski tanımlarına göre "Hürmasonluk Tanrı'ya ve ruhun ölmezliğine ve kardeşlik dayanışmasına inanır" ifadesi yer alırken nasıl açıklayacağımı bilemediğim bir şekilde tanımlarında sadece bu "solidarité humaine" tabirini bırakmışlar. Son derece belirsiz olan bu tabir, İngiliz anlayışına hiç uymamakta ve sanırım insan ırkının birlik ve bütünlünlüğüne delalet etmektedir. Başka türlü nasıl izah edebileceğimi bilemiyorum. Yeni tanım ise özetle şöyle demektedir: "Masonluk vicdan özgürlüğü ve solidarité humaine esaslarına dayanır". Bu durumda Büyük Loca'mız bu tanımı Tanrı'ya ve ruhun ölmezliğine inancın ilkelerinin kaldırıldığı ve bu şartların aranmayacağı şeklinde yorumlayacaktır. Sınırsız bir vicdan özgürlüğü ve "solidarité humaine" yeterli şartlar olacaktır. Bildiğim kadarı ile Fransa'da yetmiş altı loca bu değişikliğe karşı çıkmıştır. İrlanda Büyük Locası son derece açık ve tavizsiz bir dille yazdığı notada Grand Orient'i paylayıp şiddetle kınamaktan çekinmemiştir. Tekrar ediyorum, mesleğimizin en temel ve en gerekli kurallarından biri olan Tanrı'ya ve ruhun ölmezliğine inanma şartı ortadan kaldırılmış bulunmaktadır. Kardeşlerim, bu sadece dahili bir uygulama olsaydı biz bütünüyle bunun dışında kalırdık. Böyle bir meseleye karışmak yakışıksız olurdu. Ama burada bizi çok yakından ilgilendiren önemli bir husus var. Herhangi bir Fransız Masonu İngiltere'deki bir locaya katılmak isterse ne olacak? Ben derim ki, şayet bu Fransız kardeş bu değişiklikten önceki bir tarihte Mason olduğuna dair bir belge getirebiliyorsa kabulunde bir sakınca yoktur. Ama belgenin tarihi bu değişiklikten sonraya aitse bu konuda bir hüküm verilene kadar talebi askıya almanızı öneririm.*

Bir sonraki konuşmacı Sir John Symonds'un söyledikleri de ilginçti, zira Büyük Loca arşivlerinde "Evrenin Ulu Mimarına büyük bir imanla bağlı olan" Desmons Kardeşin yazılarının olup olmadığını bilmek istiyordu. Ayrıca Fransız Grand Orienti'nin 1877 Eylülünden sonra yazacağı mektupların başında "Evrenin Ulu Mimarının Yüce Şanına" ibaresi olmayacağını ifade ediyordu. Bu konuda yanılıyordu çünkü Grand Orient elinde bulunan yüklü miktardaki basılı kağıtlar tükenene ve yenileri basılana kadar eskileri kullanmaya devam etmişti. Bu da üç yıl kadar sürmüştü. Bu konuşmalardan ve bazı önerilerden sonra, Büyük Loca bir sonraki çeyrekte yapılacak haberleşmeler konusunda bir komisyon kurulmasına ve yazışmaların bu komisyonca yapılmasına karar verdi.

6 Mart 1878 tarihinde Büyük Üstat Kaymakamı Lord Carnavon yönetiminde yapılan toplantıda oybirliği ile dört karar alındı:

Karar 1: Büyük Locamız, Fransız Grand Orienti'nin Evrenin Ulu Mimarına olan inanç şartının bulunduğu paragrafın Anayasalarından çıkartılması doğrultusunda atmış oldukları adımı büyük bir esefle karşılamaktadır çünkü böyle bir değişiklik Hürmasonluğun ilk yıllarından günümüze kadar gelmiş olan geleneklerimize, uygulamalarımıza ve hissiyatımıza aykırıdır.

Karar 2: Samimi bir kardeşlik ruhu içersinde kapılarını her yabancı kardeşe açmaya her zaman amade olan Büyük Locamız kurulduğu günden itibaren Nizamımızın Landmarklarına mutlak olarak riayet etmektedir ve bu Landmarkların ilki ve en önemlisi Evrenin Ulu Mimarına olan inanç ilkesidir. Büyük Locamız bu ilkeyi benimsemeyen ya da görmezlikten gelen kardeşleri gerçek ve samimi birer Mason olarak kabul etmeyecektir.

*Karar 3: Alınmış olan kararlar doğrultusunda İngiltere Birleşik Büyük Locasına mensup Locaların Üstad*ı Muhteremleri aşağıdaki şartlar yerine getirilmedikçe Locaları *ona yabancı kardeşleri ziyaretçi olarak bile kabul etmeyeceklerdir:*

1. *Evrenin Ulu Mimarına inanç şartının kabul edildiği eski gelenek ve yöntemlerimizce çalışan bir loca tarafından tekris edildiğini tevsik eden bir belgenin ibrazı veya bir kardeşin bu hususta kesin kefaleti ile veya*

2. *Kendisinin bu inancın değişmez bir landmark olduğunu ikrar etmesi halinde.*

Dördüncü karar ise bu kararların İrlanda ve İskoçya Büyük Locaları ile İngiltere Birleşik Büyük Locası bünyesindeki tüm localara duyurulması yönünde alınmış olan idari mahiyette bir karardı.

FRANSIZ GRAND ORİENTİ'NİN GELECEĞİ

Böylece Avrupa'nın en etkin iki Masonik kurumu karşı karşıya gelmiş ve aralarında ortaya çıkan boşluk Manş Denizi'nden de daha büyük bir gedik halini almıştı. Tarih bilimi içersinde şöyle bir husus oldukça büyük bir önem taşır. Belirli önemli olayları belirli dönemlerde gözden geçirip yeniden yargılamak çok önemlidir. Böylece bu olayların bu tarz belirli grupların, milletlerin, kabilelerin ya da toplumların kaderini nasıl etkilediğini anlamak daha kolay ve doğru olacaktır. Çünkü bu tür olaylar oldukça karmaşıktır ve dahili ve harici etkenler büyük önem taşır. Şimdi biz –tabii ki geçici olarak- bu olaydan nasıl bir sonuç çıkartmalıyız? Arada

geçen yüz yirmi sekiz yıl sonra son derece yetkin, zeki ve aklı başında insanların oluşturduğu Hürmasonluk denen bir cemiyetin üyesi olan son derece organize bir kurumu oluşturan bu kişilerin almış olduğu kararları ve ortaya koydukları uygulamaları bugün nasıl yargılamalıyız? Her şeyden önce, tarafsız, önyargısız ve tutkusuz olmamız gerekmektedir. Yaptıkları şeyi Nizamın hayrı için yaptıklarına ve buna yürekten inandıklarına bizim de inanmamız gerekmektedir. Tüm geçmişlerine sünger çekip yepyeni ve bilinmez bir geleceğe doğru yola çıktıklarını anladığımızda ne söyleyeceğiz?

Şuna yüzde yüz eminim ki bu öyküde yer alan karakterlerin hepsi, Desmons, Massol, de St-Jean ve Lord Carnarvon ve diğerleri tam bir inanç ve dürüstlükle hareket etmişlerdir. Mensubu bulundukları camiayı oluşturan kişilerden almış oldukları vekaleti bu vekaleti en iyi şekilde kullanmaları gerekliliğinin bilinci içersinde hareket eden dürüst ve namuslu insanlar olarak algılanmalıdırlar. Ancak, aynı kelimeleri kullandıkları halde aslında aynı şeyi söylemiyorlardı. Kullandıkları kelimelerin anlamları Manş Denizi'nin bir kıyısından diğerine geçildiğinde değişiveriyordu. Kelimeler aynı şeyi ifade etmediği gibi, isimlendirdikleri kurumlar da birbirlerinden farklıydı.

Bu gelişmelerin arka planını anlayabilmek için bu farklılıkların nereden kaynaklandığını kavramak gerekmektedir. Bu da 1740'lı yıllara, Fransa'da ilk Mason localarının kurulmaya başladığı senelere kadar uzanır. Farklılıklar tamamen dilden kaynaklanıyordu. İngilizce Masonik bazı terimler Fransızcada tam karşılığını bulamıyor ve örneklemelerle izah edilebiliyordu. Bazen kelimenin Fransızca karşılığı olmuyordu ya da sözü edilen makam Avrupa kıtasında yeter almıyordu. Kelimelerin canladırdığı görüntüler, sembolizmaları ve Hürmasonluğun doğasının ve özünün anlaşılıp özümsenmesine yarayacak sözcüklerin tam karşılıkları iki lisan arasında mevcut değildi. Bariz bir kaç örnekle açıklamak gerekirse, bir İngiliz Locasındaki en önemli görevlilerden ikisine *"Nazırlar" (Wardens)* adı verilir. Fransızcada bunların karşılığı *"Gözetimci" (Surveillant)* dir. Onsekizinci Yüzyıl İngilteresinde *Warden (Nazır)* rütbesi günlük hayatta da önemli bir rütbeydi. *Lord Warden of the Cinque Port (Cinque Limanı Nazırı)* dediğinizde tüm Kent yöresi ve dolaylarının güvenliğinden sorumlu olan en yüksek rütbeli kişiyi tanımlamış olurdunuz. Günümüzde de *Nazırlar* Londra'daki birçok kuruluşun başkanlarının taşıdığı unvandır. Oysa Fransızcadaki *Surveillant (Gözetimci)* sözcüğü sosyal anlamda herhangi önemli bir makam ya da rütbeye işaret etmemektedir, aksine günlük hayatta düşük bir rütbeye tekabül etmektedir.

Benzer bir şekilde İngilizcedeki *"Fellowcraft" (Kalfa)* derecesinin Fransızcadaki karşılığı *Compagnon (arkadaş, işçi, yoldaş)* dur ve aslında 1720'lerdeki iki derecelik Masonik sistemde üstatlık derecesine tekabül

eder. Oxford ve Cambridge Üniversitelerinde görev yapan profesörlere ve Royal Society üyelerine de *Fellow* denilmektedir. Yani, Fransızca karşılığında olduğu gibi bir işçiyi veya alt düzey bir elemanı ifade etmemektedir. Tıpkı *"Deacon" (Diyakon)* örneğinde olduğu gibi. Fransızca karşılığı *"Expert" (Uzman).* Bu makamın karşılığı İngilizcede de hemen hemen aynıdır.[1]

Bunun yanı sıra, Hürmasonluk İngiltere'den Fransa'ya taşınırken Büyük Loca yapısı ve dokusunu beraberinde götürmemişti. Her iki kurum da zamana ve mekana uygun olarak yeni bir takım hususlarda kafa yormakta ve bir takım yenilikler yapmakta özgürdü. Her ikisi de kendi toplumlarının sosyal ve kültürel problemlerine çözüm aramak konusunda bağımsız hareket ediyorlardı. Bu nedenle de Fransız Masonlarının Hürmasonluğun özünü ve doğasını algılıyabilmeleri için neden bir yüz yıl geçmesi gerektiğini anlamak oldukça kolay olacaktır. Yeterli ve gerekli kaynaklardan yoksundular, sarsılmaz Landmarkları yoktu, başlangıçta gerekli olan kökenlere de sahip değildiler. Bu nedenle de kendilerine özgü bir Hürmasonluğu yaratıp bunu kenti toplumlarına ve yaşam biçimlerine uyarladılar ve 1877 senesine gelene kadar da bu yöntemle toplumun taleplerine cevap vermeye çalıştılar.

Bu nedenle de bu bağdaşmaz çatışmayı anlayışla karşılamak gerekmektedir. Tek bir örnek bile bu farklılığın ne kadar derin ve ne kadar geniş olduğunu anlatmaya yetecektir. İngiltere'de yeni, bir Loca açıldığında bir konsekrasyon yani bir Tahsis Töreni yapılır. Bu aslında kökeni çok eskilere dayanan ve İngilizce konuşan ülkelerde geleneksel olarak çok yaygın olan bir törendir. Tüm resmi binaların ya da dinî tapınakların açılışında böyle törenler yapılır. Örneğin, George Washington, 1793 senesinde ABD Meclis binasının kilit taşını başkanlık ettiği Masonik bir tahsis töreni ile yerleştirmiştir. Günümüzde de İngiliz Masonları devlet dairelerinin, hastanelerin, okulların, köprülerin ya da kiliselerin açılışlarında regalyalarını kuşanıp benzer törenler icra ederler. Kilit taşının böyle bir törenle yerleştirilmesi geleneği, o binanın kutsal güçler tarafından korunacağı ve uzun yıllar ayakta kalacağı inancına dayanmaktadır. Böylelikle orası artık kutsal bir mekandır ve orada insan hırs ve ihtirasları yer almamakta, barış ve kardeşlik duygusu hüküm sürmektedir.

Bu töreni anlayabilmek için bu kutsal kompozisyonu algılamak gerekmektedir. Bunun için de Masonik ritüellerin özünde yatan kutsal kavramının ne olduğunu özümsemek gerekir. Yüce bir Varlığa inanç

---

1 *Deacon (Diyakon veya Diyakoz) papaz yardımcısı düzeyinde bir din adamıdır. Anglo Sakson Masonluğunda ise esas olarak habercilikle görevlidir. Anglo Sakson Masonluğundaki Deacon ile Kıta Avrupası ve EKSR'de bulunan Expert (Muhakkik) birbirinden farklı görevlilerdir. (Ed.)*

dinlerden dinlere farklı olmayan bir bağlılıktır. Geleneksel Büyük Localarda belli bir dine mensup olma şartı aranmaz ve tüm dinlere eşit bir saygı gösterilir ve bu da vicdan özgürlüğünün başka bir görüntüsüdür. Bu nedenle de bir locanın açılabilmesi için de kutsanması gerekmektedir. Kutsanma için de Yüce Varlığa inanmak esastır. Fransız Grand Orienti'nin almış olduğu kararın Lord Carnarvon ve tüm İngiliz Masonlarının aklını başlarından neden aldığı ancak böylelikle anlaşılabilir.

Bu husus, Hürmasonlar Çin'in Şangay kentinde bir Katolik Kilisesini benzer bir Tahsis Töreniyle hizmete soktuklarında ***Masonik World*** dergisi editörlerinin kapıldığı şaşkınlık ve öfkeyi de belki izah edebilecektir. Tasvir ettiklerine göre, yapılan tören bir loca tahsis töreninin hemen hemen aynısıymış. Bir kurum tamamen farklı iki kültürü nasıl asimile edebilirmiş? Bildiğimiz kadarı ile Fransız Grand Orienti tarafından kurulan localar idari olarak kurulurlarmış ve herhangi bir sembolik anlam da taşımazlarmış. Editörlerin kızgınlıkları işte bu nedenlerden kaynaklanıyordu.

İşte bu nedenle, Fransız Grand Orienti, Evrenin Ulu Mimarına yapılan bu atıfı ortadan kaldırdığında yabancı Büyük Localar nezdinde Hürmasonluğun temelini de söküp atmış oluyordu. Bu Robert Freke Gould'un ***"Bizim gözümüzde Fransız Hürmasonluğu artık yaşamamaktadır. Oradan geriye kalan içi boş, gayrımuntazam ve gayrımeşrudur"*** cümlesini de izah etmeye yetecektir. Ancak, şu gerçeği de unutmamak gerekir ki, 1877 senesinde böyle bir kararın alınması elzemdi. Özünü ve doğasını kavrayıp özümseyemedikleri bir kurumun işlevini anlayabilmek için yüz yıldan fazla bir zaman harcamışlar ve büyük bir çaba sarfetmişlerdi. Bu nedenle de Fransız Masonlarının almış oldukları bu karar kendi açılarından ulaştıkları bir doruk noktasıydı.

Aslında Fransız Hürmasonluğu 1877 Konvanında yeniden doğuyordu. Bu kurumun yandaşları aslında kendilerine özgü, benzersiz ve farklı bir kurum kurduklarının ve bu kurumun kendine özgü bir dilinin olduğunun ayırdına varsalardı, bir çok yanlış anlamalar da ortadan kalkabilirdi. Lisandan kaynaklanan olumsuzlukları ortadan kaldırabilseler iki kurum arasında belki de bu tür yanlış anlaşmalar hiç olmayacaktı. Böylelikle de her iki kurumun da karşılıklı olarak birbirlerine besledikleri kötü niyetler, her iki yarım kürede de çok farklı nedenlerden kaynaklanarak yaşanmış olan olaylar ve kırgınlıklar azaltılmış, belki de önlenmiş olacaktı.

Son söz olarak, aslında bu çalışmanın tamamlandığı söylenemez. Hür Masonların araştırma şevki asla dinmemelidir. Masonik metodoloji bunu öngörmektedir. Evrenin Ulu Mimarının nezdinde bir Hürmasonun kâmil insan mertebesine ulaşabilmesi için sürekli kendini geliştirmesi gerekmektedir. Şayet bu bilgeliği Hazreti Musa gibi elimizde tutabilirsek mutluluğumuz daim olacaktır.

21. YÜZYILDA POPÜLER KÜLTÜR ve MASONLUK[1]

Yavuz Selim AĞAOĞLU

Popular culture is a concept that is reviewed within the scope of the natural result of production-consumption relationships and it is also expressed that it became an unavoidable part of modern life through the industrialisation. This is an understandable explanation, because the standard and serial production modes have also affected the modes of consumption in time, and thus this has been given rise to a need of a standard consumer or customer type for standard and serial consumption. It is surely beyond doubt that the development of mass communication and mass media technologies have greatly helped to the creation of this new consumer or customer culture. As a phenomenon which has penetrated into daily life, popular culture has been affecting the masses not only with its material aspects, but also as a way of perception, reasoning and interpretation.

A prima facie assessment of popular culture may lead us to a view that no relationship or link can be established between the fame seeking, false panache, the rapid consumption oriented ephemeral nature and the commercial gain centred structure of the popular culture and the freemasonry that focuses on pure truth. But, it can be easily observed that the popular culture is interested in freemasonry as a useable resource and understandably this interest is also affecting the Freemasons.

This paper emphasizes the interaction between popular culture and freemasonry based on several examples and attention is drawn to the possible impacts of this interaction on masonic culture in 21st century.

1 *İzmir Vadisi tarafından, 27 Nisan 2013'de İzmir'de düzenlenen "21. Yüzyılda Masonluğun Önemli Konuları" Sempozyumunda sunulan bildiri. (Ed.)*

Masonluğun gelecekte toplumun daha geniş bir kesimince daha iyi bir şekilde tanınması ve gündelik hayatta hak ettiği sosyal konumu kazanması gerektiğine ilişkin görüşler öteden beri Masonluk çevrelerinde dile getirilmektedir. Bu yaklaşım, günümüzde Masonluğun toplumla hangi kültürel araçlarla ve hangi kültürel kodlarla karşılıklı etkileşim içinde olduğunun incelenmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Böyle bir inceleme doğal olarak geniş kitlelerin gündelik hayatına ilişkin kültürel kodları içeren popüler kültürü mercek altına almayı gerektirmektedir. Bu çerçevede, popüler kültür ile Masonluğun halihazırdaki etkileşimi bize çok yönlü ve zengin bir malzeme hazinesi sunmaktadır. Öyle anlaşılıyor ki bu hazine içinde, Türkiye örneği üzerinden yapılacak kısa bir yolculuk bize Masonluğun gelecekte de karşılaşacağı önemli meselelere ilişkin bazı ipuçlarını işaret edecektir.

Toplumun genelinin gündelik hayatına ilişkin kültürel kodları içeren popüler kültür, daha çok 19. yüzyıl sonunda üretim-tüketim ilişkilerinin gelişmesi ve endüstrileşme ile birlikte yaygınlaşmış bir kavramdır.[2] Endüstrileşmenin standart ve seri üretim biçimleri doğal olarak standartlaşmış seri tüketim biçimlerini de doğurmuştur. Seri ve standart tüketim için de standart bir tüketici, müşteri ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Zaman içerisinde gelişen kitle iletişim teknolojisi de bu yeni tüketici kültürünün yani müşteri kültürünün oluşumuna yardımcı olmuştur.

Popüler kültür denildiğinde sadece tüketim nesneleri yani maddi unsurlar değil aynı zamanda düşünsel bir tasavvurun da söz konusu olduğu muhakkaktır. Bir başka ifade ile popüler kültür, günlük hayatın içine nüfuz etmiş bir olgu olarak ister istemez algılama-düşünme-yorumlama biçimleri açısından insanları etkilemektedir.

Popüler kültürün her yerde ve her toplumda geniş kitleler için geçerli sayılabilecek özellikleri şöyle kısaca özetlenebilir:

Popüler kültür bir hızlı kullanım-hızlı tüketim kültürüdür. Bu nedenle iletilen mesaj çok kısa sürede yenilenmek zorundadır ve değerlerin hızlı sindirilmesi için sürekli tekrar esastır.[3]

Kültürel mesajın (kodlamanın) seviyesi kitlelerce yani olabildiğince çok sayıda tüketici, müşteri tarafından kolayca kavranacak şekilde olmalıdır; sathi olmalıdır, insanı zorlamamalıdır. Bir başka ifade ile popüler kültür

---

2 Popüler kültürün ortaya çıkışı ile ilgili olarak genellikle üç temel unsurdan bahsedilir. Bunlar insan unsuru, para unsuru ve iletişim olanaklarıdır. Buna göre özetle; 19. yüzyıl sonunda kentleşme ve yeni kimlik arayışları ile insan unsuru, Endüstri Devrimi'nden sonra orta sınıfın güçlenmesi ile para unsuru, tüketimin artmasıyla da kitle iletişim araçlarının kullanılmaya başlaması bir bütün olarak bu çağın özellikleri arasında değerlendirilebilir.

3 Bir örnek olarak televizyonlarda bıkmadan, arka arkaya yapılan tekrarlar ve buna mukabil sürekli ve hızlı gündem değişimi üzerinde düşünmeye değer hususlardır.

mesajlarında seviye, herkesin kolayca anlayacağı bir seviyeye düşürülmek zorundadır.[4] O nedenle popüler kültüre yer yer "Kitle Kültürü" ya da "Kütle Kültürü" adı da verilir.[5]

Popüler kültürde zaman "şimdi"dir. Yani, içinde yaşadığımız bu ana bir fayda sağlayacaksa geçmişin veya geleceğin bir anlamı olduğundan bahsedilebilir.

Popüler kültürde önemli olan süreç değil sonuçtur. Ele alınan konu her ne ise, sonuç almayı geciktirecek uzun tartışmalara girmeksizin kolayca tarif edilebilmeli, kolayca tasnif edilebilmeli veya kolayca formüle edilebilmelidir. O itibarla popüler kültür kodlarında hayat basittir, hayattaki seçimler bellidir; ara bölgeler yoktur, ya öyledir ya da böyle…

Popüler kültürde kitle iletişim araçları her zaman merkezde yer alır.[6] Kitle iletişim araçları kaba tasnifle şu temel konular üzerinden popüler kültürü işler: Gizem, güvensizlik, cinsellik ve iktidar...

Popüler kültürde maddi veya düşünsel her ürünün ticari faydaya dönüştürülebilir olması, pazarlanabilir olması esastır. [7]

Hiç şüphe yok ki kültürel, ekonomik ve siyasal süreçler sosyal hayatın birbirinden ayrılmaz parçalarıdır. Bu nedenle çağımıza ait bir insani olgu olan popüler kültür de, hepimizin hayatını günlük hayattan iş hayatına, sanattan siyasete, edebiyattan bilime, ekonomiden eğlenme şekillerimize, insan ilişkilerimize kadar bir sürü konuda etkilemektedir. Masonluğun da bu etki alanının dışında kaldığı söylenemez.

Etkileşimin diğer tarafı olan Masonluğun her yerde ve her toplumda geçerli sayılabilen özellikleri üzerinde duracak olursak, Masonluğun öncelikle temel mesele olarak hakikat arayışını ele aldığını söyleyebiliriz. Yani Masonluk günlük-geçici-rölatif olan değerler yerine sonsuz-sınırsız-

---

4 Bir mesajın herkes tarafından aynı şekilde algılanabilmesi için en basit şekilde verilmesi, kullanılan dil ve kavram zenginliğinin minimize edilerek en etkin kullanım hedeflenir. Bu nedenle kullanılan kelime dağarcığının düşürülmesi doğaldır.

5 Burada bahsedilen kitle kültürü ile halk kültürü karıştırılmamalıdır. En basit ifade ile, kitle kültüründe, değişen üretim-tüketim ilişkilerinin büyük kitleleri uyumlu-standart-müşteri kimliğinde birbirinin "aynı"sı haline getirmesi söz konusu iken; halk kültüründe, toplumsal özelliklerin nesilden nesile aktarılan unsurları "farklılığı" besler.

6 "Kitle İletişim Araçları"nın sadece birer vasıta olduğu hatırdan çıkarılmamalıdır. Onu kullanan "kolektif/ortak aklın" fonksiyonunu her halde göz ardı etmemek gereklidir.

7 Sevinç, üzüntü, acı, telaş, hayal kırıklığı, ümit, yetenek veya yeteneksizlik hepsi popüler kültürde pazarlanabilir "ürün" nitelikleri olarak ele alınabilir.

ölümsüz yani kalıcı olana yönlenir. Tabii, insanla ilgili her şey Masonluğun ilgi alanına girer girmesine ama Masonluk, geçici-güncel olanı kesinlikle merkeze koymaz. Zaten güncel olanı merkeze koysa idi, o güncel olanın devri bittiğinde Masonluğun işlevi de muhtemelen sona ererdi. Öte yandan Masonluğun en temel özellikleri inisiyatik ve ezoterik olmasıdır. Yani herkese, kitlelere açık değildir; harici alemle arasında kendine özgü bir ayrım vardır. Buna ilaveten kullandığı dil de açık değildir, semboliktir yani göndermeleri standartlaştırılmış değildir, bireysel kavrayışla ilgilidir.

İlk bakışta popüler kültürün hızlı tüketime yönelik gelip geçici doğası; ticari faydayı merkeze alan yapısı; şöhret, gösteriş ve gizem avcılığı ile salt hakikat arayışına odaklanan Masonluk arasında bir ilişki ya da bağlantı kurulamayacağı düşünülebilir. Ancak popüler kültürün, kullanılabilir bir kaynak olarak Masonluğa gösterdiği ilgi kolaylıkla gözlemlenebilmektedir ve bu ilgi anlaşıldığına göre Masonları da etkilemektedir.

Popüler kültür ile Masonluk arasında işaret etmeye çalıştığımız etkileşim bizi yavaş yavaş yeni bir dünyaya taşıyor. Bu kurgusal dünyaya gizli şifreler, örneğin Eyfel kulesinin ayaklarına saklanmış büyük sırlar, şaşırtmacalı gündemleri ve gizli emelleri ile istihbaratçılar, üzeri özenle örtülmüş komplolar, Selanik kökenli gizli din sahibi seçkinler, kamufle edilmiş örgütler, vaktiyle uzaydan aktarılmış sırların günümüzdeki taşıyıcıları ile adım atıyoruz.

Popüler kültürün temel vurgu noktalarından birisinin "gizem" olduğuna değinmiştik. Bu gizem, genellikle belli tarihsel olguların açıklanması konusunda kendisini gösterir. Kamuoyundan saklanmış olduğu ifade edilen gerçeklik, gizem perdesi aralanarak açığa çıkartılmak, ifşa edilmek suretiyle topluma mal edilir, popülerlik kazanır. Böylelikle içinde yaşadığımız dünyanın anlaşılmaz görünen bütün politik-ekonomik-toplumsal olaylarının ve tarihsel geçmişinin arka planında genellikle basit açıklamalar ve formüller yattığı fikri yaygınlaştırılır. Kabaca söylenebilir ki popüler kültürde kitlelerin "aydınlanmasının" bir tarifi de budur.

İlginçtir ama popüler kültürün en çok bilinen teorileri Masonlukla ilgilidir. Bu teorileri kısaca alt alta sıralayıp özetlemek genel bir izlenim edinmemize yardımcı olabilir.

En yaygın bilineninden başlayacak olursak; aslında inançsız olan ama yeri geldiğinde şeytani vasıflar gösteren, diğer taraftan bir şekilde de Yahudiliğe iltimas geçen bir Masonik yapı, Fransız Devrimi'nden itibaren yürürlüğe koyduğu bir planla tüm inanç sistemlerini yok ederek dünya üzerinde hâkimiyet kurmak istemektedir. Bu amaçla dünya üzerindeki bütün Masonik birimler tek bir merkeze bağlı olarak aynı gizli planı bir program çerçevesinde uygulamaktadırlar. Farklı coğrafyalarda

ortaya çıkan siyasi problemlerin ve toplumsal çalkantıların temelinde Masonluğun gizli gündemi yer almaktadır. Gazete ve dergilerde sıklıkla gündeme gelen, kitapçıları ve sinema salonlarını dolduran yüzlerce ürün bu temayı farklı şekillerde işlemektedir. [8]

Yaygın olarak kullanılan bir başka teori ise özetle, Hz. İsa'nın hayatının ve hıristiyani geleneğin aslında hiç de bilindiği gibi olmadığını ve Masonik bir organizasyonun hem bu sırrı saklayıp hem de geleceğin yeni hıristiyani dünya krallığı için çalışma yaptığını anlatır. Bu teorinin kapsamında Hz. İsa' nın ve onun kutsanmış soyundan gelenlerin bizim bilemediğimiz yani saklanmış/gizlenmiş olan asıl hayatlarının nerede, nasıl geçtiğine ve Masonik organizasyonların bunu nasıl tanzim ettiğine dair çok sayıda popüler eser mevcuttur. [9]

Bunlara ilaveten popüler kültürün Osmanlı ve Türkiye Masonluğu ile ilgili komplo teorileri de dikkat çekicidir. Örneğin sadece Türkiye'de değil başka ülkelerde de bilinen bir kurgu vardır ki, bu kurgu, içinde bulunduğumuz coğrafyayı ilgilendiren sosyo-ekonomik ve politik sorunların tamamına açıklık getirdiğini ifade eder. Buna göre Jön Türklerden başlayarak

---

8 Bu konudaki yayınlara ilişkin birkaç örnek vermek gerekirse; Altındal, Aytunç "Gül ve Haç Kardeşliği Avrupa Birliği' nin Gizli Masonik Kimliği", Alfa Yayınları, Mayıs 2005; Brown, Dan, "Melekler ve Şeytanlar", Altın Kitaplar, 2004; Cooper, William, "Apokalips' in Atlıları Gizli Örgütler ve Yeni Dünya Düzeni", Selis Kitaplar, Mart 2003; Eralp, İsfendiyar, "Siyon Protokolleri", Yeni Dünya Yayıncılık, İstanbul 2007; Fromkin, David, "Barışa Son Veren Barış Modern Ortadoğu Nasıl Yaratıldı?", Epsilon Yayınevi, Ekim 2004; Marrs, Texe, Uluslararası Güç Odakları, Timaş Yayınları, Eylül 2003; Marrs, Texe, "İlluminati Entrika Çemberi", Timaş Yayınları, Mayıs 2007; Porter, Lindsay, "Dünyayı Yöneten Gizli Örgüt İlluminati" Neden Kitap, Ekim 2006; Vitkine, Antoine, "Yeni Şarlatanlar" Neden Kitap, 2005; Çebi, Hakan Yılmaz, "İsrail'in Şifresi", Pegasus Yayınları, 2009.

9 Bu konu ile ilgili en popüler yayın her halde Dan Brown'ın "Da Vinci'nin Şifresi" isimli romanıdır. Keza Nikos Kazancakis'in "Günaha Son Çağrı" romanı da yine bu çerçevede değerlendirilebilir. Hz. İsa'nın Hindistan'daki muhtemel hayatı ile ilgili olarak Holger Kerstein'in "Jesus Lived in India", Avrupa'daki muhtemel hayatı ile ilgili olarak Glyn S. Lewis'in "Did Jesus Come To Britain?", Amerika kıtasındaki muhtemel hayatı ile ilgili olarak L Taylor Hansen'in "He Walked The Americas" isimli kitapları ele alınabilir. Konu ile ilgili diğer yayınlara birkaç örnek vermek gerekirse; Baigent, Michael, "İsa Yazmaları - Tarihteki En Büyük Sırrın Açığa Çıkışı", Yakamoz Yayınevi, Şubat 2007; Baigent, Michael-Leigh, Reichard-Lincoln, Henry, "Tapınak Şövalyeleri Mesihin Mirası, Nokta Kitap, Ocak 2005; Baigent, Michael-Leigh,Reichard-Lincoln, Henry, "Savaşçı Keşişler Tarikatı Tapınak Şövalyeleri", Nokta Kitap, Ocak 2004; Oxbrow, Mark-Robertson, "Rosslyn ve Kutsal Kase'nin Sırları", Truva Yayınları, Mart 2006; Fereke, Timothy-Gandy, "İsa ve Kayıp Tanrıça İlk Hıristiyanların Gizli Öğretileri", Ayna Yayınevi, Mart 2006.

günümüze kadar tüm iktidarın ve hatta gerektiğinde muhalefetin Selanik kökenli gizli din sahibi Masonlar tarafından belirlendiği ifade edilir. Bu konuda Türkiye'de yayımlanan popüler yayınlar şaşırtıcı bir liste oluşturmaktadır.[10]

Popüler kültürde Masonlukla ilişkilendirilebilecek gizem ve merak sadece tarihsel olgular ve iktidara odaklanmamakta, fantastik ögelerle bezenmiş kurgulardan da yararlanmaktadır. Bu hususta "Atlantis" ve "Mu" medeniyetlerine kısaca değinmek kaçınılmaz gözükmektedir. Bu kurguya göre Masonluğun ve örgütlenmiş ezoterik öğretinin temeli doğrudan doğruya bu kadim medeniyetlere dayanmaktadır. Hatta bu kurguda zaman zaman daha da ileri gidilerek Masonluğun, hakkında efsaneler dışında aşağı yukarı hiçbir somut bilgiye sahibi olmadığımız bu medeniyetlerin dünya dışı/uzaylı ataları ile ilgisine de değinilmektedir.[11] Masonlukta evrenselliğin galaksilere ve takımyıldızlara göndermede bulunarak açıklanmaya çalışılması özellikle dikkat çekicidir.

Fantastik kurgular açısından popüler kültürün Masonlukla etkileşimine dikkat çeken bir başka örnek olarak, bir zamanlar tüm dünyada popülerlik

---

10 Konuyla ilgili popüler yayınlara birkaç örnek vermek gerekirse, Çebi, Hakan Yılmaz, "Atatürk Mason muydu?", Nokta Kitap, Ekim 2006; Deli, Ogün, "Atatürk Nasıl Öldürüldü?", Akis Kitap, Mart 2006; Düzdağ, M. Ertuğrul, "Yakın Tarihimizde Dönmelik ve Dönmeler", İz Yayınları, 2012; Er, Tayfun, "Erguvaniler, Türkiye'de İktidar Doğanlar", Duvar Yayınevi, Nisan 2007; Gökdemir, Orhan, "Helenizm Siyonizm Türkçülük Avrupa Türkiyesinde Üç Tarz-ı Siyaset" Chiviyazıları Yayınevi,2007; Küçük, Yalçın, "Tekelistan", İthaki Yayınları, 2004; Küçük, Yalçın, Tekeliyet, İthaki yayınları, 2003; Mevlanzade, Rıfat, "Türkiye İnkılabının İçyüzü", Pınar Yayınları, Ekim 2003; Yalçın, Soner "Efendi: Beyaz Türklerin Büyük Sırrı", Doğan Kitap, Ağustos 2004; Yalçın, Soner, "Efendi 2: Beyaz Müslümanların Büyük Sırrı", Doğan Kitap, Haziran 2006.

11 Hatırlanacağı üzere, Mu Medeniyeti üzerine temel bilgilerimizi James Churchward adlı İngiliz askerinin 75 yaşındayken 1926'da yayımladığı kitaplara borçluyuz. Kardeşi Albert Churchward vasıtasıyla Masonluk hakkında da bilgi sahibi olduğu tahmin edilen James Churchward'ın Mu Uygarlığı ile ilgili bilgileri Batı-Tibetli bir rahip yardımıyla öğrendiği ifade edilmektedir. Konuyla ilgili popüler yayınlara birkaç örnek vermek gerekirse; Churchward, James, "Kayıp Kıta Mu", Ruh ve Madde Yayıncılık, 2012; Churchward, James, "Kayıp Kıta Mu'nun Kutsal Sembolleri", Omega Yayınevi, 2011; Churchward, James, "Kayıp Kıta Mu'nun Çocukları", Omega Yayınevi, 2010; Churchward, James, "Kayıp Kıta Mu'nun Kozmik Güçleri", Omega Yayınevi, 2009; Meydan, Sinan, "Atatürk ve Kayıp Kıta Mu", Truva Yayınları, Eylül 2005; Şenoğlu, Kemal, "Mayatepek Raporları Türk Tarih Tezi ve Mu Kıtası", Kaynak Yayınları, Kasım 2006; Hall, Manly P., "Tüm Çağların Gizli Öğretileri", Mira Yayıncılık, 2012.

kazanmış bir TV dizisi olan "Lost" dizisi gösterilebilir. Bu dizinin Masonlukla ilgisi üzerine yazılmış Türkçe bir kitap bile mevcuttur.[12]

Popüler kültürün Masonlukla ilgili özetlemeye çalıştığım bu senaryoları kamuoyundaki Mason algısını acaba nasıl etkilemektedir? Bu sorunun cevabını bulmak için yazılı basın üzerinden bir değerlendirme yapılabilir. Bir örnek olarak, Türkiye ulusal merkez medyasında popüler üç gazetede yaptığım son beş yıllık tarama sonuçlarına göre Masonlar veya Masonluk ile ilgili olarak yer alan haber ve yorumların ortalama % 60'ı doğrudan olumsuz bir kimlik tanımına göndermede bulunmaktadır.[13] Olumsuz göndermelerin tamama yakını, biraz önce değindiğim popüler kültür senaryoları bağlamında okunabilmektedir. Bu istatistikte olumsuz olmayan göndermeler (bir başka ifade ile kalan % 40'lık bölüm) ise olumlu değil, sadece tanımlayıcı sıfat niteliğindedir. Buna ilaveten, merkez popüler medyadan uzaklaştıkça Mason algısının daha da olumsuz bir istatistiğe doğru hızla değiştiği hemen gözlemlenebilmektedir. O itibarla bu genel tablo düşündürücüdür.[14]

Tabloyu daha da düşündürücü hale getiren, popüler kültürün kullandığı söylemin Masonlar üzerindeki etkileridir. Bir örnek olarak, Türkiye Büyük Locası bünyesinde 2006 yılından beri yapılan loca konferansları, yayınlar, aktiviteler ve Mason e-mail grup yazışmaları üzerinde sürdürdüğüm inceleme bu konuda çok şaşırtıcı bir panorama ortaya koymaktadır.[15] Bu panoramayı özetle ifade edecek olursak, biraz önce bahsettiğim popüler

---

12 İçel, Bahadır, "Lost Nasıl?, Başucu Kitaplar:02, Başlık Yayın Grubu, Ocak 2008

13 Bu medya taraması için merkez medyanın üç popüler gazetesi olarak Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazeteleri seçilmiştir. İncelenecek dönemin Türkiye'deki Masonluk camiasını ilgilendiren idari davaların basında yaygın bir şekilde yer aldığı bir dönem olmamasına da özen gösterilerek 2008-2012 yılları arası seçilmiştir. Belirlenen bu beş yıl toplamında olumsuz gönderme olarak değerlendirdiğim oranlar özetle Hürriyet gazetesi için %56.00, Milliyet gazetesi için %57.14, Sabah gazetesi için %57.58'dir. Diğer taraftan, bu türden bir araştırmanın çok daha kapsamlı ve farklı medya kategorilerinde de ele alınması gerektiği kuşkusuzdur.

14 Buna ilaveten Türkiye örneğinde medyadaki Mason algısı üzerine şimdiye kadar kurumsal bir medya tarama çalışması yaptırılmamış olması, gelecek projeksiyonları açısından faydalanmak üzere şu an için bir medya takip anlaşmasının olmaması ve yine bu çerçevede Mason algısının kamuoyundaki karşılığının öğrenilmesi için objektif araştırmaların şu an için planlanmamış olması dikkat çekicidir.

15 Bu inceleme için 2006 yılından başlayarak Mimar Sinan dergisinde düzenli olarak yayımlanan konferans listelerinden, Türkiye Büyük Locası Vadi işletmelerinde satışa sunulan kitaplardan, Vadi kütüphanelerine intikal eden Loca yayınlarından ve sadece Masonların iştirak ettiği bazı e-mail gruplarındaki yazışmalardan yararlanılmıştır. Bu inceleme çerçevesinde bir istatistik tutulmamış, izlenimlerden yola çıkarak genel bir panorama çizmekle yetinilmiştir.

kültür kurgularının kısmen Masonlar tarafından da sahiplenildiğini söyleyebiliriz. Yani, Masonluğun tarihsel kökeninin Atlantis ve Mu medeniyetlerinde olduğu, Masonluğun Hz. İsa'nın bilinmeyen yaşamı ile ilgili saklı bir görev üstlenmiş olduğu, Amerika ve İsrail başta olmak üzere dünyada kapsamlı bir organizasyonun kurulması ile ilgili Masonluğun gizli bir gündemi olduğu, modern Türkiye'nin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreçte Selanik kökenli gizli din sahibi Masonların belirleyici rol üstlenmiş olduğu, tüm bu bilgilerin her Masona açık olmadığı ve sayısı son derece kısıtlı belli Masonlar tarafından bilinip kuşaktan kuşağa aktarıldığı farklı şekillerde Masonlar tarafından da ifade edilmektedir. Bu panorama, üzerinde durulmaya değerdir.

Şurasını hemen vurgulamak gerekir ki her halde kimse efsanelerin, mitlerin, kurgu, gizem veya fantezinin kötü bir şey olduğunu söyleyemez. Ama zengin metaforlarla dolu bu zihinsel kaynaklardan keyif almak ve üzerinde düşünmek ile bunları bir tarihsel olgu olarak kabul edip Masonluk anlayışının merkezine oturtmak her halde aynı şey değildir. Anlaşılan o ki popüler kültürün sunduğu cazip ve rahatlatıcı kolaylıkta formüller, gerçeklik algısı üzerinde de bir zemin kaymasına sebep olmaktadır. Böyle bir deformasyon, kanaatimce Masonluk kültüründe sembolik imgelerin ve alegorilerin esas işlevini de ortadan kaldırmaktadır.

Masonlar arasında yer yer rastlanılan bu algının, bu ülkedeki Masonluk tarihi üzerinde doğrudan belgelere dayalı araştırmaların hemen hemen hiç yapılmamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bir başka ifade, ile popüler kültürün Masonlar açısından belli bir eksikliği giderdiği iddia edilebilir. Bu, hiç kuşkusuz düşündürücüdür.

Popüler kültür ile Masonluk arasındaki etkileşimin kolaylıkla gözlemlendiği bir saha da politikadır. Popüler kültürün bir konuyu kolayca anlaşılır hale getirmek için yaptığı dogmatik "doğru"-"yanlış", "bizler"-"onlar" tasnifi burada da kendisini göstermektedir. Fikirlerden ziyade duygu ve heyecanlara hitap eden bu türden klişeler, özellikle incelediğim dönemdeki konferans ve e-mail gruplarında fanatik bir keskinlikte kendisini göstermektedir. Bu durum Masonluk kültürü açısından son derece şaşırtıcıdır. Çünkü Masonluk kültüründe farklılıkların ayrışması değil tam tersine buluşması önemlidir.

Masonlar arasında politik tavır açısından kendini gösterdiğini gözlemlediğim bu fanatik keskinlik bence birkaç yönden üzerinde durmaya değerdir:

Birincisi, tekâmül zaten rölatif sahada en temel yargıların bile zamanla değişebileceği anlamına geldiğinden, belli bir politik görüşün sahiplenilmesi Masonluğu gelecekte bir sivil toplum kuruluşuna dönüştürebilir.

İkincisi, bireyler arasındaki etkileşime zarar verecek her türlü keskinleşme, doğrudan Kardeşlik ilişkilerine zarar verebilir; yani bir süre sonra ortada sadece tek bir görüşün etrafındaki Masonlar kalabilir.

Üçüncü olarak da böyle bir keskinliğin Masonluk kültüründe evrenselleşme yerine taşralaşmaya sebep olabileceği yani tali konulara yönlenerek belli bir sahaya sıkıştırılmış kalabileceği riskidir. O nedenle Masonluk bence politik arenada en ufak bir karşılığı olabilecek aktivitelerden özenle kaçınmak zorundadır.

Bu konularda Masonlar tarafından zaman zaman dile getirildiğine tanık olunan bir görüş de "Türkiye'deki Masonluğun geleneğinde zaten politika olduğu" şeklindedir. Bu saptama önemli ve üzerinde durmaya değerdir. Şayet böyleyse 21. yüzyılda Masonluğun perspektifinde bu husus artık ciddi bir eleştiriye tabi tutulmalıdır. Çünkü hakikaten de memleketimizdeki Masonluğun tarihçesi, aralarında farklı politik görüşlerde Masonların da olduğu gerçeğini görmek istemeyen Masonların yaptığı idari hatalarla doludur. Masonluk tarihinde İttihat ve Terakki-Hürriyet ve İtilaf, Cumhuriyet Halk Fırkası-Serbest Fırka, Cumhuriyet Halk Partisi-Demokrat Parti/Adalet Partisi çekişmeleri ve siyah-beyaz listeler[16] vs. çerçevesinde yaşanan hadiseler yeterince iç karartıcıdır ve bu hadiselerin kolay unutulmayacak tarihsel sonuçları olmuştur. O itibarla 21. yüzyıl Masonluk anlayışı için bu tecrübelerden çıkarılacak dersler olduğu düşünülebilir.

Bu çerçevede kimi Masonluk çevrelerinde Masonluğun zaman zaman bir modernist projeymiş gibi yorumlanması da dikkat çekicidir. Bir başka ifade ile bu, bilenlerin yani bilgiye sahip olanların bilmeyenlere, cahillere gereken ne varsa öğretip doğru yolu göstereceği bir proje olarak yorumlanmasıdır. Halbuki popüler kültürün bu iktidar oyunu inisiyatik ve ezoterik gelenekte kolayca karşılık bulamaz; Masonluk kültüründe etkileşim içinde bulunan herkes karşısındakinden bir şey öğrenir.

Popüler kültürün kullanılabilir bir kaynak olarak Masonluğa ilgisi, Masonlukla ilgili gizemli kuramları sanırız önümüzdeki dönemde de bitmeyecektir. Çünkü bunlar genellikle insani zaafların, heyecanların, duyguların geçerli olduğu bir sahada cereyan etmektedir ve bu yolla

---

16 Türk Masonluğu tarihçesinde siyah beyaz listeler, Uyku Dönemi'ne girdikten sonra ve Uyanış Dönemi'nde yeni kurulacak Localara kabul edilecek eski Masonların belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Bununla beraber Uyanış Dönemi ile birlikte "uyandırılmayacak" Masonlar birer harici olarak değerlendirilmiştir. Konuyla ilgili örnekler için Bkz. Ağaoğlu, Yavuz Selim "Uyku Dönemi'nden Uyanış'a İzmir'de Masonluğa Bir Bakış", İVAL Yayınları, İzmir, 2011; Erendağ, Dündar, "İdeal Muhterem Locası Tarihçesi", İstanbul, 2004.

geniş kitleleri etkilemektedir. Ancak Masonların, bu cereyana kapılıp kapılmamak hususunda yapabileceği bazı şeyler olduğu kuşkusuzdur.

En başta Masonluk kültürü ile ilgili çalışmaların yoğunlaştırılması bir ilk adım olarak düşünülebilir. Bununla birlikte Masonluğun nefes almak için entelektüel iklime de ihtiyacı olduğu unutulmamalıdır. Bu konularda bir projeksiyon yapılması düşünülebilir. Baştan sona bakir bir araştırma sahası olan Osmanlı ve Türkiye Masonluk tarihi üzerinde doğrudan belgelere dayanan çok yönlü çalışmalar özendirilebilir. Çünkü öyle veya böyle bugünlere kadar gelebilmiş bir Masonik arşiv elimizde mevcuttur ve üzerinde samimiyet ve özveri ile çalışacak araştırmacılarını beklemektedir. Türkiye' deki Araştırma Locaları da bu amaçla artık adım atmaya başlamalıdır. Buna ilaveten üniversitelerle kimi araştırma konularında işbirliğine gidilmesi, üzerinde durulması gereken bir başka husustur. Çünkü toplumla ilişkiler açısından üniversiteler her halde gazete veya magazin dergilerinden daha ciddi bir köprü işlevi görebilirler.

Popüler kültür elbette iyi veya kötü olarak nitelenecek bir şey değildir, çağımıza ait bir olgu olarak farklı yönleri ile incelenmeyi hak etmektedir. Diyebiliriz ki popüler kültürün daha zengin, daha gösterişli, daha büyük, daha önde, daha kuvvetli olana ilişkin vurgusu, gizem-çözüm formülleri hayatımızı baştan aşağı etkilemektedir. Dolayısı ile bu çerçeveden bakıldığında popüler kültür ile Masonluğun etkileşimi 21. Yüzyılda Masonluğu bekleyen bazı sorunlara işaret etmektedir.

Anlaşılan o ki Masonlukta, popüler kültürün müşteri-tüketici anlayışı ile kitleleri kucaklama adına seviye düşürüldükçe, bireyin tekamülünden ziyade kalabalıkların meydan coşkusu öne çıkarıldıkça, içerikten ziyade gösteriş önemli görüldükçe bir başkalaşım sürecine girilebilir. Böyle bir süreç yıllar içinde Masonluğun, daha kuvvetli olduğunu topluma ve kendisine ispatlamak için bir hayır kurumu gibi hastaneler kurmasına, daha etkili olduğunu göstermek için şehrin ortasında kolejler inşa etmesine, daha gösterişli olduğunu ispatlamak için en gösterişli gayrı menkullere sahip olmasına veya gösterişli sosyal aktiviteler tertip etmesine, daha önde olduğunu ispatlamak için bir siyasi parti ya da sivil toplum kuruluşu gibi davranmasına ve tüm bunları tali değil esas unsur olarak faaliyetlerinin merkezine almasına sebep olabilir. Bunun ne derecede arzu edilen bir ülkü olduğuna ise bugünkü Masonlar karar verecektir.

EDOARDO de NARI : İTALYA'DAN İSTANBUL'A UZANAN BİR YAŞAM ÖYKÜSÜ

Derleyen : Yavuz SORAL

Edoardo de Nari was one of the Italian architects working in Istanbul in the late Ottoman era and the first twenty five years of the Republic of Turkey. He was gifted in many areas and possessed qualifications that allowed him to practice his professional career in a foreign country: architect, engineer, painter, decorator, composer, and a Freemason. Edoardo de Nari was the Worshipful Master of the Byzansio Risorta Lodge during the foundation of the Ottoman Grand Orient. He took place in the first meetings of the Grand Orient in 1909 and was elected as the Deputy Grand Senior Warden

In 2009, a young architect named Büke Uras rediscovered the personal archives of Edoardo de Nari who came to Istanbul in 1895 and had lived here for sixty years until his death. The blueprints and his diary found in the archives not only confirmed the real designer of many buildings whose architects were previously undetermined or previously wrongly attributed to others but made a significant contribution to the understanding of the architectural and social reading of Istanbul during the first half of the twentieth century.

"İstanbul sen benim için şehirlerin en idealisin,

Sende yaşanan, sende hissedilen yeni bir hayattır!.."

Genç bir mimar olan **Büke Uras** 2009 yılında bir rastlantı eseri bir antikacı deposunda açılmamış iki tozlu bavul bulur. Bavulun içinden 1895'ten 1954 yılına kadar yaşamını İstanbul'da sürdürmüş üretken bir İstanbul Mimarı olan **Edoardo De Nari'nin** kişisel arşivi çıkar. De Nari'nin gün ışığına çıkan arşivinde 300'e yakın mimari çizimden oluşan mesleki arşivinin yanı sıra, İtalyan Kraliyet Donanması'nın bir deniz subayı olarak İstanbul'a ilk kez geldiği 1895 yılından itibaren birkaç yıl tuttuğu günlükleri, İstanbul'da kalmaya karar vermesindeki en büyük

etken olan ve daha sonra eşi olacak Cristel (Mordtmann) ile sayıları birkaç yüzü bulan mektuplaşmaları ve çok sayıda farklı belge bulunmaktadır. **Büke Uras** daha sonra bunları sergiler.[1]

Edoardo De Nari 1909 yılında Osmanlı Büyük Maşrıkı kurulurken İtalya Grand Orient'ine bağlı Bizansio Risorta[2] Locasının Üstadı Muhteremi olarak yapılan ilk kuruluş toplantılarına katılmış, görevler almış ve önemli katkılarda bulunmuştur.

HAYATI

Edoardo Carlo Vittorio de Nari 16 Şubat 1874'te Cenova yakınlarındaki Chiavari şehrinde doğar **(1)**. 1883 yılında Venedik şehrine yerleşirler **(2)**. Babası memur, annesi ilkokul öğretmeni olan Edoardo 16 yaşında iken kalp sorunları nedeniyle arka arkaya babasını, annesini ve çok sevdiği kız kardeşi Elena'yı kaybeder ve hayatta yapayalnız kalır. Babasından ona kalan yegane miras, olağanüstü resim yeteneği, bir palet ve fırçalardır **(3)**.

Umutsuzluktan ve yalnızlıktan İtalyan Donanmasına katılır. Uzun yıllar tüm dünyayı dolaşır. Venedik'te görüştüğü Venedik Güzel Sanatlar Akademisi hocası Pompeo Molmenti, Edoardo'ya büyük bir yeteneği olduğunu söyleyerek, donanmayı bırakması ve resim eğitimi alması için ısrar eder. Aynı gün Bakanlıktan gelen bir emirle İstanbul'a gitmek üzere görevlendirilir. Archimede adlı gemiyle ikinci makinist görevi ile İstanbul'da baş gösteren politik karışıklıklara karşı İtalyan vatandaşlarını korumak üzere 15 Kasım 1895'te Venedik'ten ayrılarak, 14 Aralık 1895 tarihinde İstanbul'a varırlar **(4)**.

15 Haziran 1896 tarihi Edoardo için tüm hayatını temelinden değiştirecek, anlamlı kılacak ve içine düştüğü yalnızlıktan kurtaracak bir tarih olur. Geminin yakınından geçen bir kayıkta çok güzel bir genç kızı, Cristel'i ilk defa görür. Cristel, ya da vaftiz adıyla Maria Christina Euphrasia, yazları Büyükdere'deki yalılarında, kışları ise Pera'daki konaklarında geçiren varlıklı ve nüfuzlu Alman Mordtmann Ailesi'nin kızıdır.

Pera sosyetesine mensup, şehrin en önemli doktorlarından birinin kızıyla "basit bir denizci" nin ilişkisi imkansız görülmektedir. Cristel'in burjuva

---

1 ***"Edoardo De Nari Değişen Zamanların Mimarı"*** *Sergisi Suna İnan Kıraç Vakfı İstanbul Araştırmaları Enstitüsü'nde (Meşrutiyet Cad. 47 Tepebaşı) 18 Aralık 2012 – 20 Nisan 2013 tarihleri arasında açılmıştır. (Ed.)*

2 ***Bizansio Risorta (Bizans Yeniden Doğuş) Locası*** *1908'in ilk aylarında İtalya Grand Orient'ine bağlı olarak Skoç Riti'nde çalışmak üzere kurulmuştur. İlk Üstadı Muhteremi İtalyan Merkez Erkek Lisesi yöneticisi Prof. Nicola Forte'dir. 1909 ve 1910'da aynı görevi Edoardo De Nari yürütmüş olup Loca Bologna'daki Giosuè Carducci anıtının inşasına 100 Liret bağış yapmıştır. (Ed.)*

hayatı ile Edoardo'nun "bohem" yaşamının tek ortak noktası "ideal" aşka olan inançlarıdır **(5)**. Edoardo De Nari, Cristel'e yazdığı mektuplarında müthiş yeteneğini gösteren ufak resimlere ve Cristel'in mandoliniyle çalması için müzik notalarına sıklıkla yer vermiştir **(6)**.

Edoardo'nun 1 Kasım 1895'te Venedik Güzel Sanatlar Akademisinde kalıcı sergisinde ikincilik ödülü kazanan "Morta al mondo" tablosu **(7)** (*Karton üzerine suluboya tabloda gözlerini gökyüzüne çeviren genç bir rahibe resmedilmiştir. Tabloda ruhun dinginliği ve kadere boyun eğmişliğin verdiği huzur hissedilmektedir. **(8)**)* bir resim tutkunu olan Cristel'in babası ile tanışmasına sebep olacaktır **(9)**. Arkasından Cristel'in fotoğrafından yararlanarak resmettiği bir portresini; anne babasının 25. evlilik yıldönümü için yaptığı "Santa Barbara" tablosunu tamamlar **(10)** ve aileye kabul edilir.

Edoardo ve Kristel 24 Şubat 1899'da Pera'daki Sant' Antonio Kilisesinde evlenirler **(11)** .

İtalyan Deniz Kuvvetlerinden ayrılan Edoardo, Mekteb-i Sanâyi'ye[3] girer. Resme olan tutkusu ve yeteneğini bundan sonra bina çizimleri yapmakta kullanacaktır. Hiçbir mesleki eğitim almamış olmasına rağmen yeteneği ile kısa zamanda başarılı bir mimar ve mühendis olarak ismini duyuracak, İstanbul'un ve özellikle de Pera'nın önemli aileleri onun kapısını çalmaya başlayacaktır.

Kayınpederi Andreas Mordtmann'ın Osmanlı İnşaat Anonim Şirketi'ndeki önemli konumu ve Mason olması sayesinde kurduğu yakın ilişkiler De Nari'nin inşaat alanındaki hızlı yükselişinin önemli etkenlerindendir.

1904 yılında İstanbul doğumlu İtalyan mimar Giulio Mongeri ile yıllarca sürecek verimli bir ortaklığa adım atarlar **(12)** . Mongeri ile beraber İtalyan cemaati için büyük önem taşıyan, şehrin en önemli Katolik dini yapısı Sant'Antonio Kilisesini tasarlarlar.

De Nari'nin Mongeri ile ortaklığı süresince "vakıflar müteahhidi" olarak çalıştığı, 1912-1919 arasındaki çeşitli belgelerde görülür. De Nari'nin, tasarımı Mimar Kemaleddin Bey'e ait olan Bahçekapı'daki Vakıf Han'ın müteahhidi olduğu da bilinmektedir **(13)**. De Nari ve Mongeri'yi rakiplerinden farklı kılan, inşaat teknolojilerindeki teknik gelişmeleri yakından takip etmeleri, projelerinde uygulamaları ve bu teknolojilerin uygulanması konusunda danışmanlık vermeleridir.

De Nari ve Mongeri, Fransız hazır betonarme sistemi firması Hennebique'in İstanbul'daki temsilci mühendisleri olurlar ve böylece İstanbul'daki erken betonarme yapılarının önemli bir bölümüne mühendis olarak imza atarlar **(14)**.

---

3 [Güzel] Sanatlar Okulu (Ed.)

De Nari 1911-1913 yıllarında İtalyan İşçi ve Yardımlaşma Derneği'nin[4] ilk başkanlığını yapmıştır. 1911 yılında Trablusgarp Savaşı başlar. Osmanlı hükümeti tarafından İtalyan'ların ülkeyi terk etmesi kararı alınır. İtalyan tebasından sadece "vakıflar inşaat müteahhidi" De Nari'nin Osmanlı ülkesinden ihraç edilmemesi için özel bir izin çıkarılır **(15)**.

Uzun ve sıkıntılı bir süreçte devam eden Uşi (Ouchy) Antlaşması[5] ile sonuçlanan barış görüşmelerinde, Jön Türkler ve İtalyan delegeleri arasındaki Masonların yakın ilişkileri önemli bir güç oluşturacaktır. Uşi Antlaşması sürecinde aktif rol üstlenen "**Bisanzio Risorta** Locasının Üstadı Muhteremi Edoardo De Nari, barış görüşmelerini yürütmek üzere görevlendirilen Türk delegelerini, Dışişleri Bakanı San Giuliano ve Başbakan Giolitti ile tanıştırmak üzere İtalya'ya gider **(16)**. Barış sonrası İtalyan İşçi ve Yardımlaşma Derneği'nin başkanı sıfatıyla ilk işi yaralı Türk askerleri için ek yatak sağlamak olmuştur **(17)** .

Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte Harbiye Nazırı Enver Paşa, Talat Paşa ile anlaşarak De Nari'yi, Osmanlı'nın Trablusgarp'ı kaybetmesinden sonra Sünusilerin (Senusso) İtalyan yönetimine karşı – özellikle Libya'nın Sirenayka bölgesinde- çıkardıkları sorunları çözmek adına Roma'ya, İtalya Koloni Başkanı ve Dışişleri Bakanı ile görüşmesi için gönderir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisi üzerine 1918 yılı sonunda, Yüksek Komiser sıfatıyla İstanbul'a gelen İtalyan delegesi aristokrat diplomat Kont Sforza[6] De Nari ile yakın arkadaşlık kurar. Kont Sforza'nın 1920 yılında İtalyan Krallığı Dışişleri Bakanlığı görevine seçilmesi ile yerine Markiz Eugenio Camillo Garroni getirilir. De Nari Yüksek Komiser Markiz Garroni ile Hariciye Nazırı İzzet Paşa arasında, Anadolu'nun doğal kaynaklarının işletilmesinde İtalyan sermayesinin daha etkili hale getirilmesini sağlayacak bir İtalyan-Türk ekonomik işbirliği programı üzerinde çalışır **(18)** .

Eduardo De Nari, 1921-1922 yıllarında İtalyan İşçi Derneğinde ikinci defa Başkanlık dönemini yaşar. De Nari'nin daha İmparatorluk çökmeden ilişki

---

4 Società Operaia Italiana di Mutuo Soccorso. Bugünkü Deva Çıkmazındaki Garibaldi Evi. (Ed.)

5 Uşi (Ouchy) Antlaşması (18 Ekim 1912), İtalya ile Osmanlı İmparatorluğu arasında Trablusgarp Savaşı sonunda imzalanan antlaşmadır. Bu anlaşma İtalyan tarihinde Trattato di Losanna - Lozan Anlaşması olarak geçmektedir. "Ouchy" Lozan'ın bir semtidir. Türkiye tarihinde 23 Temmuz 1923 tarihli Lozan Antlaşması ile karışmasını önlemek için Uşi (Ouchy) Antlaşması olarak anılmaktadır. (Ed.)

6 Edoardo de Nari'nin arkadaşı Emmanuel Carasso ve Kont Carlo Sforza ile 1919 yılındaki ilişkileri için bakınız: Emanuela Locci, "İtalya ve Türkiye Arasındaki İlişkilerde Emanuele Carasso", Mimar Sinan Dergisi, sayı 160, Ekim 2013, s. 45-46. (Ed.)

kurduğu Ankaralı politikacılar, Cumhuriyet kurulduğunda kendisine yepyeni bir iş fırsatı yaratırlar. De Nari, Banca Commerciale Italiana'nın temsilcisi Bernardino Nogara'nın yakın dostluğu ve finansal desteğini kullanarak, yeni Cumhuriyet ile Anadolu'da yatırım yapmak isteyen İtalyan şirketleri arasındaki iş anlaşmalarına aracılık etmeye başlar **(19)**.

Bu anlaşmalar arasında en önem verdikleri, mektuplarında "L'Affaire D' Eraclee" olarak adlandırdığı, Ereğli kömürlerinin İtalyan firmaları tarafından işletme hakkının alınması, Kütahya'dan Marmara Denizi'ne uzanan bir demiryolu inşaatı ile Marmara Denizine vardığı noktada da liman inşaatı ve bu limanın yetmiş beş yıllık işletme hakkının alınmasıdır **(20)**.

Nogara, Banca Commerciale Italia'nın Türkiye şubesi gibi işlev gören Comor isimli Doğu Ticaret Kurumu'nun yöneticisidir. Kurum, I. Dünya Savaşı yıllarından itibaren Anadolu'nun belirli bölgelerindeki maden işletmelerini üstlenmiştir. Fransızlar ise 1896'da kurdukları "La Societe d'Eraclee" şirketi ile Zonguldak kömür madenlerini ilk işletenler olmuştur **(21)**. De Nari bu projelerden çok büyük ekonomik çıkar sağlayacağı iyimserliği içindedir **(22).**

1923 yılında, Nogara'nın İstanbul'a anlaşmayı imzalamak için gelmesinden önce, gerekli anlaşmaları hazırlayabilmek ve sözleşme şartlarını netleştirmek için Ankara'ya giderek tüm ilgili Bakanlar, teknik sorumlular, İsmet Paşa ve Mustafa Kemal Paşa ile görüşmeler yapar. Bakanlık, seyahatlerinde kolaylık sağlaması için De Nari'ye, onu tüm bürokratik formalitelerden muaf tutacak ve Türkiye sınırları içinde geçerli bir "Geçiş İzin Belgesi" (Laissez-Passer) organize eder **(23)**.

Bu tarihlerde Lozan görüşmeleri de devam ettiği için çok meşgul olmasına rağmen İsmet Paşa ve Mustafa Kemal Paşa ile sık sık görüşür **(24)**. Mustafa Kemal Paşa kendisine karşı çok nazik ve sıcak davranır. Neredeyse kimseye göstermediği bir ayrıcalıkla meclisteki bürosunda De Nari'yi kabul eder. İşleri özellikle Ereğli projesi hakkında kendisine sorular sorar. Nihayetinde Ereğli işi başarıyla sonuçlanır **(25)**.

De Nari, ortağı Mongeri ile yollarını ayırdıktan sonra, tek başına mimarlığa devam eder. Özenli çalışması sayesinde, Mısır ve İstanbul'da yaşayan Hıdiv Ailesi gibi önemli müşteriler projeler için De Nari'ye başvurmaya devam ederler **(26)**.

Cristel ve Edoardo 1920'lerin başında kendi çocukları gibi bağlanacakları yeni doğmuş Lydia'yı evlat edinirler **(27)**. Ama o sırada bilmedikleri gerçek, Lydia'nın sağır ve dilsiz oluşudur. 1920 yılların ortasında çok sevdikleri Bebek'te bir ev yaptırmaya karar verir. Sevgili kızlarının ismini verdikleri Villa Lydia, Bebek sahiline yakın ama manzaraya hakim bir tepe üzerinde kat kat teraslı bahçeler ve yeşillikler içinde yer alan "art deco" hatlara sahip müstakil bir evdir. Villa Lydia'da Atatürk de ağırlanmıştır **(28)**.

Edoardo, 1931 yılında, Tepebaşı'ndaki Casa d'Italia binasında Michele Aznavur ve Giuseppe Violi ile beraber "Roma Kulübü" adlı bir cemiyet kurar. Roma Kulübü, günümüzde de Tepebaşı'ndaki İtalyan Kültür Merkezi binasında devam etmektedir.

De Nari'lerin hayatı, II. Dünya Savaşı yıllarıyla değişmeye başlar. Neredeyse yarım yüzyıldır yaşadığı bu ülkede, yaşlanmaya başlamış De Nari için tüm ekonomik birikimini tehdit eden bir gelişme olur. 1941 yılında Galatasaray Maliye Şubesi tahakkuk Şefliği, Edoardo De Nari'den, mimar ve mühendislere uygulanan % 50 oranında "Varlık Vergisi" ister. De Nari, istenen bu orana itiraz eder. "Desinatör" (ebniye [binalar] ressamı) olduğunu bildirir ve bu nedenle Kazanç Vergisi Kanunu'nun heykeltıraşlar, hattatlar ve ressamlar için öngördüğü gibi, gayrisafi iradı üzerinden sadece % 30 oranında vergi ödemesi gerektiği hususunda İstanbul Defterdarlığı'na karşı itiraz davası açar. 1944 yılı sonunda De Nari haklı bulunur ve itirazı kabul edilir **(29)**.

Edoardo De Nari, İtalyan hükümeti ile Türkiye arasındaki ilişkilerde aracı rolünü İkinci Dünya Savaşı sonrasında da sürdürür.

1946 yılında karısı Cristel ile yollarını ayırırlar. Cristel Paris'e taşınır ve daha sonra orada ölür. Cristel'in ölümünden sonra hayat arkadaşı ve yardımcısı Rum asıllı Amalia Hanım olacaktır.

Edoardo De Nari, 16 Ağustos 1954'te yaz aylarını geçirdikleri Büyükada'daki evlerinde seksen yaşında hayata veda eder **(30)**. Feriköy Katolik Mezarlığında Cristel'in İtalyan kökenli annesinin ailesi olan Capoleone aile mezarlığına gömülür **(31).**

Edoardo De Nari, 20. yüzyılın ilk yarısında, İstanbul mimarlığında ön plana çıkmış bir kişiliktir. Bir çok alanda yeteneği olan, yabancı topraklarda mesleki kariyerini sürdürmesini mümkün kılan son derece farklı niteliklere sahip, mimar, mühendis, dekoratör, bestekar, dünya gezgini ve son olarak da politikacıdır.

EDOARDO de NARI PROJELERİ ENVANTERİ

De Nari, İstanbul'a Archimede gemisiyle geldiği 1895 yılından ölümüne kadar hayatının altmış yılını Türkiye'de geçirmiş, Osmanlı ve Levanten burjuvazisine olduğu kadar, devlet temsilcilerine, farklı din kurumlarına, diğer kamu ve özel kurumlara da önemli binalar tasarlamıştır.

Nane Sokak Apartmanları, 1900-1905 Beyoğlu,

Sant'Antonio Kilisesi, 1906-1913 Beyoğlu,

Societa Operaia di Mutuo Soccorso (İtalyan İşçi ve Yardımlaşma Derneği) renovasyonu, 1908-1910 Beyoğlu,

L'Union Sigorta Hanı, 1911 Karaköy,

Aslan (Arslan) Çimento Fabrikası, 1911-1912 Darıca/Kocaeli,

Haseki Hastanesi Nurettin Bey Pavyonu, 1911-1924 Fatih,

Prens Mehmed Ali Hasan Köşkü (Atlı Köşk), 1924-1925 Emirgan,

Villa Lydia, 1920'ler Bebek,

Şark (Lüks) Sineması, 1930 civarı Beyoğlu,

Glorya (Saray) Sineması, 1930 Beyoğlu,

Pera Sinagogu Projesi, 1930 Beyoğlu,(uygulanmamış proje)

Casa d'Italia (İtalyan Kültür Merkezi) renovasyonu ve tiyatro salonu, 1931-1932 Tepebaşı,

Kazım Şinasi Dersan Villası, 1937 Büyükada,

Santa Maria Draperis Kilise kompleksi renovasyonu, 1930'lar Beyoğlu,

Mehmed Ferid Şerbetçizade Apartmanı Projesi, 1930'lar Beyoğlu (uygulanmamış proje)

Villa Belkıs, 1940 civarı Nişantaşı,

Fernando Franco Villası, Büyükada,

Nemlizade Evi, Sıraselviler,

Kemal Şendil Villası, Büyükada,

Takopulos Dairesi, Taksim,

Villa Saadet (Abdurrahman Nuri Malta) ,1942 Suadiye,

Park Otel, 1944 Gümüşsuyu, (uygulanmamış proje-ilk gökdelen

Necmeddin Şerbetçi Villası,1949 Yeşilköy,

Kristal Apartmanı, 1949-1950 Nişantaşı,

Fuad Bezmen Villası, 1940'lar Yeşilköy,

Aslan Sadıkoğlu Yalısı, 1940'lar Yeniköy,

Mehmet Açıkalın Villası, 1950 civarı Bebek,

Surp Agop Apartmanları, 1950 Elmadağ,

Erenler Apartmanı, 1950 Nişantaşı,

Villa Zazadze, 1951 Tarabya,

Haydar Faysal Targan Servis İstasyonu, 1951-1953 Şişli,

Lion Mağazası renovasyonu, 1953 Beyoğlu.

MASONLUĞU

Genç yaştan itibaren üyesi olduğu ve çok önem verdiği **Masonluk** hakkındaki düşünceleri şöyleydi: "Masonluk, kutsal din kimliği altında temeli ticaret olan Vatikan'ın düşmanıdır. 'Papaların temporal gücü' sözü altında ne tür saygısızlıklar olduğunu, kendilerine Tanrı'nın elçileri olduğunu söyleyen bu kişilerin ne kadar iki yüzlü olduğunu anlayabilmek için belki de İtalyan olmak gereklidir."

"Ben inançlıyım, dine inanıyorum, kalbimden ve vicdanımdan gelen prensipleri uyguluyorum. Benim için en iyi günah çıkarma kendi kendime yaptığımdır. En ağır ceza pişmanlıktır. Gerçek din anneden, Tanrı'nın gerçek elçisinden gelen dindir.

"Biz Masonlar, insanlık için onlara yardım edecek ve onlarla beraber acı çekecekleri yerde başkentleri Roma'da gösterişli bir şekilde yaşayan kilisenin soylu hiyerarşisiyle ve kardinallerle savaşıyoruz **(32)**."

"15 yaşında kendimce dindardım. 18'imde beni hayatta yalnız ve mutsuz bırakan yaradana lanet ettim ve 20 yaşımda sosyalizme sığındım. Başkalarının üzüntülerinde kendimi avuttum. Ateistliğe geçtim, kızkardeşimin ölümüyle içine düştüğüm yalnızlığı kalbime ve ruhuma karşı sürekli savaşan bir maskeyle örtmeye çalıştım. Şimdi ne kadar yanlış ve çocukça davranmış olduğumu görüyorum **(33)**."

Edoardo de Nari, 9 Temmuz 1909 tarihli daveti cevaplayarak 13 Temmuz 1909 tarihli toplantıya katılan 14 Masonun arasında Bizansiyo Risorta Locasının temsilcisi olarak bulunmuştur. Ancak, delegeler bu toplantıda yeterli çoğunluğun sağlanmadığını düşünerek seçim yapmamışlar, Localara 15 Temmuz 1909 tarihli yeni bir davetiye gönderilmiş ve 1 Ağustos 1909'da yeniden toplanılması kararlaştırılmıştır.

1 Ağustos 1909 Pazar günü 29 delegenin katıldığı ikinci bir Genel Kurul toplanmıştır. **Bizansio Risorta Locası, Üstadı Muhterem Edoardo de Nari,** başkanlığında Victor Algranti, Jacques Kalderon, Feyzi Menahem, Victor Mordo kardeşlerden oluşan bir heyet ile bu toplantıya katılmıştır. Fransızca olan toplantı tersimatının Büyük Görevli seçimleri ile ilgili kısmı şöyledir.

"Bir süre sonra Kardeşler Mabetteki yerlerini aldılar; Haricilerden korunmakta olunduğu emniyet altına alındıktan sonra, Başkan bir çekiç darbesiyle, Celsenin ruznameye uygun mesaisini tekrar başlattı. Osmanlı İmparatorluğunda, merkezi Konstantiniye olan Milli Maşrık-ı Azam'ı teşkil edecek olan ve görevlere adaylıkları teklif edilmiş bulunan Erkan ve Görevlilerin gizli oyla seçimine geçildi. Balotaj safhası olan üçüncü turda, oylar, hazır bulunanların huzurunda, Yemin Kürsüsünün önünde toplandı.

Pek Mn. Büyük Hatip Michel Nouradounghian K., **Muh. De Nari Edouard** ve Feizi Menahem K.'lerin de yardımıyla oyların tasnifini yaptı. Bundan Üstadı Azam'ın seçiminin istisnasız hep beyaz bulla gerçekleştiği sonucu elde edildi. Tercih ve oylar ittifakla, Meclis-i Osmani'nin Kaymakamı Mehmed Talat, 33° lehine tecelli etti. Üstadı Azam Yardımcısı için aynı usulle devam edildi. Tercih ve oylar ittifakla, Jandarma Kumandanı Pek Mn. Galib Bey, 33° lehine tecelli etti. Aynı usulle bütün diğer Erkan ve Görevlilerin mevkileri için devam edildi. 1. Nazır, Muhibban-ı Hürriyet (*Mouhiban Hurriet*) Muh. L. Üs. Muh.'i Dr. Mehmed Ali, 30° K., **1. Nazır Yardımcısı**, Osmanlı Obediansı'na geçmiş olan *"Bisanzio Risorta"* Muh. L. Üs. Muh.'i **De Nari Edouard** K., 2. Nazır, Resne (*Resna)* Muh. L. Üs. Muh.'i Osman Fehmi Niazi K., 2. Nazır Yardımcısı, " Fraternité Ottomane" Muh. L. Üs. Muh.'i Nadra Moutran K., Hatip, Mebus, Dr. Rıza Tevfik, 33° K., Yardımcısı, Tüccar, M. Noradounghian, 33° K., seçildiler."

SEÇİM SONUÇLARI

1 Ağustos 1909 Celsesi

Bü.Üs.	Mehmet Talat, Meclisi Mebusan Reis vekili
Bü.Üs. Yrd.	Galip Bey, Jandarma Komutanı
Birinci Na.	Dr. Mehmet Ali, Muhibban-ı Hürriyet Muh. L.
Birinci Na. Yrd.	**Edouard de Nari**, Bizansio Risorta Muh. L. [7]
İkinci Na.	Osman Fehmi Niyazi, Resne Muh. L.
İkinci Na.Yard.Nadra	Moutran, Uhuvvet-i Osmaniye Muh. L.
Hatip	Dr.Rıza Tevfik
Hatip Yrd.	Mişel Noradunkyan, Tüccar
Katip	Osman Talat, Avukat

7 *Ziya Umur sokağın 30 numaralı binasında oturmuş olan iki İtalyan mimar,* ***De Nari*** *ve* ***Mongeri****'den bahsetmekte ve* ***De Nari*** *için şöyle demektedir: "1909'da kurulan ilk Türk Büyük Maşrıkında, Talat Paşa Büyük Üstat iken, De Nari* ***Büyük Birinci Nazır muavini olmuştu****. Büyük Birinci Nazır, sonraki Büyük Üstat Mehmet Ali Baba idi. O zamanlar işi fiilen yürütenler, muavinlerdi." (Ziya Umur, "Nur-u Ziya Sokağı",* ***Mimar Sinan*** *Dergisi, Sayı: 52, 1984, s. 11) (Ed.)*

9 Ağustos 1909 tarihinde yapılan toplantıya, yayınlanan tersimata göre aşağıda belirtilenler katılmışlardır:

"Katılanlar :

Pek Muk. P Mn. Hakim Büyük Amir Aziz Hasan Paşa 33.

Joseph Sakakini Bey 33.

Mişel Noradunkyan 33.

David J. Kohen 33.

Osman Talat 33.

Mehmet Ali Bey 30., Muhibban-ı Hürriyet Muh. L. Üs. Muh.

Nail Bey, Vefa Muh. L. Üs. Muh.

Edouard De Nari, Bisanzio Risorta Muh. L. Üs. Muh.

Dr. Modiano, Şafak Muh. L. Üs. Muh.

Osman Fehmi, Resne Muh. L. Üs. Muh.

Nadra Moutran, Uhuvvet-i Osmaniye Muh. L. Üs. Muh.

Faik Bey, Selanik Makedonya Risorta Muh. L. delegesi,

A. Salem, Selanik Veritas Muh. L. üyesi

Dr. Suhami, Şafak Muh. L. üyesi,

S. Kazanova, La Renaissance Muh. L. üyesi,

"Başkan, Osmanlı Büyük Maşrıkı'nın Bü. Üs. Yardımcısı Pek Mn. Mk. Galip Bey K.'in görevine başladığını bildirdi ve Na.'lara bu durumu sütunlarına duyurmalarını istedi. Bü. Üs. Yardımcısı şerefine yapılan müselles alkıştan sonra diğer seçilmiş görevlilerin is'ad törenine devam edildi."

Seçim ve seçilen görevlilerin is'adından sonra Osmanlı Büyük Maşrıkı kuruluşunu dünyadaki Masonik kuruluşlara aşağıdaki sirküler ile duyurmuştur. Bu sirkülerde Edoardo de Nari Büyük Birinci Nazır Yardımcısıdır.

"Her iki yarımküreye yayılmış Muntazam Masonik Otoritelere Tamim: 10. 08. 1909

"Büyük bir mutlulukla bildiririz ki Osmanlı İmparatorluğu ve bağlı ülkelerinde Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Masonluğun 1. den 3. ye kadar olan derecelerinin Sembolik Gücü olarak Türkiye Büyük Maşrık'ı (Türkiye Grand Orient'ı), Osmanlı İmparatorluğu ile bağlı ülkelerinde Masonluğun nazım otoritesi Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin 33. ve

Sonuncu Derecesi Yüksek Şûrası'nın koruyuculuğu altında muntazam bir şekilde kurulmuştur."

Bü. Üs.
Mehmet Talat

Bü. Üs. *Yrd.*
Galip

Bü. 1. Na.' lar
Dr. Mehmet Ali
Edoardo De Nari

Bü. 2. Na.' lar
Osman Fehmi Niyazi
Nadra Moutran

Bü. Hatip Yrd.
Mişel Noradunkyan

Sayın Büke URAS tarafından hazırlanan serginin "Değişen Zamanların Mimarı Edoardo De Nari (1874 -1954)" kitabından izin alınarak derlenmiştir.

NOTLAR

1) Cristel Mordtmann'ın Edoardo De Nari'ye İstanbul'dan gönderdiği ve 16 Şubat'taki doğum gününü kutladığı 12 Şubat 1898 tarihli mektup; Büke Uras Arşivi (BUA).
2) Edoardo De Nari'nin Cristel Mordtmann'a Chiavari'den gönderdiği 7 Şubat 1898 tarhli mektup; BUA.
3) Edoardo De Nari'nin Cristel Mordtmann'a Tarabya'dan gönderdiği 9-10 Eylül 1896 tarihli mektup; BUA.
4) Edoardo De Nari'nin 1896 tarihli günlüğü; BUA
5) Edoardo De Nari'nin Cristel Mordtmann'a Büyükdere'den gönderdiği 27 Ağustos 1896 tarihli mektup; BUA.
6) Edoardo De Nari'nin 1897 yılına ait günlüğü; BUA.
7) Tablo muhtemelen Gaetano Donizetti'nin "maria Stuarda" operasının aynı isimli aryası için resmedilmiştir.
8) Edoardo De Nari'nin Cristel Mordtmann'a Tarabya'dan gönderdiği 23 Çarşamba (ay belirtilmemiş) 1896 tarihli mektup; BUA.
9) Cristel Mordtmann'ın Edoardo De Nari'ye Büyükdere'den gönderdiği 18 Ekim 1896 tarihli mektup; BUA.

10) Edoarda De Nari'nin 1897 tarihli günlüğü (1 Şubat); BUA.

11) Cristel Mordtmann ile Edoardo De Nari'nin 25 Şubat 1899 tarihli, Saint'Antonio Kilisesi

tarafından hazırlanmış evlilik belgesi.

12) Ortaklık yakın bir dostluğa da dayanıyor olmalıdır. De Nari, Mongeri'nin kızı Catherina Elena Mongeri'nin 21 Ekim 1904'te yapılan vaftiz töreninde şahitlik yapar: Cengiz Can, "İstanbul'da 19.Yüzyıl Batılı ve Levanten Mimarlar ve Yapıları" yayınlanmamış doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 1993.

13) 1918 yılında Tepebaşı'ndaki Varyete Tiyatrosu kiracısı ve işletmecisi Fransa teb'asından Jean Lehmann'ın, Tepebaşı bahçesinde dükkanlar ve taraça inşası ile bahçe içindeki amfitiyatro ve kışlık tiyatroda tadilat yapma hususunda, Belediye ile arasındaki davada vekil olarak Bahçekapı Evkaf Hanı müteahhidi Mösyö De Nari'yi atadığını belirten mukavele: BOA, DH.UMVM, 97/1337, 13 Mart 1919. Tepebaşı'ndaki tadilat işlerinin mimarının De Nari olup olmadığı belirtilmemiştir.

14) Fransız betonarme firması Hennebique'in İstanbul ve Türkiye'den sorumlu teknik bürosu, mühendis André George'un yönetiminde Yüksek Kaldırım, No.14 Galata adresindeki binada ve Küçük Kabristan sokak No.28 adreslerinde faaliyet gösterir. De Nari ve Mongeri'nin Mühendis Georgini ile beraber mühendis olarak gerçekleştirdikleri betonarme yapılar arasında Pera'da Sant'Antonio Kilisesi (betonarme strüktür için 1910-1911), Rumeli Hisar'da Robert College binası (1911-12), Harbiye Nezareti için Sarayburnu'nda hangar (1910-11), Eminönü'nde Vani Efendi (1.vakıf) hanı (1911), Nişantaşı'nda ekmek fabrikası (1911-12) binalarını sayabiliriz. De Nari ve Mongeri'nin Sant'Antonio Kilisesi'nde olduğu gibi hem mimar hem Hennebique temsilcisi mühendisleri oldukları bir diğer yapı Kocaeli, Darıca'da Aslan Çimento Fabrikası'dır. (1912). Bu fabrika inşaatında, Mimar Makro G. Langas ve Mühendis André George ile ortak çalışmışlardır; Hennebique arşivler.

15) Meclis-i Vükela (Bakanlar Kurulu) müzakeratına mahsus zabıt varakası olarak düzenlenmiş, Memalik-i Osmaniyye'de Umûr-ı Nâfiada müstahdem İtalyan amele ve ustabaşılarla müteahhitler hakkındaki karara tevfikan Vakıf Hanlar İnşaat Müteahhidi İtalya teb'asından De Nari'nin, Memalik-i Osmaniyye'den tard ve ihraç edilmemesini belirten belge; BOA, MV, 167/63, 6 Ağustos 1912. Hariciye ve Dahiliye Vekaletleri ile Evkaf-ı Hümayun Nezarei Celilelerine gönderilmiş belge: BOA, EV. d.98072; BOA, BEO, 4070/305211, 8 Ağustos 1912.

(16) De Nari, 25 Haziran 1912'de Venedik'teydi. Trablusgarp'ın özerkliğinin ilanıyla ilgili olarak Üstadı Muhterem Emanuel Karasu (Carasso) kendisine telgraf çekti. 3 Temmuz 1912'de Karasu, Heyet-i Ayan üyesi ve Şûra-yı Devlet Reisi Ekselans Said Paşa'nın Türk heyetinin üyeleri arasında yer aldığını telgrafla bildiriyordu. Rispoli Sturni, "La figura di Edoardo Denari" s.151 (aktaran Angelo lacovella, Gönye ve Hilal, İttihad-Terakki ve Masonluk, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1998, s.55)

(17) 19 Kasım 1912 tarihli, Konsey'in (İtalyan İşçi Derneği) İtalyanların Sınır Dışı Edilmesi Sonrasındaki ilk oturum notları.; Societa Operaia Italiana di Mutuo Soccorso Arşivi.

(18) "Projet de L'Accord Economique İtalo Turc" raporu; BUA.

(19) Hariciye Vekaleti'ne gönderilmiş, İtalyan şirketleri namına Mösyö De Nari'nin müzakereye memur edildiğini belirten belge; BOA, HR;IM, 18/70, 25 Haziran 1923.

(20) Edoardo De Nari'nin, mühendis sıfatıyla 14 Kasım 1923 tarihinde Ankara'da Meclis'te görüşmeye sunulmak üzere hazırlamış olduğu, Türkiye Cumhuriyeti'ni temsilen Nafia Vekili Muhtar Bey (Çilli) ve De Nari arasında karara varılan "Kütahya'dan Marmara Denizi'ne Demiryolu" kontratı raporu; BUA.

(21) P.Di Raccolta, *Angora e Kemal Kemal Pascia, Problemi politici ed economici della Moderna Turchia*, Anonima Romana Editoriale, 1932, s.192-193.

(22) Edoardo De Nari'nin Cristel De Nari'ye Ankara'dan gönderdiği 1923 (Pazar) tarihli mektup; BUA.

(23) Edoardo De Nari'nin Cristel de Nari'ye Ankara'dan gönderdiği 1923 (Cumartesi) tarihli mektup; BUA.

(24) Edoardo De Nari'nin Cristel De Nari'ye Ankara'dan gönderdiği 13 Temmuz 1923 tarihli mektup; BUA.

(25) Edoardo De Nari'nin Cristel De Nari'ye Ankara'dan gönderdiği 16 Mayıs 1923 tarihli mektup; BUA.

(26) Edoardo De Nari'nin Cristel De Nari'ye Ankara'dan gönderdiği 20-21 Mayıs 1923 tarihli mektup; BUA

(27) Aldo Campaner ile 2012 Haziran ayında yapılan görüşme.

(28) Melih Gülay ile 2012 Haziran ayında yapılan görüşme.

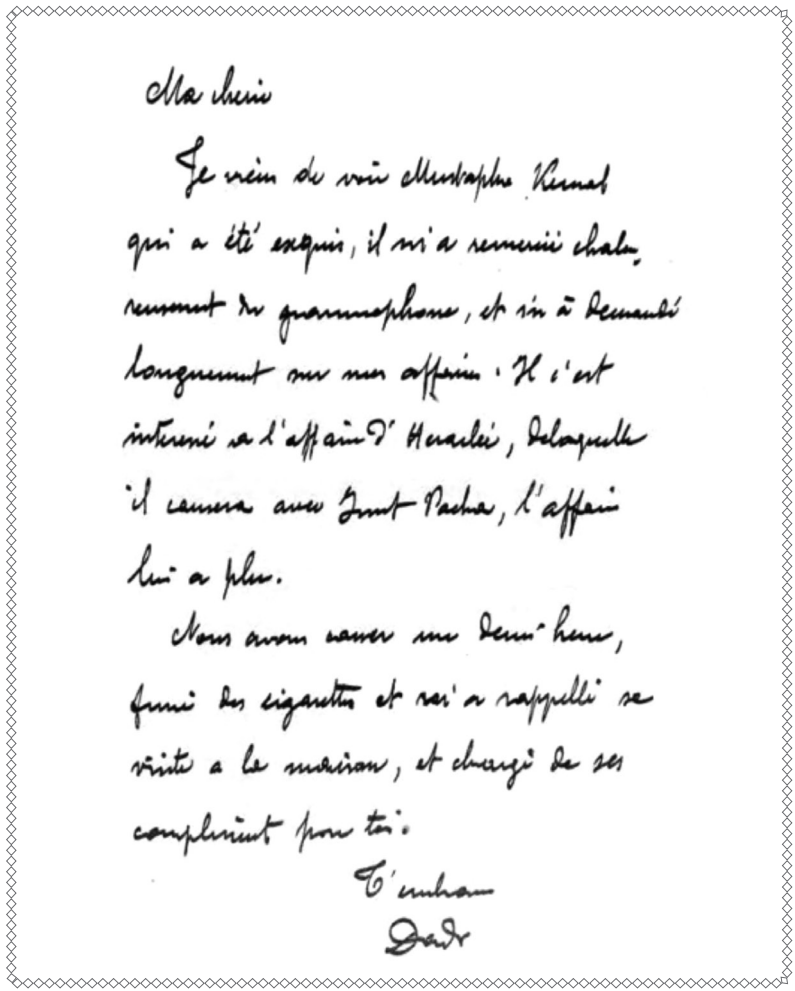
(29) 21.2.1945 tarihli Devlet Şûrası (Danıştay) kararı; BUA.

(30) Edoardo De Nari'nin 1954 tarihli ölüm belgesi (Atto di Morte); Chiavari Belediyesi Nüfus İdaresi, Cenova.

(31) Feriköy Katolik Mezarlığı Arşivi, 1954 yılı kaydı. Bu arşivde, Lydia De Nari tarafından yazılmış, babası Edoardo De Nari'nin, akrabaları olan Capoleone aile mezarına gömülmesine izin verilmesi konusunda iki adet belge bulunmaktadır.

(32) Edoardo De Nari'nin Cristel Mortmann'a Tarabya'dan gönderdiği 23 Çarşamba (ay belirtilmemiş) 1896 tarihli mektup; BUA.

(33) Edoardo De Nari'nin Cristel Mordtmann'a Tarabya'dan gönderdiği 9.Kasım 1896 tarihli mektup; BUA

Ma chère

Je viens de voir Mustapha Kemal qui a été exquis, il m'a remercié chaleureusement du gramophone, et m'a demandé longuement sur mon affaire. Il s'est intéressé à l'affaire d'Heraclée, dès qu'elle il causera avec Izmit Pacha, l'affaire lui a plu.

Nous avons causé une demi-heure, fumé des cigarettes et m'a rappelé ses visites à la maison, et chargé de ses compliments pour toi.

T'embrasse
Dadi

Edoardo De Nari'nin 1923 yılında Ankara'dan gönderdiği, Mustafa Kemal ve İsmet Paşa ile görüşmesinden söz eden mektup. (Büke Uras Arşivi)

dosya02a 174.tif

RÉSULTAT DES ÉLECTIONS

Séance du 1er Août 1909.

Gr.·. Mai.·.	Mehmed Talat, Vice-Président du Parlement.
„ „ adjoint	Galib bey, Commandant de la Gendarmerie.
1er Sur.·.	Dr Mehmed Ali Fr.·. Vén.·. de la R.·. L.·. **Mouhibən Hurriet.**
„ „ adjoint	De Nari Ed. - - - - - **Bisanzio Risorta.**
2ond „	Osman Fehmi Niasi - - - - **Resna.**
„ „	Moutran Nadra - - - - **Fraternité Ottomane.**
Orateur	Dr Riza Tewfik, Député.
„ adjoint	Michel Noradounghian, négociant.
Secr.·. Arch.·.	Osman Talat, avocat.
„ „ adjoint	Casanova Solon.
„ „ „	Feïzi Menahem.
„ „ „	Errera Mario.
Trés.·. Hosp.·.	Sarim Kibar, négociant.
„ „	Dr Modiano Fr.·. Vén.·. de la R.·. L.·. **Chefiak.**
Économe Arch.·.	Dr J. Souhami.
1er Mait.·. de Cérém.·.	Ricci Raffaele.
2e „ „	Kélékian Diran.
3e „ „	Osman Salib.
1er Expert	Naïl Bey Fr.·. Vén.·. de la R.·. L.·. **Véfa.**
2e „	Bohor Bey Camhi.
3e „	Algranti Victor.
4e „	Tewfik Bey.

Le résultat des votes ci-après pour les élections ont été faits suivant les prescriptions du Rite et avons signé le présent cadre de la Constitution du Gr.·. Or.·. Nat.·. pour l'Empire Ottoman à l'Or.·. de Constantinople le 1er Août mil neuf cent neuf E.·. V.·.

(Signé): les ff.·. **De Nari, H. S. Casanova, Mehmed Ali, O. F. Niasi, O. Talat, E. Modiano, Naïl Rechid, S. Casanova, M. Noradounghian 33.·. Raffaello Ricci, Errera, Em. Feïzi Menahem, Dr Souhami, O. Salib, Faïk, Tewfik, Bohor Camhi, Algranti, Nouri Nazif, A. Salem, V. Mordo, N. Moutran, D. J. Obhen, Hercule Diamantopulo.**

Le Souv.·. Gr.·. Commandeur
(Signé) **Aziz Hassan 33.·.**

Le Président des Trav.·. de la Séance du 1er Août 1909.
(Signé) **Joseph Sakakini 33.·.**

Circulaire № 3

Aux TT.·. CC.·. FF.·.

Conformément à la décision prise à l'unanimité à la réunion du 1er Août, Cat, vous êtes invité de bien vouloir assister à la séance du Gr.·. Or.·. Nat.·. de l'Empire Ottoman qui aura lieu dans le Temple Maçonnique Rue Couloglou Lundi prochain 9 Cat à 9 heures p. m. à la franque.

Assuré de votre présence frat.·.
Recevez t.·. c.·. f.·. n.·. s.·. l.·. p.·. f.·.

Par mandement

Osmanlı Büyük Maşrıkı'nın görevlilerinin seçim sonuçları.
(HKEMBL Arşivi)

HÜRMASONLUĞUN SEMBOLİK KÖKENLERİ

Suphi VARIM

Freemasonry provides its members to improve their lives through the esoteric intiatory rituals, the study of masonic symbols and allegories, a commitment to high moral values. The origins of masonic symbolism are both historical and esoteric events, legends and facts. They were redesigned in the eclectic system of Freemasonry. For this reason, historical and legendary origins of masonic symbolism may be reserached by certain structure peculiar to it.

In this context we can say that speculative masonry is in some sense a direct descendant from the ancient mysteries. The ancient mysteries, although they differed in name and in some of the practices are essentialy alike in general form. Speculative sources of Freemasonry are various. They belong various cultures. The mysteries of the classic period of Greece, Roma and the East are to some extent kindred to the Freemasonry. For instance, the mysteries of Osiris, of Hermes, of Elueusis, of Dyonisus, of Mithra effected the symbols, allegories, legends, signs, words and degrees of Freemasonry.

The primary symbolism of our Fraternity order is based upon the building of Solomon's Temple, though in some rituals are also references to Ancient Egypt. On the other hand, the Holly Bible, and traditions of some esoteric orders from the different cultures are in rich masonic symbolism. Some of the masonic legends were created from these cultural and religious sources. Other speculative paradigm is the initiatory journey. It symbolises spiritual transformation. Sacred Geometry is another important speculative source. Naturally, we never forget alchemy as a speculative origin of masonry.

Masonik çalışmalarımızı ritüellerimizde yer alan semboller, alegoriler ve efsaneler üzerinde tefekkür yoluyla çalışarak yaparız. Ritüeller, semboller, alegoriler ve efsaneler, bir bütün olarak Masonik sembolizmayı oluştururlar.

Masonik sembolizmanın kökenleri, tarihin çok eski devirlerine kadar gider. Mitoloji, kutsal kitaplar, çeşitli efsaneler ve simya gibi mitolojik, arketipsel kaynaklardan izler taşır. Elbette ki Masonluk bunları kendi ezoterik yapısına ve amaçlarına göre şekillendirmiş, Masonik efsanelerle harmanlamış ve eklektik bir sistem içinde özgün hale getirmiştir. Dolayısıyla Masonik sembolizma yapı itibarıyla orijinal bir paradigmadır.

Mitoloji, tarih, sembol ve sembolün özgünleştirilmesi açısından bir örnek vermek için mabet çalışmalarımızın ayrılmaz parçası olan önlük konusunu ele alalım. Masonik önlüğün tarihsel kökeni çok eskilere gider. Antik Mısır ve Çin tanrılarının birçoğu önlüklü olarak gösterilir. İran'ın ezoterik okullarında, Pisagor Akademisi'nde ve Brahmanizm'de inisiyeler önlük taşırlar. Meksika'da birçok tanrı heykeli önlüklü olarak gösterilir. Tolteklerin koruyucu tanrısı üçgen önlüklüdür. Diyonizos İşçileri, Como Ustaları ve Roma Koleji İnşaatçıları çalışmalarında önlüklü resmedilir. Operatif Masonlar da önlükle çalışırlar. Görüldüğü gibi modern Spekülatif Masonluk, önlüğe çok çeşitli anlamlar vererek bu geleneği sürdürmekte, dolayısıyla mitoloji-tarih-sembol-sembolün özgünleştirilmesi bağını anlamlı bir şekilde kurmaktadır.

Masonik sembolizmanın tarihsel ve düşünsel kaynaklarını yedi grupta sınıflandırabiliriz. Bunlardan birincisi Hermetik düşünce ve ondan kaynaklanan çeşitli ezoterik sistemlerdir. İkincisi, inisiyatik yolculuk olgusudur. Üçüncüsü kutsal kitaplardaki Masonik temalardır. Dördüncüsü Süleyman Mabedine ilişkin efsaneler konusudur. Beşincisi Masonluğun kökenine ilişkin efsanelerdir. Altıncı grup kutsal geometriyle ilgilidir. Yedinci grup ise simya hakkındadır.

Hermetizmden başlayarak konuyu inceleyelim.

1. Hermetik Düşünce ve Tarihsel Gelişmesi

Hermetizm ifadesi, tanrı veya bilge Hermes'ten gelir. Kaynaklar, genelde iki Hermes'ten söz ederler. Birincisi, Romalıların Merkür, Mısırlıların Thoth dedikleri ve tanrı Osiris'in katibi olarak tanımladıkları Hermes'tir. İkincisi ise *trimejist* sıfatını taşıyan Hermes'tir. Bu sıfat, *üç kere büyük, güçlü* anlamına gelir ve Hermes'in kral, rahip ve din kurucu yönlerini simgeler.

Efsanelere göre Antik Mısır'da Hermetik eğitimi almak için bir inisiyasyon töreninden geçilmesi gerekir. İnisiyasyon ritüelinin Sfenks'in önünde başladığı ve Keops Piramidi'nde uygulandığı söylenir. Yine söylencelere göre aday, yerin altında ve üstünde ateşlerin, suların arasında, dehlizlerde zorlu bir yolculuk yapar ve zorlu sınavlardan geçer, dayanıklılık ve

nefis sınavına tabi tutulur. Başarılı olduğu takdirde kabul edilir ve gizli Hermetik bilgileri öğrenme yoluna girer. Bu bilgiler, evrenin ve doğanın sırlarıdır. Ayrıca Hermetik inisiyasyon, adayın ahlaklı, erdemli bir insan olmasını da hedefler. Bu inisiyasyon töreni hakkında çeşitli efsaneler üretilmiştir. Bunlardan birinde son sınama sınavından sonra adaya içince uyuşturucu olan bir içecek verilir, uyuması sağlanır. Daha sonra doğasının yapısı itibariyle cenneti andıran bir yere rahipler tarafından deniz yoluyla götürülür ve bırakılır. Aday kendine gelince İsis'i andıran çok güzel bir kadınla karşılaşır. Kadın ona meyvesinin yenmesi yasaklanmış ağacı gösterir ve meyveyi yemesini ister. Aday bu isteği yerine getirirse baştan çıkmış sayılır. Böylece rahipler onu cennet bahçesinden çıkarır, dünyada dolaşarak öğrendiklerini insanlara yaymak görevini verirler. Aday nefsine hâkim olur, kadının isteğine uymaz ise krallarla eşit olur, kutsal birisi olarak görülür ve Eski Mısır'ın Memfis kentinin sokaklarında şan ve şeref içinde dolaştırılır. Görüldüğü gibi bu efsane Tevrat'taki Âdem ve Havva'nın öyküsünü ve cennetten kovuluş metaforunu anımsatmaktadır.

İslam ezoterizminde İdris diye isimlendirilen Hermes için üç defa nimetlendirilmiş anlamına gelen *al-musallasu bil-ni'am* denir. Bu, Hermes'in peygamber, filozof ve hükümdar yönlerini vurgular. Yine İslam ezoterizmine göre Allah, Hermes'e otuz kitap indirmiştir. Ayrıca Hermes'in matematik, felsefe, geometri, tıp, astronomi ve astroloji alanlarında ilk kitabı yazmış kişi olduğu da söylenir.

Burada bir parantez açıp şu bilgileri verelim: Hermetizm, IX. yüzyılda Karmati hareketiyle İslam Batıniliğine nüfuz etmiştir. Gnostisizm, Hint, İran ve Hıristiyanlık düşüncesinden de etkilenen bu ekol, İslamiyetin içsel anlamlarını yorumlamak ve amaçlarını gerçekleştirmek üzere silahlı mücadele için kurulmuştur. Dönemin Sünni ve ılımlı Şii çevreleri, Karmatiliği İslamiyet'ten sapmış esrarlı bir din olarak değerlendirmişlerdir. Karmatilerle ilgili dikkate alınması gereken bir özellik de Karmati savaşçılarının bünyesinde inşaatçı ve marangoz gibi hizmet birimlerinin bulunmasıdır. Bunlar, inisiyatik derece sistemlerine göre örgütlenmişler ve esnaf diye adlandırılmışlardır. Hiyerarşik yapıda çırak, işçi, kalfa ve üstat dereceleri vardır. Tapınak Şövalyeleri'nin örgütsel yapısında da Mason Kardeşler denilen inşaatçı grupları bulunur. Bunlarla Operatif Masonluğun tarihsel kökenlerini oluşturan Roma Kolejleri, Diyonizos İşçileri veya Ortaçağ Avrupasının meslek örgütlerini oluşturan lonca sistemiyle bağ kurabiliriz. Bu kısa açıklamadan sonra yine Hermetizm'e dönelim.

Hermetizm, kendine özgü düşünce yapısıyla Antikçağ'ın ezoterik sistemlerini, gizem okullarını etkilemiştir. Bunların başlıca örnekleri Eleusis, Orfe, Adonis ve Mitra gizem sistemleridir. Eleusis ve Orfe

sistemleri Antik Grek'te aittir. Bu sistemlerde amaç, inisiyasyon yoluyla katılımcılarını yüce ve olgun insanlar yapmaktır. Çalışma modeli, Hermetizmin sembolik ölüm ve yeniden doğum temalarına dayanır. Ritüeller, kurbanlar ve şenlikler yoluyla bu süreç canlandırılır. Mezopotamya'nın Adonis sisteminde de aynı özellikleri görürüz. Mitra sistemi ise İran, Mezopotamya ve Anadolu kaynaklıdır. Yedi dereceli bir sistemdir ve insanın bu derecelerde ilerledikçe tanrısal bilgiye ulaşacağı, olgunlaşacağı düşünülür.

Görüldüğü gibi olgunlaşma, Hermetik düşüncenin ana temalarındandır. Bu çerçevede Masonik sembolizmanın kökenleri açısından olgunlaşmanın bağlantılı olduğu bir diğer husus, inisiyatik yolculuk olgusudur ve Tekris Töreni bunu sembolize eder.

2. İnisiyatik Yolculuk Sembolizması

Tekris Töreninde mabette yapılan üç yolculuğun yanı sıra, ömür boyu sürecek hakikat ve olgunlaşma çabası da sırlar dünyasına nüfuz etmeye yönelik inisiyatik bir yolculuktur. Bu bakımdan yolculuk olgusunu bir metafor olarak ele aldığımızda yine tarihin çok eski devirlerine ve dolayısıyla efsanelere gideriz. Örnek olarak Altın Post ve Argo Gemicileri Efsanesi, Gılgamış Destanı, Odiseus Destanı, Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri gibi efsaneler birer ruhsal yolculuk ve olgunlaşma sınavlarını, deneyimlerini içerir.

Düşmanlarla ve ejderhalarla mücadele, ormanlarda ve denizlerde dolaşma, erdemli genç kızlar tarafından kurtarılma, büyücü kadınların etkisine girme, sevilen bir dostun ölümü, ölümsüzlüğü arama, zaferler kazanma, esir insanları, şatoları ve kentleri kurtarma gibi motifler, sınamalardan başarıyla geçmeyi, zorlukların üstesinden gelmeyi, görevleri yerine getirmeyi, olgunlaşmayı, insanlara yardımcı olmayı remzeder. Mabedin siyah beyaz damalı yer döşemesi bu dualizmi sembolize eder. Sonuçta bu deneyimlerden geçen kişi, ruhen yükselme, ruhsal kurtuluş veya aydınlanma aşamasına gelir. Bu temayı kutsal kitaplarda da görürüz.

3. Kutsal Kitapların Sembolizması

Masonik sembolizmanın üçüncü grubu, kutsal kitaplardaki çeşitli temalardır. Önce Eski Ahit'in birinci kitabı olan Tevrat'tan birkaç örnekle başlayalım.

Tekvin bölümünde "Ve Rab dedi: Işık olsun ve ışık oldu" ifadesi ana Masonik temalardandır ve Nur sembolizmasına, Nur'un kutsallığına kaynaklık etmektedir. Yine Tekvin bölümünde Adem'in oğlu Kain, kent kurucusu olarak anlatılır. Yani Tevrat'a göre ilk inşaatçı Kain'dir. Kain'in

soyundan gelen Tubal Kain ise tunç ve demirden kesici aletler yaparmış. Buna göre inşaatçıların avadanlıklarını yapan bu kişidir. Avadanlıklar, Masonik çalışmanın ayrılmaz parçaları olduğundan Tubal Kain'i Masonluk açısından önemli saymamız gerekir.

Tevrat'ın ikinci kitabı olan Çıkış, İsrailoğullarının Mısır'dan ayrılmalarını anlatır. Musa'nın öncülüğünde çölde dolaşan ve zorluklara katlanan Yahudilerin yaşadıkları, yolculuk metaforunun, dolayısıyla olgunlaşma sınavının bir başka örneğidir. Bu bölümde Tanrı'nın Musa'ya verdiği talimatlardan biri şudur: "Üstat işi bir karar göğüslüğü yap. Dört köşe, eni ve boyu birer karış olacak." Bu pasajdan çalışmaların ayrılmaz parçası olan önlüğün ne kadar kutsal olduğunu anlayabiliyoruz. Önlük, bedensel çalışmalardan fikri çalışmalara kadar sarf edilen emeği simgeler. Sembolik kökenlerinden yukarıda kısaca söz edilmişti.

Tevrat'ın Yeşaya bölümünde de Masonik temaları çağrıştıran örnekler vardır. Yeşaya bir peygamberdir ve Kudüs'te yaşamıştır. İnsanları tanrı yoluna çekmeye uğraşır. Tanrı'ya atfen şöyle der: "Egemen Rab diyor ki, işte Sion'a sağlam temel olarak bir taş, denenmiş bir taş, bir köşe taşı yerleştiriyorum." Burada kasdedilen taş, mabetlerde gördüğümüz küp taştır. Olgunlaşmış insanı simgeler.

Bir başka örnek Amos bölümünden verilebilir. Amos da Yahudi peygamberidir. Rab, Amos'a bazı görüntüler gösterir, onunla konuşur. Bunlardan birinde Rab ve Amos arasında şöyle bir konuşma geçer: "Baktım, Rab şakul kullanarak örülmüş dümdüz bir duvarın yanında duruyor; elinde şakul var. Rab, ne görüyorsun Amos? diye sordu. Ben de bir şakul dedim. Bunun üzerine Rab, işte halkım İsrail'in ortasına da bir şakul koyacağım." dedi. Şakul Masonik avadanlıklar arasında yer alır ve doğruluğu simgeler. Bu ayette tanrının insanoğlunu doğruluğa yönlendirmesi şakul sembolizmasıyla anlatılmaktadır. "Rab, şakul kullanılarak örülmüş dümdüz bir duvarın yanında duruyor" ifadesi de doğruluğun kutsallığını ve doğru olanın sağlamlığını vurgular.

Kutsal Kitaplardaki Masonik temalara İncil'den de birkaç örnek verelim. Pavlus'tan Korintliler'e Birinci Mektup'ta şöyle söyleniyor: "Tanrı'nın bana lütfettiği görev uyarınca bilge bir mimar gibi temel attım. Başkaları da bu temel üzerine inşa ediyor."

İncil'deki bir diğer bölüm olan Yuhanna'nın Birinci Mektubu'ndaki şu ifade Masonluğun kardeşlik bağı açısından oldukça anlamlıdır: "Işıkta olduğunu söyleyip de kardeşinden nefret eden hâlâ karanlıktadır. Kardeşini seven ışıkta yaşar." Bu ifade kardeşlik bağının ne kadar önemli olduğunu etkileyici bir şekilde sergilemektedir ve mesajı açıktır. Işık birbirlerini seven, birbirlerine bağlanan kardeşlerin varlığıyla güçlenir. Kardeşlik sevgisini hissetmeyen ışığı da hissetmez.

Tevrat ile Masonluk arasındaki en yakın bağlantı, hiç şüphesiz ki Süleyman'a ilişkin bölümlerdir. Konuyu Tevrat ve bazı efsaneler açısından inceleyerek Masonik sembolizmanın kökenlerinin dördüncü grubuna geçelim.

4. Süleyman Mabedi

Tevrat'ın I. Krallar ve II. Tarihler bölümleri Süleyman Mabedi'nin inşa hikayesini anlatır ve alegorik, sembolik unsurlarla donatılır. Bunlardan biri de mabetlerin girişini süsleyen iki sütunla ilgilidir. I. Krallar bölümünde şöyle söylenir: "Hiram sütunları mabedin eyvanına dikip sağdakine Jakin, soldakine Boaz adını verdi." Boaz, Tevrat'ın Rut bölümünden gelir. Zengin bir adam olan Boaz'la dul bir kadın olan Rut'un evliliklerinden doğan çocuk, mabedi kuran Süleyman'ın soyunu başlatır.

Tevrat'ın Süleyman'ın Meselleri bölümünde de çeşitli Masonik ifadelere rastlıyoruz. Örnek olarak şu ifadeye bakalım: "Hikmet kendi evini yaptı, yedi direğini yonttu." Mason mabedinin üzerine kurulu olduğu sütunlardan biri, akıl ve hikmet sütunu olduğuna göre bu bağ kolaylıkla kurulabilir. Akıl maddi dünyayı, hikmet ise manevi dünyayı anlamakla ilgilidir, bilgelik yoludur. Hikmet sahibi olmadan evimizi, yani kendimizi inşa etmemiz, yani geliştirmemiz, hakikatin sırlarına nüfuz etmemiz, olgunlaşmamız mümkün değildir. Yontulan yedi direk ise bilginin yedi ana temeli olan gramer, hitabet, mantık, aritmetik, geometri, müzik ve astronomidir. Bu bilim dalları Hermetizm'de de vardır.

Söz Süleyman'dan açılmışken Moriah Dağı'ndan da söz edelim. Moriah Dağı, Tevrat'ın Tekvin bölümünde yer alır. Efsaneye göre İbrahim, oğlu İshak'ı Tanrı'ya kurban etmek için bu dağa götürür. İbrahim, sunağı hazırlar, İshak'ı bağlayarak odunların üstüne yatırır. Bu sırada bir melek gökten seslenir ve bir koç görünür. İbrahim, koçu alır, adak olarak Tanrı'ya sunar.

Süleyman, mabedi bu dağda kurdurur. Başmimar, Sur Kralı Hiram'ın gönderdiği Mimar Hiram Abif'tir. Mabedin kuruluşuna ilişkin Masonik efsanelerden biri şöyledir: Temel taşının yerleştirileceği yere geçici bir taş kemer kurulur, Masonlar saygıyla diz çökerler. Süleyman, Sur Kralı Hiram ve Mimar Hiram, bronz bir kaidenin üzerine çıkarlar, Masonlar da ayağa kalkarak sıralanırlar. Öndeki Masonlar, kare oluştururken bir grup eşkenar üçgen, diğer grup da mabedin kurulacağı alanı bütünüyle çevreleyecek şekilde daire yaparlar. Mimar Hiram, dairenin merkezinde kalır. Hiram'ın öğle vaktini ve gölgelerin yok olduğunu belirtmesiyle Süleyman, fildişi saplı abanoz bir çekiçle temel taşına vurur. Sesi duyan locaların başkanları, çekiç darbeleriyle karşılık verirler. Daha sonra temel taşı, isimsiz, tarihsiz ve altı boş olarak yerleştirilir. Süleyman, biraz tohum

alır ve taşın üstüne serper. Ona vekâlet eden üstat, şarap döker. Hiram ise yağ döker. Bu işlemler, bütün localarca tekrarlanır. Süleyman, batan güneşe doğru döner, dua eder ve taşa üç çekiç darbesiyle vurur. Darbeler, diğer Masonlarca tekrarlanır ve dünyanın her tarafına yayılır. Daha sonra tören alayı yeniden kurulur ve vadiye inilir. Sabah yola çıkılan noktaya gelindiğinde ise Büyük Loca'nın çalışması tatil edilir. Masonlar dağılırken güneş batar.

Süleyman Mabedi temel Masonik sembollerdendir. Ancak Masonluğun sembolik kökenine ilişkin tek kaynak değildir. Tarih boyunca Masonluğun doğumuna ilişkin çeşitli efsaneler dile getirilmiştir. Masonik sembolizmanın beşinci grubu bu efsanelerdir.

5. Köken Efsaneleri

Masonluğun kökenine ilişkin efsaneleri Regius, Cooke, Dowland, Krause ve Graham gibi elyazmalarından, Anderson Anayasası gibi kaynaklardan öğreniyoruz.

Köken efsanelerinde Nuh Tufanı'ndan önce yaşayan Lamek'in büyük oğlu Jabal, geometriyi ve Masonluğu kuran ilk insan olarak görülür. Kereste ve taş kullanarak ilk binayı yaptığı söylenir. Efsaneler, Âdem'in de geometriyi çok iyi bildiğini anlatırlar. Âdem'in Masonluğu Cennet Bahçesi'nde öğrendiğini, Masonluğun ilkelerinin tanrısal bilgiden geldiğini söylerler. Söz Âdem'den açılmışken şunu da belirtelim: Bir inşaatın başlangıcını sembolize eden temel taşının yeryüzüne Âdem tarafından Cennet Bahçesi'nden getirildiği ifade edilir. Köken efsanelerinde ayrıca Nuh'un gemisinin geometri ve Masonluk kurallarına göre yapıldığı anlatılır.

Çeşitli efsaneler, ilk Masonik çalışmanın Babil Kulesi'nin inşası olduğunu, Kral Nemrut'un bir Mason olduğunu, Ninova gibi kentleri kurmak için Masonları görevlendirdiğini söylerler.

Köken efsanelerinin önemli kahramanlarından biri de Musa'dır. Efsanelere göre Musa, Masonluğu Mısır'da öğrenmiş ve Büyük Üstat olmuştur. Mısır'dan çıkıştan sonra da düzenli bir loca kurmuş, İbranilere Masonluğu öğretmiş, meslek olarak Masonluğu yaygınlaştırmıştır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz elyazması belgelerde Masonluğun dünyada nasıl yayıldığı ve İngiltere'de nasıl geliştiği de yazılıdır. Buna göre Masonluk, İngiltere'de Kral Adelston zamanında kurumsallaşmıştır. Yazılanlara göre kral, Masonluğu çok sevmiş, Masonluğun koruyucusu olmuş, görkemli binalar ve mabetler yaptırmıştır. Kralın Masonluğu geliştirme geleneğini, oğulları da sürdürmüşlerdir. Özellikle Edwin, Büyük Üstat seçilmiş, York'ta ilk Büyük Loca'yı kurmuştur. Babasının önerisiyle gönye, pergel ve malayı Masonluğun temel sembolleri olarak seçmiştir.

Çeşitli ülkelerdeki Masonik ritüelleri toplamış, bunları birleştirerek Loca Kitabı'nı bastırmıştır.

Operatif Masonluğun 1390 yılında kaleme alındığı tahmin edilen Regius Elyazması, Masonluğun geometriyle birlikte doğduğunu belirtir. Öklid'i geometrinin ve Masonluğun kurucusu olarak işaret eder.

Geometri, kutsal geometri anlayışı çerçevesinde Masonik sembolizmanın kökenlerinin diğer grubunu oluşturur.

6. İmgeleme ve Kutsal Geometri

İmgeleme, insanın gözlemlerini ve duygularını sembollere, alegorilere ve ritüellere dökmesi demektir. Bir ifade aracıdır. İnsanın hayal ve anlamlandırma gücünün, tefekkürün ve bilinçaltının dışa vurumu sonucunda oluşur.

İlk Operatif Masonlar, imgeleştirme sürecinde, yaptıkları tapınakların, sunakların, meydanların ve sitelerin gökyüzünde bulunduğunu ve yeryüzüne oradan yansıdığını düşünmüşlerdir. Çalıştıkları inşaatları, tanrıların dünyasındaki kutsal, mükemmel geometrinin yeryüzündeki görüntüsü şeklinde nitelendirmişlerdir. Bu bakımdan hem mesleklerini daha iyi yapabilmek hem de tanrısal düzenin görkemini yeryüzüne aktarabilmek için geometriye büyük önem vermişlerdir. Geometriyi uyumun, düzenin ve sentezin bir aracı olarak görmüşlerdir. Geometriyi tanrısal sanat olarak nitelendirmişler, Ortaçağ'daki katedral inşaatlarında Nuh'un Gemisi'nin ölçüleri örneğinde olduğu gibi kutsal kitaplardaki çeşitli sayılardan esinlenmişlerdir. Modern Spekülatif Masonluğun çeşitli dereceleri de geometriye atıfta bulunurlar.

Kutsal geometri ile Mason önlüğü arasında da bağ kuran Mason düşünürler vardır. Bu sembolizma, önlüğün kare, kapağının ise eşkenar üçgen olduğu temasına dayandırılmıştır. Önlük sembolizmasını bu şekilde yorumlayanlar, kare bölümünü insan bedeni ve madde alemi olarak, üçgen kısmını ise insan ruhu ve manevi alem olarak yorumlarlar. Kare madde, üçgen ise iman ve İlahi Ruh'tur. Dolayısıyla olgunlaşmayı simgeler.

Ruhsal dönüşüm ve olgunlaşma üzerinde duran bir başka akım da simyadır. Aşağıda da görüleceği gibi simya çok çeşitli alanlardan oluşur ve Masonik sembolizmanın yedinci kümesini oluşturur.

7. Dönüşümün Sırları: Simya

Simya, en genel anlamıyla, maddenin gizli ilkelerini ve oluşum yasalarını bulmayı, maddeye hükmetmeyi amaçlayan okült bilim dalı şeklinde tanımlanabilir. Bu çerçevede simya çalışmaları, oldukça çeşitli ve kapsamlıdır. Filozof taşı denilen taşı bularak ve kullanarak değersiz

taşların değerli taşlara çevrilmesi, baz metallerin altın ve gümüşe dönüştürülmesi, filozof taşını sıvı hale getirerek hayatı sınırsız şekilde uzatacak bir iksirin araştırılması, yapay canlılar yaratılması, manevi-ruhsal gelişmenin sağlanması simyacıların uğraş alanı içinde yer almıştır. Bu çalışmalar içinde astroloji, matematik gibi alanlar da yer alır.

Simyacılar, madenlerin dönüşümlerinden başlayarak büyük eser yaratmak ve büyük bir anlayışa ulaşmak peşindedirler. Buna Ars Magna denir.

Simyacının deneyleri için gerekli olan araçları kendisinin yapması gerekir. Bu, simyacının yaptığı işle mistik anlamda bütünleşmesi, maddeye hâkimiyeti amaçlaması demektir.

Ezoterik düşünce ekollerine göre simya Mısır'a Hermes tarafından Atlantis'ten getirilmiştir. Simya ilkelerinin Hermes tarafından Zümrüt Tabletler üzerine yazıldığı söylenir. Efsaneye göre bu tabletler önce erimiş bir cam gibi sıvı haldedir. Simya yoluyla bu sıvı sertleştirilir ve üzerine yazı yazılacak hale getirilir. Yukarıda sözünü ettiğim simyacının kendi araçlarını kendisinin yapması ilkesi, bu efsaneden kaynaklanır.

Rönesans'la birlikte simya, Avrupa'da hızla gelişmiştir. Venedik Akademisi, Arcadia Akademisi veya Rose Croix Cemiyeti gibi organizasyonlarla sistematik bir şekilde ilerlemiştir. Özellikle XVII. yüzyılın başından itibaren birçok aydın, simyayla ilgilenmeye başlamış ve simyacılık entelektüel bir uğraş haline gelmiştir. Simyayla ilgilenenler arasında Masonlar da yer almıştır.

Birçok Avrupalı simyacı eski simya bilgilerinden yeni sentezlere ulaşmışlardır. Örnek olarak Cornelius Agrippa, simyayı deneysel olmaktan çok manevi açıdan ele almıştır. Ona göre mucizeler, bilgeliğin gücüyle gerçekleşir. Simyayı manevi-ruhsal açıdan değerlendiren bir başka simyacı Jacob Boehme'dir ve filozof taşını İsa'nın ruhu olarak görür. Sufilik'te de simya, maden ve ruhsal gelişme ilişkisi içinde ele alınır. Baz metale benzetilen ruh, manevi Sufi yöntemleriyle altına çevrilmeye çalışılır. Örnek olarak İbn Arabî, simya imgelerini kullanarak ruhun saflaştırılması ve arındırılması konusu üzerinde durmuştur.

Anlaşılacağı gibi ezoterik açıdan simya, arınma, dönüşüm ve yaratma sanatıdır. Maddi dönüşüm ve yaratma, zaman içinde insan ruhsallığı için de düşünülmüş, böylece felsefi simya doğmuştur. Buradan ruhsal gelişme ve olgun bir insan olma konusunda çok çeşitli sonuçlar çıkarmak mümkündür.

Simyada ana tema, filozof taşının bulunmasıdır. Bu, Tefekkür Hücresi'nden anımsayabileceğimiz gibi VITRIOL'la ifade edilir. Anlamı, kısaca *yerin altına git, gizli taşı bulacaksın*dır. Gizli taş, filozof taşıdır.

Elbette böyle bir taş maddi olarak ne vardır ne de yapılabilir. Bu taş, manevi anlamda insanın kendi içindedir. Yerin altı, insanın kendi içi, aydınlık yönü ve karanlık yönüyle kendi iç dünyasıdır. İnsan bu taşı kendi ruhsal dünyasının derinliklerinde arayacaktır. Filozof taşı, insanın kendini bilmesini, manevi dünyasında olanları anlayabilmesi demektir. Elbette filozof taşı hazır olarak bulunmaz. Bir cevher olarak vardır. Bunu değerli taş yani gerçek bir filozof taşı haline getirmek akıl, hikmet, zeka, sezgi ve vicdan yardımıyla olur.

8. Sonuç

Bu makalede Masonik sembolizmanın kökenlerini genel hatlarıyla incelemeye çalıştım. Bunlar, Masonlar için niçin önemlidir? Öncelikle, bunları incelemek, Masonluğun ne kadar eski ve köklü olduğunu, uygarlıkları nasıl şekillendirdiğini öğrenmemiz açısından önemlidir.

Birkaç örnek verelim: Sümer sitelerinin ve mabetlerinin M.Ö. 3200 yılında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Gize piramitlerinin M.Ö. 2600-2550 yıllarında yapıldığı hesaplanmaktadır. M.Ö. 2000'lerde Babil'in Hamurabi Kanunları'nda yapı sanatı üzerinde durulduğu, mimar, marangoz, taş kesici ve Mason gibi zanaatkârlardan söz edildiği görülmektedir. Demek ki Masonluğun kökenleri, tarihin çok eski devirlerine kadar gitmektedir.

Masonik sembolizmanın kökenlerini öğrenmemizi gerektiren ikinci neden, geleneklerimizdeki sürekliliği anlayabilmektir. Masonluğun tarihi, efsanelerle ve gerçek olaylarla kaleme alınmış bir tarihtir. Efsane de olsa gerçek de olsa burada önemli olan husus, eski Masonik geleneklerin bir bölümünün modern Spekülatif Masonlukta da yer almasıdır. Geçmiş asırların mimarlık çalışmalarının ezoterik ve inisiyatik özellikler taşıması, geometriye önem verilmesi, örneğin Antikçağ'ın Diyonizos İşçileri'nin birbirlerini tanıyabilmek için işaretler ve kelimeler kullanmaları, avadanlıklarına sembolik anlamlar yüklemeleri, ziyafet sofraları düzenlemeleri, örneğin Como Ustaları'nın hasenata önem vermeleri, çırak-kalfa-usta şeklinde örgütlenmeleri, geleneklerin sürekliliğini vurgular. Ayrıca Regius Elyazmasındaki Tanrı inancı, tekâmül, yemine bağlılık, bilgilenme, eşitlik, doğruluk, ölçülü davranma, disiplinli bir yaşam, locadaki davranışları dış dünyada da sürdürme, yardımseverlik, iyi ahlaklı olma, menfaat peşinde koşmama, sevgi, *kardeş* diye hitap etme, çırakların iyi seçilmesi ve iyi yetiştirilmesi gibi Operatif Masonluk temalarını, Spekülatif Masonlukta da görürüz.

Masonluğun çeşitli aşamalarında simyayla da karşılaşırız. Örneğin, tekris öncesinde Tefekkür Hücresi'ndeki su, kurukafa, tuz birer simya sembolüdür. Yine Tefekkür Hücresi'ndeki VITRIOL yazısı, simyanın ana temalarındandır. Tekris sırasında yapılan üç yolculuk su, ateş ve

toprak gibi simya sembolleriyle yaşanan bir süreçtir. Simyacılara göre su, ateş, toprak ve hava yaratıcı unsurlardır. Biz de Tekris akşamıyla birlikte kendimizi daha iyi ve daha olgun, hakikat sever bir insan olmak için yeniden yaratma yoluna giriyoruz. Böylece Hermetik inisiyasyonu sürdürüyoruz.

Masonik sembolizmanın kaynaklarını iyi öğrenmemizi gerektiren bir başka neden, Masonda evrensellik bilinci oluşturmaktır. İster efsane ister gerçek olaylardan esinlensinler, eski misterler tarih, toplum ve kültür üstüdürler. Nitekim Antik Mısır'ın inşaatçı ve zanaatkâr loncalarının, Diyonizos İşçilerinin, Roma Kolejlerinin, Como Ustalarının, İrlanda'nın inşaatçı keşişleri Couldeens gruplarının, Avrupa'daki operatif locaların, şövalye tarikatlarının içindeki inşaatçı takımlarının çalışma ilkeleri ve sembolizmaları, hep evrensel temalar taşırlar. Onların bıraktıkları mirastan Spekülatif Masonlukta yararlanarak tarihin, toplumların ve kültürlerin ötesinde evrensellik bilincine ulaşırız. Dogmalardan uzak durmanın, kardeş sevgisini yaymanın yegâne yolunun, evrensel bakış açısına sahip olmak olduğunu hatırlıyoruz.

KAYNAKLAR

AKİN A. : **Masonluğun Kökenleri**, Ankara, 1997

ANONİM: **Regius**, (Çev: S. Erman), Mimar Sinan Yayınları, No:4, İstanbul, 1977

BAIGNET M. ve LEIGH R. : **The Elixir and the Stone**, Arrow, Londra, 2005

BAXTER R. : *The Antiquity of Our Masonic Legends*, **The Collected Prestonian Lectures**, **Vol: 1**, (Ed: H. Carr), Lewis, London, 1984

KNOPP D., JONES G., HAMMER D. (Ed.): **Early Masonic Pamphlets**, QC

Correspondance Circle, London, 1978

MACKEY A. : **The History of Freemasonry**, Gramcery, New York, 1996

MACKEY A. : **Mackey's Revised Encyclopedia of Freemasonry**, **Vol: 2**, Virginia, 1966

NAUDON P. : **The Secret History of Freemasonry**, (Cev: J. Graham), Inner Traditions, Vermont, 2005

NERVAL G. : **Doğu'da Seyahat**, (Çev: S. Hilav), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2012

STAVISH M. : **Freemasonry**, Llewellyn Publications, Minnesota, 2007

TOKU N. : İslam Felsefesine Giriş, Savaş Yayınevi, İstanbul, 2007

TUNUSLUOĞLU K. M. : Hürmasonlar Anayasası, İstanbul, 1989

SELAMET LOCASI TERSİMATLARINDAN

Transkripsiyon : Aziz AZMET

The Minutes Book of the Selamet Lodge was found by a brother in 1981 in a bookstore and donated to the Grand Lodge Library. This book covers the Minutes of Lodge Meetings held between February 23, 1924 and October 23, 1926, total of 67 meetings. Selected minutes of these meetings will be published in the future editions Mimar Sinan Magazine. Selamet Lodge No. 36 received its Charter on January 9, 1918 from the Grand Orient of Turkey.

The Lodge members were majorly involved in the activities of Charity and benevolent affairs, conferences and the publication of various books. The members of the Selamet Lodge had founded the "Association for the Completion of Education" in order to help the students who had graduated from the secondary schools but not able to continue to a high school due to financial problems.

Selamet Locası'nın 4 Aralık 1981'de bir Kardeş tarafından İstanbul'da sahafta bulunarak Büyük Loca kütüphanesine armağan edilen Tersimat Defteri 23 Şubat 1924-23 Ekim 1926 tarihleri arasındaki tersimatları kapsıyor. Selamet Locası Tersimat Defterinde 1924 yılında 21, 1925 yılında 26, 1926 yılında 20 olmak üzere 67 tersimat yer alıyor. 1929 öncesine ait olduğu için eski yazı ile tutulmuş tersimat defterini, Aziz Azmet Kardeş uzun ve özenli bir çalışmayla günümüz harflerine aktarmıştır. Söz konusu Tersimat Defterinde bulunan iki tersimat Mimar Sinan'ın 162. sayısında yayınlanmıştı. Bu sayımızda da aynı defterin birinci ve ikinci tersimatları olan 23 Şubat ve 15 Mart 1924 tarihli tersimatlar yer almaktadır. Tersimat yerine zabıt teriminin kullanıldığı bu tersimatlar, 90 yıl önceki toplantılar hakkında bir fikir vermektedir.

İstanbul'da 9 Ocak 1918 tarihinde berat alarak 36 numara ile kurulan Selamet Locası hakkında ayrıntılı bilgi geçen sayımızda yer almıştır.

No. 1

S:. A:. K:. Ş:. C:.

İctimâ târihi : 23 Şubat 340

İctimâ derecesi : Mübtedî - fevkalâde

Rûzname-i müzâkerât :

Türkiye Maş:.A:.'na tâbi Selâmet Mah:. Muh:.'nin Dul Kadın Evlâdları 23 Şubat 340 târihine müsâdif olan cumartesi günü saat altıda kendilerince malûm olan nokta-i hendesiyyede ictimâ ederek Üstâd-ı Muhterem makâmında İhsan Âbidin, Nâzır-ı Evvel vekâleten Mustafa Hulki bâ'de asâleten İbrahim Necmi, Nâzır-ı Sânî vekâleten İzak Benatar bâ'de asâleten Mustafa Hulki, Muhakkik vekâleten Toros İsrailyan bâ'de asâleten İzak Benatar, Hatîb Ali Rifat bâ'de asâleten Aziz Tahsin, Kâ:.vekâleten Vedad bâ'de Osman Hüsnü, Emîn-i Hasenât Moiz Habib, Emîn-i Hazîne Enis İpekci, Teşrîfatcı Haydar Sâlih, Muhâfız-ı Dâhilî Kilaiditi Birâderler ve sütunlarda Celâl Abdülkâdir, Nazmi Duhânî, Çelebi Behar, İsmâil Kenan Birâderler oldukları halde müzâkerâta devâm ettiler.

Zabt-ı sâbık kırâat olunarak aynen kabûl olundu.

Üstâd-ı Muhterem Nâzır-ı Sânî Mustafa Hulki Birâderin pederlerinin vefât etmiş olduğunu Mah:.M:.'e iblâğ ederek bu haber-i be's-âverden vakt-ı zamanıyla haberdâr olamadığı için cenâzeye iştirâk edemediğini söyledi. Hulki Birâder gibi temiz ve nâmuslu bir evlâd bırakarak vefât ettiğinden dolayı yerinde müsterihân gözlerini kapamış olduğunu ilâve etti. Merâsim-i mûtâde ile mâtem alkışı icrâ olup bir dakika için tâtil olundu.

Hulki Birâder kendi teessürâtından bahsederek mahfelin gösterdiği eser-i sâmîmiyete minnetdâr olduğunu beyân ederek teşekkür etti.

Nazmi Duhânî Birâder bu sevâb-ı vazîfeye iştirâk edememek mûcib-i teessüf olduğunu söyleyerek bâdemâ Birâderlerin vazîfeye dâvet edilmesini Üstâd-ı Muhteremden ricâ etdi.

Üstâd bu hususdaki adem-i muvaffakiyyetin esbâbını îzâh etti.

Abdülkâdir Birâder vefât haberini alınca Hüsnü Birâdere haber verdiğini ve Rif'at Birâdere telefon ettiyse de kendisini bulmak kabil olmadığını ve bu hususta kusur varsa kendisine âid olması icâb ettiğini beyân etti.

Çay müsâmeresi hakkında söze geçilerek İsmâil Kenan Birâder biletlerin satılmakta olduğunu ve cumaya kadar ikmâli imkânı olduğunu beyan etti.

Üstâd-ı Muhterem müsâmere hakkında iki cihetin halli icâb ettiğini, birincisi plase olmayan biletlerin zamânında iâdesi ikincisi diğer mahfellerin dâveti hakkında murahhas intihâbı olduğunu beyân ederek cereyân eden müzâkere neticesinde Bizantiyo Mahfeline Kilaiditi, Rönesans Mahfeline İhsan Âbidin, Muhibbân-ı Hürriyet Mahfeline Nazmi Duhânî, İtalya Rizorta'ya İhsan Âbidin ve Necmi, Etval Doryan Mahfeline Enis İpekci, Vefa Mahfeline İsmâil Kenan, Sebat'a Vedad, Necat'a İhsan Âbidin, Resne'ye Enis İpekci, Ziyâ-i Şark'a Nazmi Duhânî Birâderler müsâmereye dâvet için murahhas intihâb olundular. Bâ'de cumartesi gününe kadar satılmayan biletlerin iâdesi takarrür etti.

Üstâd-ı Muhterem Servet Birâderin evvelki celsede söylemiş olduğu sözler hakkında Celâl Birâderin bir sualine cevab ve izahat verilerek Celâl B:. tarafından bu izâhat kâfi görüldü.

Ziyâfet-i Seneviyye hakkında Birâderlerden birer lira alınmasına karar verildi. Lokal murahhası Abdülkâdir Bra:.'in müsâmereye adem-i iştirâkı hakkındaki mütâlâası üzerine beyân-ı mütâlâa ederek Nazmi Duhânî Bra:. Abdülkâdir Bra:.'in mütâlâasına muârız olduğunu beyân etti.

Abdülkâdir Bra:. mahfelin ziyâfet memuru olduğu halde müsâmere hey'etine dâvet edilmediğinden dolayı müteessif olduğunu beyân etti.

Üstâd-ı Muhterem Abdülkâdir Bra:.' e karşı yapılan ihmalden dolayı tarziye verdi.

Zabt-ı îkâ ederek müsâmereden maksadımız membâ-ı vâridat bulmak olmadığından lokalin alâkası olmadığını îzah etti.

Nazmi Duhânî Bra:. Abdülkâdir ve İhsan Âbidin Birâderlerin gösterdikleri samîmiyetten memnun olduğunu söyledi.

Abdülkâdir Bra:. verilen tarziyeye teşekkür etmek için Nâ:. Ev:. Bra:.'in söz vermediğini sütunların mecbûr-u sükût olduğunu beyân ile arz-ı teşekkür etti.

Umum M:.'luk ve bilhassa Mah:. M:.'mizin menâfîi hakkında sözün serbest olduğu ilân edilerek Teklif Kesesi dolaştırıldı. İhsan Hilmi nâm haricînin talebnâmesi okunarak tahkikata havâle olundu.Osman Midhat hakkında hâkezâ.

Dul Kesesi dolaşarak Necmeddin, İsmâil Kenan, Hüseyin Kenan, İbrâhim Hakkı Birâderlerin hisseleri de dâhil olmak üzere şarka 225 lira geldi.

Veznedârın nezdinde toplanacak paraların nerede hıfz olacağı hakkında mâliye komisyonunca karâr verilmesi takarrür etti.

Kemâl Aşkî nâm hâricîden talebnâme alınmasına karâr verildi.

Nazmi Duhânî birâder Bünyamin nâm hâricî hakkında bazı taraflardan fena mâlûmat aldığını beyân ederek müteyakkız davranılması lâzım geldiğini söyledi. Necmi Bra:. Nazmi Bra:.' den bu hususta bir rapor vermesini taleb etti.

Nazmi Bra:. Bünyamin nâm hâricî hakkında şayân-ı kadr sitâyişde bulundu.

Celse merâsim-i mûtâde ile sedd olunarak umum Bra:.'ler sulh ve selâmet üzre ayrıldılar.

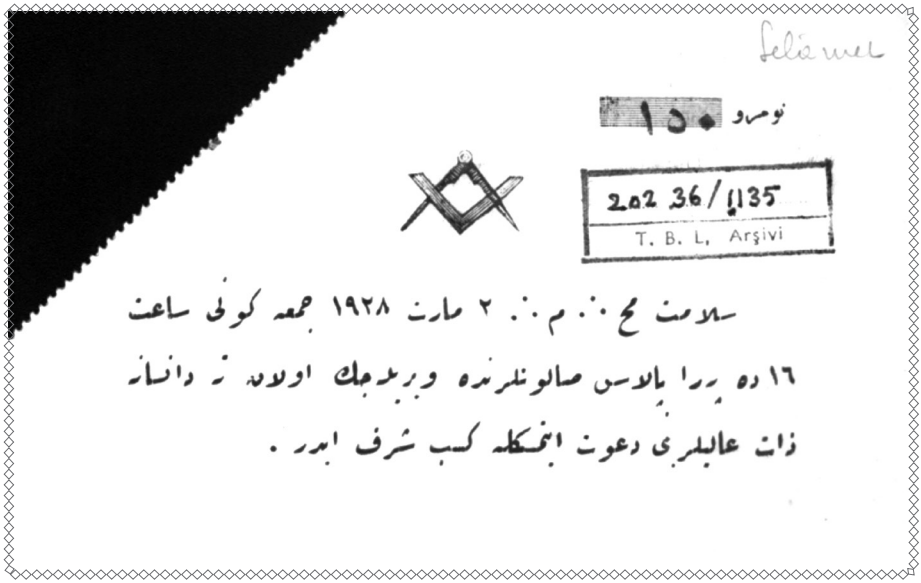
Hatîb	Üs:.Muh	Kâ:.
(imzâ)	(imzâ)	(imzâ)

Tersimatta adı geçen 1924 tarihindeki çaya ait davetiye arşivde bulunmamakla birlikte Selamet locasının (her yıl yapıldığı anlaşılan) 1928 yılındaki çayına ait davetiye arşivde vardır. Bir fikir vermesi açısından bu davetiyeyi yayınlıyoruz.

"Numro 150

Selamet Mah:. Muh:.'i 2 Mart 1928 Cuma günü saat 16'da Perapalas salonlarında verilecek olan tedansana(*) zat-ı âlileri davet etmekle kesb-i şeref eder."

(*) Akşama doğru çay saatine denk gelen danslı partilere İngilizcede "tea-dance" adı verilmekteydi. Bundan yola çıkarak benzer toplantılar İstanbul'da Yirminci Yüzyılın ilk yarısında "tedansan" olarak adlandırılmıştır.

Tercüme

Tersimat No. 1

Evrenin Ulu Yaradanı'nın Yüce Şanına

(*Sani'-i A'zam-ı Kainat'ın Şan-ı Celiline)*

Toplantı Tarihi: 23 Şubat 1924

Toplantı derecesi : Çırak - Olağanüstü

Görüşme gündemi

Türkiye Büyük Maşrıkı'na bağlı Selamet Muhterem Locası'nın Dul Kadın Evlatları 23 Şubat 1924 tarihine denk düşen Cumartesi günü saat altıda kendilerince bilinen geometrik noktada toplanarak Üstadı Muhterem makamında İhsan Abidin, Birinci Nazır vekaleten Mustafa Hulki sonra asaleten İbrahim Necmi, İkinci Nazır vekaleten İzak Benatar sonra asaleten Mustafa Hulki, Muhakkik vekaleten Toros İsrailyan sonra asaleten İzak Benatar, Hatip Ali Rifat sonra asaleten Aziz Tahsin, Sekreter vekaleten Vedat sonra Osman Hüsnü, Hasenat Emini Moiz Habip, Hazine Emini Enis İpekçi, Tören Üstadı Haydar Salih, Koruyucu Kilaiditi Biraderler ve sütunlarda Celal Abdülkadir, Nazmi Duhani, Çelebi Behar, İsmail Kenan Biraderler oldukları halde görüşmelere devam ettiler.

Geçen toplantı zabtı okunarak aynen kabul olundu.

Üstadı Muhterem, İkinci Nazır Mustafa Hulki Biraderin pederlerinin vefat etmiş olduğunu Muhterem Loca'ya ileterek bu kötü haberi zamanında duyamadığı için cenazeye iştirak edemediğini söyledi. Hulki Birader gibi temiz ve namuslu bir evlat bırakarak vefat ettiğinden dolayı yerinde müsterih olarak gözlerini kapamış olduğunu ilave etti. Bilinen Merasim ile matem alkışı yapılarak bir dakika için duruldu.

Hulki Birader kendi üzüntülerinden bahsederek mahfelin gösterdiği samimiyete minnettar olduğunu beyan ederek teşekkür etti.

Nazmi Duhani Birader bu sevap göreve katılamamanın üzüntü kaynağı olduğunu söyleyerek bundan sonra Biraderlerin göreve davet edilmesini Üstadı Muhteremden rica etti.

Üstat bu hususta başarısızlığın nedenini açıkladı.

Abdülkadir Birader vefat haberini alınca Hüsnü Biradere haber verdiğini ve Rifat Biradere telefon ettiyse de, kendisini bulmak kabil olmadığını ve bu hususta kusur varsa kendisine ait olması icap ettiğini söyledi.

Çay müsameresi hakkında söze geçilerek İsmail Kenan Birader biletlerin satılmakta olduğunu ve Cumaya kadar tamamlanması imkanı olduğunu ifade etti.

Üstadı Muhterem müsamere hakkında iki konunun halli gerektiğini, birincisi satılmayan biletlerin zamanında iadesi, ikincisi diğer locaların davet edilmesi için delege seçilmesi olduğunu beyan ederek yapılan görüşme sonucunda Bizantiyo Mahfeline Kilaiditi, Rönesans Mahfeline İhsan Abidin, Muhibban-ı Hürriyet Mahfeline Nazmi Duhani, İtalya Rizorta'ya İhsan Abidin ve Necmi, Etual Doryan Mahfeline Enis İpekci, Vefa Mahfeline İsmail Kenan, Sebat'a Vedat, Necat'a İhsan Abidin, Resne'ye Enis İpekci, Ziya-i Şark'a Nazmi Duhani Biraderler müsamereye davet için delege seçildiler. Daha sonra Cumartesi gününe kadar satılmayan biletlerin iadesi kararlaştırıldı.

Üstadı Muhterem Servet Biraderin evvelki celsede söylemiş olduğu sözler hakkında Celal Biraderin sorduğu soruya cevap verilip açıklama yapıldı. Celal Birader tarafından bu açıklama kafi görüldü.

Yıllık ziyafet hakkında Biraderlerden birer lira alınmasına karar verildi. Lokal delegesi Abdülkadir Biraderin müsamereye katılmaması hakkındaki görüşü üzerine Nazmi Duhani görüş bildirerek Abdülkadir Biraderin görüşüne katılmadığını beyan etti.

Abdülkadir Birader locanın ziyafet memuru olduğu halde müsamere komisyonuna davet edilmediğinden dolayı üzüntülü olduğunu ifade etti.

Üstadı Muhterem Abdülkadir Biradere karşı yapılan ihmalden dolayı özür diledi.

Zabta dayanarak müsamereden maksadın gelir kaynağı bulmak olmadığından lokalin alakası olmadığını izah etti.

Nazmi Duhani Birader Abdülkadir ve İhsan Abidin Biraderlerin gösterdikleri samimiyetten memnun olduğunu söyledi.

Abdülkadir Birader özür dilenmesine teşekkür etmek için Birinci Nazır Kardeş'in söz vermediğini sütunların mecburen sükut ettiğini söyleyerek teşekkür etti.

Genel Masonluk ve özellikle Muhterem Locamızın yararları hakkında sözün serbest olduğu ilan edilerek Teklif Kesesi dolaştırıldı. İhsan Hilmi adlı haricinin talepnamesi okunarak tahkikata havale olundu. Osman Midhat hakkında da aynı şekilde karar alındı.

Dul Kesesi dolaşarak Necmeddin, İsmail Kenan, Hüseyin Kenan, İbrahim Hakkı Biraderlerin hisseleri de dahil olmak üzere Doğu'ya 225 lira geldi.

Veznedarın nezdinde toplanacak paraların nerede saklanacağı hakkında maliye komisyonunca karar verilmesi kararlaştırıldı.

Kemal Aşki adlı hariciden talepname alınmasına karar verildi.

Nazmi Duhani Birader Bünyamin adlı harici hakkında bazı taraflardan fena malumat aldığını beyan ederek dikkatli davranılması lazım geldiğini söyledi. Necmi Birader Nazmi Biraderden bu hususta bir rapor vermesini talep etti.

Nazmi Birader Bünyamin adlı harici hakkında itibar ifade eden övgüde bulundu.

Celse bilinen merasim ile kapatılarak bütün Biraderler sulh ve selamet ile ayrıldılar.

Hatip	Üstadı Muhterem	Sekreter
(imza)	(imza)	(imza)

No. 2

S:. A:. K:. Ş:. C:.

İctimâ târihi : 15 Mart 340

Derecesi : Mübtedî mûtad

Rûznâmesi: Nizamname-i Dâhîliyyenin müzâkeresi, Mesâi Komisyonu raporunun münâkaşası, Emil Bünyamin, İhsan Hilmi, Doktor Osman Midhat nâm hâricîlerin evrâk-ı tahkikalarının kırâatı

Türkiye Maş:. A:.'na tâbi Selâmet Mah:. Muh:. 'nin 15 Mart 340 târihine isâbet eden cumartesi günü saat altıda vuku bulan mûtad Mübtedî celsesinde Üstâd-ı Muhterem makamında İhsan Âbidin, Nâzır-ı Evvel vekâleten Aziz Tahsin, bil'âhire Osman Timur, bâ'de asâleten İbrâhim Necmi, Nâ:. Sâ:. vekâleten Osman Timur, bâ'de Nejad Molla bil'âhire asâleten Mustafa Hulki, Hatîb Rif'at bâ'de asâleten Aziz Tahsin, Kâ:. vekâleten muâvini Vedad, Muhakkik Nûrullah, Teşrîfatcı Nahama Kohen, Hazînedar Enis İpekci, E:. Hasenât Moiz Habib, Muhâ:. Dâ:. vekâleten Yasef Çiprut bâ'de asâleten Kilaiditi Birâderler ve sütunlarda Saâdeddin Holnştayn, Ali Rızâ Han, Mitrani, Nejad Molla, Haydar Sâlih, Cevad Nizâmi, İbrâhim Kemâl, Aron Adato, Alber Mitrani Bra:.'ler oldukları halde müzâkerâta ibtidâr olundu.

Kâ:. Hüsnü Birâder celsede hazır bulunmadığı için zabt-ı sâbıkın kırâatı celse-i atîyeye te'hîr edildi. Pepo Bünyamin nâm hâricîden talebnâme alınmasına karar verildi, tahkikata havâle olundu. Kenan İpekci ve Akosmanzâde Ahmed İzzet nâm hâricîlerin talebnâmeleri kırâat olunarak lehde mütâlâa cereyân etmesi üzerine keyfiyetin tahkikata havâlesine karâr verildi.

Mah:. Muh:.imiz nâmına Mesâi Komisyonuna murahhas olan Nâ:. Evvel İbrâhim Necmi Bra:.'mizin komisyona devâm edememesinden dolayı

mütâlâayı havî komisyon tezkeresi bilkırâat Mah:. Nâ:. Evvel Bra:.'in mâzeretine mebnî devâm edemediği beyân kılınmasına tebâr-ı müstâfî addolunmasına ve tezkereye Hatib Bra:. tarafından cevab yazılmasına karâr verildi.

Maha:.'den gelen dâvetnâmeler kırâat olundu. Yeniden tulû'u bildirilen Tulû'u Hakîkat Mah:. Muh:.'ne murahhas olarak Aziz Tahsin ve Doktor Rif'at Bra:.'lerin i'zâmına karâr verildi.

Doktor Osman Midhat ve Doktor İhsan Hilmi nâm hâricîlerin evrâk-ı tahkikaları ve tasvibnâmeleri kırâat olunarak skrüten bilicrâ ve reyler kâmilen beyaz zuhûr etmekle önümüzdeki celselerin birinde tekrislerin icrâsına karâr verildi.

Ma:.'luk hakkında umûmî ve bilhassa Mah:. Muh:.'miz hakkında sözün serbest ilân edilmesi üzerine Enis İpekci Bra:.'mizin nişanlandığı bildirilerek kendisi tebrik edildi.

Mehmed Karakaş Bra:.'in bir evlâdı dünyaya geldiği beyân edilmesiyle kendisi ve âilesi tebrîk olunarak nev-zâdın tûl-i ömürle muammer olması temennî edildi.

Berây-ı vazîfe Samsun'a azîmet eden Abdülkâdir Bra':.in 4 ay me'zûn addedilmesine karâr verildi.

Münhall olan Teşrîfâtcılık makâmına Aron Adato Bra:. intihâb olunarak biltahlîf makâmına is'âd edildi.

Süreyyâ Bra:.'in vefâtı üzerine mâtem râsimi icrâ olundu.

İbrâhim Hakkı, Toros İsrailyan, Hüseyin Hân, Sâib, İzak Benatar, Kemâl Bra:.'lerin mâzeretleri beyân edildi.

Sâbık Dar'ül Eytamlar Müdîri Selâhaddin Beyin resminin ta'lîkine karâr verildi.

1 Mart 340 tarihinde Mah:.Muh:.'imizin teşebbüsüyle vukû bulan çay müsâmeresinin muvaffakiyetle ve şâyân-ı kayd-u tezkâr bir suretle cereyân ettiği bilbeyân izhâr-ı memnûniyet edildi.

Dul Kesesi şarka 332 ½ lira getirdi. Saâdeddin Holnştayn Bra:. vekâleten lokâl murahhaslığına intihâb olundu. Celse merâsim-i mûtâde ile sedd edildi.

Hat:.	Üs:.Muh:. bilvekâle	Kâ:.
(imzâ)	(imzâ)	(imzâ)

Tercüme

Tersimat No. 2

Evrenin Ulu Yaradanı'nın Yüce Şanına

(*Sani'-i A'zam-ı Kainat'ın Şan-ı Celiline)*

Toplantı tarihi : 15 Mart 1924

Derecesi : Çırak Olağan

Gündem : İçtüzüğün görüşülmesi, Çalışma Komisyonu raporunun görüşülmesi, Emil Bünyamin, İhsan Hilmi, Doktor Osman Midhat adlı haricilerin tahkikat evraklarının okunması.

Türkiye Büyük Maşrıkı'na bağlı Selamet Muhterem Locası'nın 15 Mart 1924 tarihine denk düşen Cumartesi günü saat altıda yapılan olağan Çırak celsesinde Üstadı Muhterem makamında İhsan Abidin, Birinci Nazır vekaleten Aziz Tahsin, sonra Osman Timur, daha sonra asaleten İbrahim Necmi, İkinci Nazır vekaleten Osman Timur, sonra Nejad Molla sonradan asaleten Mustafa Hulki, Hatip Rifat sonra asaleten Aziz Tahsin, Sekreter vekaleten Sekreter Yardımcısı Vedat, Muhakkik Nurullah, Tören Üstadı Nahama Kohen, Hazine Emini Enis İpekci, Hasenat Emini Moiz Habip, Koruyucu vekaleten Yasef Çiprut sonra asaleten Kilaiditi Biraderler ve sütunlarda Saadeddin Holnştayn, Ali Rıza Han, Mitrani, Nejad Molla, Haydar Salih, Cevad Nizami, İbrahim Kemal, Aron Adato, Alber Mitrani Biraderler oldukları halde görüşmelere başlandı.

Sekreter Hüsnü Birader celsede hazır bulunmadığı için geçen toplantı zabtının okunması gelecek celseye ertelendi. Pepo Bünyamin adlı hariciden talepname alınmasına karar verildi, tahkikata havale olundu. Kenan İpekçi ve Akosmanzade Ahmed İzzet adlı haricilerin talepnameleri okunarak lehte görüş bildirilmesi üzerine keyfiyetin tahkikata havalesine karar verildi.

Muhterem Locamız namına Çalışma Komisyonunda delege olan Birinci Nazır İbrahim Necmi Biraderimizin komisyona devam edememesine ilişkin mütalaayı içeren komisyon tezkeresi okundu. Birinci Nazır Kardeşin mazereti nedeniyle devam edemediğinin bildirilmesine istifa etmiş sayılmasına ve tezkereye Hatip Kardeş tarafından cevap yazılmasına karar verildi.

Localardan gelen davetiyeler okundu. Yeniden doğduğu bildirilen Tulu'u Hakikat Muhterem Locasına Aziz Tahsin ve Doktor Rifat Biraderlerin delege olmalarına karar verildi.

Doktor Osman Midhat ve Doktor İhsan Hilmi adlı haricilerin tahkikat evrakları ve tasvip levhaları okunarak skrüten yapıldı ve reyler tamamen beyaz çıkmakla önümüzdeki celselerin birinde tekrislerin yapılmasına karar verildi.

Masonluk hakkında umumi ve özellikle Muhterem Locamız hakkında sözün serbest olduğunun ilan edilmesi üzerine Enis İpekci Biraderimizin nişanlandığı bildirilerek kendisi tebrik edildi.

Mehmed Karakaş Biraderin bir evladı dünyaya geldiği beyan edilmesiyle kendisi ve ailesi tebrik olunarak yeni doğanın uzun bir ömür yaşaması temenni edildi.

Görev gereği Samsun'a giden Abdülkadir Biraderin 4 ay izinli sayılmasına karar verildi.

Boş olan Tören Üstatlığı makamına Aron Adato Birader seçilerek yemin etmesinden sonra makamına is'ad edildi.

Süreyya Biraderin vefatı üzerine Matem Töreni icra olundu.

İbrahim Hakkı, Toros İsrailyan, Hüseyin Han, Saib, İzak Benatar, Kemal Biraderlerin mazeretleri beyan edildi.

Eski Yetimler Yurdu Müdürü Selahaddin Beyin töreninin ertelenmesine karar verildi.

1 Mart 1924 tarihinde Muhterem Locamızın teşebbüsüyle vuku bulan çay müsameresinin muvaffakiyetle ve iyi anılacak bir suretle cereyan ettiği belirtilerek memnuniyet ifade edildi.

Dul Kesesi Doğu'ya 332 ½ lira getirdi. Saadeddin Holnştayn Birader vekaleten lokal delegeliğine seçildi. Celse bilinen törenle kapatıldı.

Hatip	Üstadı Muhterem (vekaleten)	Sekreter
(imzâ)	(imzâ)	(imzâ)

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Ahmet KALIN	Amerika'da Doğunun İzleri	17.03.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	28.04.2014
002 KÜLTÜR	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfalık Sanatı	28.02.2014
	Yalın MANÇO, Sümer YAMANER	Türk Masonluğunda 1909-1935 Dönemi	14.03.2014
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	28.03.2014
003 ÜLKÜ	Ahmet ÖRS, Selim ÖRS	En Muh. Hayrullah ÖRS Kardeşin Sesinden 1965 Olayları	27.02.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	10.04.2014
	Türker TALAYMAN	Üç Büyük Nur ve Vicdan	24.04.2014
006 KARDEŞLİK	Burak KURTAR	Asrı Süleyman: Kanuni Sultan Süleyman ve Devri	06.03.2014
	Aykut KESKİNTÜRK, Emrehan İNAL	Kuvvetler Ayrılığı	20.03.2014
	Vehbi KOÇ, Cesur SANER	Kardeşlik Üzerine	19.03.2014
	Uğur UYGUNOĞLU ve Ahmet ÖZTÜRK	Özgürlük	17.04.2014
007 HÜRRİYET	Şeref ÖZKAN	Niçin Buradayız?	18.02.2014
	Koray ŞAHMALI	Dogma ve Taassup	18.03.2014
	Haluk ÖZÇELİK	Ego'dan Kurtulmak	15.04.2014
	Ünal ERTÜRK	Anadolu Bilgeleri – Hacı Bektaşi Veli ve Gizemleri	29.04.2014
008 SEVGİ	Salih EVCİLERLİ	Masonluğun Yönetimi	24.02.2014
	Reha EREKLİ	Acıların Büyüttüğü Sevgi	07.04.2014
	Önder ÖZTÜREL	Adalet Üzerine Tartışma	21.04.2014
009 ATLAS	Sami BONFİL	İletişim: Vicdanın Anahtarı	05.03.2014
	Kemal ERİŞ	Sağlık Üzerine	16.04.2014
011 MUSAVAT	Bircan ERDEN	Bir Yolculuk Hikayesi. Bir Soru: Burası Neresi?	18.04.2014
017 LİBERTAS	Mehmet TÜRKER	Gizli Cemiyet Masonluk	26.02.2014
	Attilla ERDEMLİ	Demokratikleşme	09.04.2014
018 HAKİKAT	Yorgo TEODORİDİS	Carlo Collodi Kardeş ve Pinokyo	26.02.2014
	Yani SKARLATOS	Kardeşlerimizi Tanıyalım	26.02.2014
	Panayotis MANKAFA	Günümüz Masonluğunun Mozaiği	26.03.2014
	Walter MACHATE	Çırak Derecesinin Sayısal Sembolizması	09.04.2014
019 AHENK	Yılmaz BAHADIR	Dünyada Atatürk	26.03.2014

020 FAZİLET	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesi Sembolizması	25.02.2014
	Remzi SANVER	Türk Masonluk Tarihi	25.03.2014
	Burçin ORALOĞLU	Felsefenin Masonik Açılımı	08.04.2014
028 ERENLER	Ergun TAMUR	Tasavvuf	21.02.2014
	Mustafa GÜNHAN	Mason Padişah V. Murat	07.03.2014
	Gökhan ÖZKAN	Kudüs	21.03.2014
	Cem TUNÇEL	Kaybolan Sembollerimiz	04.04.2014
029 DELTA	Vedat GÜRER	EKSR'nin Masonluk İçindeki Yeri	10.03.2014
	Halit GÖÇER. ve Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	24.03.2014
	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	07.04.2014
	Ömer KÖKER	Atatürk' ün Bize Bıraktığı Miras: Laiklik	21.04.2014
030 SADIK DOSTLAR	Mesut ILGIM	Benzersiz Bir Cumhuriyet Projesi-Köy Enstitüleri	20.02.2014
	Rauf DİNMEN	Simya, İnisiyatik Yolda Bir Yolculuk	04.03.2014
	Kemal GÖRKEY	Masonluk Yolculuğumuzun Bazı Değerlerine Felsefi Bakış	20.03.2014
	Serdar TUNABOYLU ve Erdal AKINCI	Ayna	03.04.2014
	Davut BERKER	Avrupa ve Türkiye'de Mason Karşıtlığı	17.04.2014
031 ÜLKE	Ali Yusuf ÖZİÇ	Üç Davet	18.03.2014
	Deha BAYRAKTAR, Onur BAŞKAN, Fatih COŞKUN	Günümüz Teknolojisi ve Masonluk	29.04.2014
032 ŞEFKAT	Rauf DİNMEN	Simya, İnisiasyon Yolunda Bir Yolculuk	17.02.2014
033 HUMANİTAS	Mert ÜÇOK	Metalurjik Kültür	11.03.2014
	Jak ALGUADİŞ	Sami Mordo Kardeşin İki Hayatı	25.03.2014
034 HULUS	Dimitri KARAKAŞ	Masonluğun İlkeleri	19.02.2014
	Dimitri KARAKAŞ	Anderson'un Nizamatı ve Landmark'ları	05.03.2014
	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	İnsan, Mason ve Sevgi	19.03.2014
	Vasilaki KARAKAŞ	Çırakların Avadanlıkları	02.04.2014
	Dimitri KARAKAŞ	Pythagoras ve Tedrisatı	02.04.2014
035 FREEDOM	Maks ABENYAKAR	Sabiiler	25.02.2014
	Rafi KOHEN ve Metin KARADAĞ	Struma	27.02.2014
	Zafer KALAYCI	Köy Enstitüleri	24.04.2014
037 DEVRİM	Ömer KÖKER	Büyük Loca Çalışmaları Hakkında Bilgilendirme	02.04.2014
	Ural AYDINER	Rehberlik	16.04.2014
	Atilla AYKOL, Fikret ŞENSOY, Volkan BAYRAKTAR	Masonluktan, Dinlere, Tasavvufa ve Bilime Mukayeseli Bakış	30.04.2014
040 PINAR	Naci KURTULAN	Titreşimler ve Tekâmül	01.04.2014
	Remzi SANVER	Masonluk	15.04.2014
041 SEVENLER	Zafer KALAYCI	H. Ali Yücel ve Köy Enstitüleri	28.02.2014
044 HİSAR	Önder ÖZTÜREL	Hukuk ve Masonluk	25.02.2014
	Sadican SARUHAN	Aydınlanma ve Masonluk	25.03.2014

	Vural ŞEKEREL, Kemal GÖRKEY, Erdem YAKAR, Mehmet ERÜRETEN, Murat ÖKTEM, Necat TUNCER	48. Yılın Ardından Hisar'dan Bazı Düşünce ve Anılar	08.04.2014
	Mehmet TANSAL, Hilmi BERK	Tarih ve Masonluk 1871 Paris Komünü ve Masonlar	22.04.2014
048 ÜÇGEN	Ömer KÖKER	Hasenat ve Geleceğe Bakış	07.03.2014
	Sabri Çağrı SEZGİN	Apokaliptik Metinlerde Kutsal Taş Sembolizması	21.03.2014
049 ÜÇIŞIK	Aydın SAV	İki Evren ve Bir Yaşam Molekülü	10.03.2014
	Can PEKKOÇAK	Ham Taş, Cilalı Taş	21.04.2014
	Kadri Altuğ ŞEN	Locanın Üç Nuru	21.04.2014
	Seçkin ERDAL	Akıl ve Hikmet	21.04.2014
	Caner ERİM	Güzellik ve Kuvvet	21.04.2014
052 GÜN	Ömer KÖKER	Büyük Üstadın Kardeşlere Hitabı	27.02.2014
	Ersin ALOK	Dağlara Yaslanan Yeşil	13.03.2014
	Orhan GÜL	Hititler	27.03.2014
	Vedat ÇEBİ	Neden Müzik?	27.03.2014
	Kemal GÖNENÇ	Mutluluk	10.04.2014
053 ÖZLEM	Hüseyin KARADENİZ	Nafaka	31.03.2014
	Bülent POZAM, Tolga POZAM, Kerem ÖZALP, Oral DİNSEL ve Kaan KAYACAN	Aydınlanma Hareketinde Bir Soluk; Voltaire	14.04.2014
	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	28.04.2014
054 BAŞAK	Özdoğan ANBAR	Osmanlı Topraklarında Masonluk	27.02.2014
	Mustafa Süreyya SEZGİN	Başak Muh. Locası 39. Yıl Kuruluş Kutlaması	13.03.2014
	Ali Oktay CEVER ve M. Süreyya SEZGİN	Kalfalık ve Bazı Semboller	27.03.2014
	Can KAPYALI	90. Yılda Lozan Barış Konferansı ve Masonlar	24.04.2014
055 İREM	Ercan İsmail ÜNAL	Avrupa Birliği Sosyal Politikası ve Türkiye	28.02.2014
	Birol SARAN	İstanbul Şehri	28.03.2014
	Emre MUTLUAY	Modus Operandi – İnsan'da Gelişim	11.04.2014
	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	25.04.2014
057 EVREN	Ahmet DİKİLİTAŞ	Mevlana	20.02.2014
	Ömer KÖKER	Geleceğe Bakış	06.03.2014
	Serdar TEZELMAN	Kalfa Derecesi Sembolizması Kısa Geçişin Hikayesi	20.03.2014
	Serhan DEMİREL	Francis Bacon ve Evren´in Uyumu	03.04.2014
058 PİRAMİT	Remzi SANVER	Masonlukta Gelenek Üzerine Düşünceler	28.02.2014
	Eren CANSÜ, Tamer GÖRGÜLÜ, Barış YENİAD	Hipokrat Yemini ve Mesleğimiz	14.03.2014

	Tayfun ÇALKAVUR ve Erkan TOZLUYURT	Kardeşlerimizden Öğrendiklerimiz	28.03.2014
	Kirkor DÖŞEMECİYAN	Kalfalığa Dair	11.04.2014
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	25.04.2014
060 NİLÜFER	Lami TÜMAY	Hakikat	08.04.2014
062 BURÇ	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	24.02.2014
	Kuthan SAVAŞÇIN, Turgut TİFTİK	Anadolu'da Pagan İzleri	10.03.2014
	Cengiz OR	Geçiş Töreninin Ezoterik Yorumu	24.03.2014
067 SEMBOL	Cem Serday TUNABOYLU, Erdal AKINCI	Başlığı Olmayan Konuşma	17.02.2014
	Murad KAYACAN, Bülent GÖKÇAY	Nur'dan Kuantuma	03.03.2014
	İlhami KULEN	Masonlukta Tavaf Ritüeli	17.03.2014
	Gökhan KUŞKUCU ve Ahmet BAŞKAYA	Matematik	31.03.2014
068 GÜVEN	İzzet TOR	Yakın Tarihimizde Gezintiler	27.02.2014
	Semih BOLCA	Dürüst, Hümanist, İdealist Ernesto Guavera De La Serna	10.04.2014
074 MEŞALE	Güngör ÖNAL	İlkellikten Uygarlığa	09.04.2014
075 ANADOLU	Selim ÖRS	Mozart Kardeşin Sihirli Flüt Singspiel'i Üzerine Masonik Bir Deneme	18.02.2014
	Harun KUZGUN	Kalfa Derecesi Üzerine Söyleşi	04.03.2014
	Ömer KÖKER	Büyük Üstat ile Sohbet	18.03.2014
	Salih EVCİLERLİ	Ahlak Üzerine	01.04.2014
	Emre PAKSOY, Kağan KOCATEPE, Cemil FİDANLIGÜL, Ali Kerem KİBAR ve Sezgin ULUTAŞ	Kalfa Kavramları Üzerine	15.04.2014
077 SEZGİ	Seren KUTADGU	Duvardaki İnsan İnsandaki Duvar	11.03.2014
	Atilla ERDEMLİ, Mithat ÇELİKPALA, İsmail Cem ÖZORAL, İlke YENER, Cem Güneş SEL ve Cem ALTINÖRS	Martı	08.04.2014
	Halit KAKINÇ	Landmarklar	22.04.2014
081 BOĞAZİÇİ	Albert ENDER	Işık Çocuklarının Yolculuğu	03.03.2014
	Mecit Alican ÇAĞDAŞ	Evreni Algılamak	26.03.2014
084 YEDİTEPE	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	27.02.2014
	Ömer Köker	Atatürk'ün Bize Bıraktığı En Büyük Miras: Laiklik	24.04.2014
085 GÖNYE	Orhan ELMASTAŞ	Çekiç İle Ne Yapılır? Çırak Mason Ne İçin Kullanır?	24.03.2014
	Yetkin TİMOÇİN	Taşçı Kalemi Nasıl Kullanılır? Çırak Mason İçin Ne Anlama Gelir?	24.03.2014

	Taşer GENÇ	Cetvel Ne İşe Yarar? Çırak Mason İçin Ne İfade Eder?	24.03.2014
	Sercan ERDURMAZ	Pergel Nerelerde Kullanılır? Ne İşe Yarar? Çırak Mason İçin Anlamı Nedir?	24.03.2014
	Haluk ÜÇGÜLER	Ezoterizm ve Kuantum	21.04.2014
086 GÜZEL İSTANBUL	Ergun ZOGA	Masonlukta Kişilik Gelişimi	21.03.2014
	Viktor SİDİ	Tekrisin Psikolojik İncelemesi	04.04.2014
	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	18.04.2014
087 GÜNIŞIĞI	Ali Yılmaz GÜRKAN	Aydınlanma	03.03.2014
	Reha TARTICI, Mehmet KABASOĞLU	Söyleyemediklerimiz	17.03.2014
	Ahmet ÖCAL , Batuhan ERDEM	Matrix'in Ezoterik Yorumu	31.03.2014
	İskender TARGAÇ	Masonluğun Gelişiminde Alman Üç Küre Locasının Rolü	14.04.2014
089 TANYERİ	Uğur OK	Landmarklar ve Yazılı Olmayan Kurallarımız	14.03.2014
	Hüseyin GÜÇER	Masonluk ve Adalet	11.04.2014
090 SADAKAT	Mustafa GÜNHAN	Mason Padişah - V. Murat	18.02.2014
	Levent SEPİCİ, Ali Can MALTA	İlk Taş Ustaları – Göbeklitepe	04.03.2014
	Hasan ATAŞOĞLU, Serdar Hilmi BAŞAR, Kaan ÖZKAN	Aşağısı Yukarının Aynasıdır	18.03.2014
	Reşat OYGUÇ, Ümit NARİN	Ayasofya	01.04.2014
092 MARMARA	Gökay YILMAZ	John Dewey ve Pragmatizm	24.02.2014
	Ekrem ÜLKÜ, Nadir TOPÇUOĞLU, Nihat YILDIRIM, Gökay YILMAZ, Yalçın KARAPINAR, Çağdaş KURTOĞLU	Günümüzden Bakışla İmam Gazali mi - İbn Rüşd mü Tartışması	10.03.2014
	Çağrı GÖKTAŞ	Karl Popper; Bilginin ve Cehaletin Kaynakları Üzerine	24.03.2014
	Ekrem ÜLKÜ	Muhyiddin İbn Arabî - Vahdeti Vücûd	07.04.2014
093 SABAH GÜNEŞİ	Dursun ÖZBEY	Günümüzde Adalet ve Masonluk	24.02.2014
	Nusret KORUN	Tasavvuf, Melamilik ve Bektaşilik	24.03.2014
	Sürel SOLAKOZLU	Bir Mason: M. Arif Çubuk	14.04.2014
	Ahmet ŞENKUT	Masonik Lisanımız - Terminolojimiz	28.04.2014
094 DOSTLUK	İhsan KARA	Akıl ve Masonluk	10.03.2014
	Aras ŞENVAR	Doğru Yaşama Sanatı: Masonluk	24.03.2014
	Serhat ŞATIR	Teknolojinin Ahlakı	07.04.2014
	İhsan KARA	Akıl ve İman	21.04.2014
095 GELİŞİM	Hasan ATAŞOĞLU	Anno Caedo	11.03.2014
	Ertuğrul ERSOY	Sevgi	25.03.2014
	Özdoğan ANBAR	Osmanlı Topraklarında Masonluk	08.04.2014
096 ONUR	Neşet AKDAĞ	Mesleğimiz ve Biz	11.02.2014

	Umut ÇIKLA	Pisagor Öğretisi	25.02.2014
	Cüneyt Korhan ORAL	Yolculuk	11.03.2014
	Erdinç NURAY	Bektaşilikte Ezoterizm	08.04.2014
098 UMUT	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	17.02.2014
	Ekrem ÜLKÜ	Masonlukta Rehberlik Kurumu	03.03.2014
	Halit GÖÇER, Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	31.03.2014
	Kuthan SAVAŞÇIN ve Turgut TİFTİK	Anadolu'da Pagan İzleri	28.04.2014
106 YAKACIK	Şadan ERSOY	Hiramın Yaşamımızdaki Rolü	05.03.2014
	Erol DEĞERLİ	Sözün Hikmeti	19.03.2014
	Halit GÖÇER, Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	16.04.2014
	Nahit SERBES	Kabze Kültürü ile Masonluk Arasındaki İlişki	30.04.2014
107 KADIKÖY	Mehmet Ali BEDİRHAN	Minarelerin Dili	17.02.2014
	İlker Aydın YILMAZ	Altın Oran	03.03.2014
	Fazıl HORTAÇSU	Masonik Açıdan Orta Avrupa Tarihine Bakış	31.03.2014
	Yunus ÇELİK	Gerçeklik ve Hakikatin Doğası	14.04.2014
108 GEOMETRİ	Kağan KONGAR	Ezoterizm ve Ezoterik Sistemler	05.03.2014
	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	İnsan, Mason ve Sevgi	19.03.2014
	Remzi SANVER	Masonluk ve İnanç	02.04.2014
	Hakan TÜRKKUŞU	Kuruluşundan Bugüne Geometri Muhterem Locamız	16.04.2014
111 DOĞU	Nevzat DOĞAN	Masonik Davranışlar	18.02.2014
	Remzi SANVER	Çırak Çalışma Tablosu	04.03.2014
	Remzi SANVER	Kalfa Çalışma Tablosu	04.03.2014
	Remzi SANVER	Üstat Çalışma Tablosu	04.03.2014
	Ömer KAYMAKÇALAN, Cihan ÖZSU	Vicdan ve Vicdan Özgürlüğü	18.03.2014
	Neşet ÖZGEN, Kutay AKIN, Atahan ERTEN	Doğu'dan Esintiler: İnisiyasyona Genel Bir Bakış	01.04.2014
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	15.04.2014
	Celal Kadri KINOĞLU	İnanmak	29.04.2014
112 ÜLKÜM	Zaim DOLANBAY, Atilla DEMİRAL	Masonik Diyaloglar	20.02.2014
	Kaya ZATİTÜRK	Çırak ve Çıraklık Üzerine	04.03.2014
	İ. Galip NİYA	Pek Muhterem Raşit Temel'in Anlatımıyla-Başlamak	18.03.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	01.04.2014
	İ. Galip NİYA	Pek Muhterem Raşit Temel'in Anlatımıyla-Başlamak	15.04.2014
116 UFUK	Özkan DÜLGER	Varoluşçuluk	20.02.2014
	Ünal ER	Ahlak Felsefesi	06.03.2014
	Demir ŞARMAN	Haçlı Seferleri ve Tampliye'ler	20.03.2014

	Metin KORFALI	Sinan B. Sabit'e Göre Mükemmel İnsan Tasavvuru	03.04.2014
118 DORUK	Hasan ATAŞOĞLU, Murat AKATAY ve Cem GÜÇLÜ	Dairenin Ortasındaki Nokta	25.03.2014
119 ÖRS	Serdar ÖKTEM, Kıvanç ÖKTEM	Mısır Ezoterizminin Masonluğa Etkileri	20.02.2014
	Haluk SANVER	Hiram Efsanesi	06.03.2014
	Haluk SANVER	Evrensel Mabet	06.03.2014
	Zeki ALASYA	Masonluk ve Sanat	20.03.2014
	Hakan ERTEN	Antik Çağ Felsefesinin Masonluğa Etkileri	03.04.2014
	Remzi SANVER	Çırak Derecesinin Çalışma Tablosu	17.04.2014
	Remzi SANVER	Kalfa Derecesinin Çalışma Tablosu	17.04.2014
	Remzi SANVER	Üstat Derecesinin Çalışma Tablosu	17.04.2014
120 GRANİT	Uğur SÖZER, Erkan AKSU	Evrensel Zeka	24.02.2014
	Bülent TORAMAN	Hatasız Düşünme Sanatı	10.03.2014
	A. Yalçın KURT	Güneş Sembolizması	24.03.2014
	Remzi SANVER	1965 Olayları	07.04.2014
	İlhami KULEN, İrfan DURAK	Masonlukta Tavaf Ritüeli	21.04.2014
121 TESVİYE	Yaşar ÖZTUZCU	Masonik Terminolojiden Bir Nefes	20.02.2014
	Ayhan TİNİN	Aydınlanma ve Aklın Yükselişi I.	06.03.2014
	Ayhan TİNİN	Aydınlanma ve Aklın Yükselişi II.	17.04.2014
123 SABAH YILDIZI	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	İnsan, Mason ve Sevgi	24.02.2014
	Hayrettin EGE	Ham Taşın Seçilmesi	24.03.2014
	Eren ERBABACAN	Ezoterizm ve İnisiyasyon	21.04.2014
124 GÜNEY	Ali Oktay CEVER, Mustafa Süreyya SEZGİN	Ölüm Anını Düşününüz	27.02.2014
	Tayfun ÖZANT, Serkan GÖKÇEK, Engin BARAN, Ogün ALTINTAŞ, Moderatör Ulvi ÖZGÜVEN	İlkçağ Felsesi - 4	27.02.2014
	Tayfun ÖZANT, Serkan GÖKÇEK, Engin BARAN, Ogün ALTINTAŞ, Moderatör Ulvi ÖZGÜVEN	İlkçağ Felsefesi - 5	13.03.2014
	Cemre TÜYSÜZ	Camın Arkasındaki Sır	13.03.2014
	Kemal HACIOĞLU, Göker SÖNMEZ, Cemre TÜYSÜZ, Hakan ÇAKIR, Orhan ARSLAN, Gürhan CİHAN, Moderatör Ali Rıza CANİK	Uygarlık Tarihi - 1	27.03.2014

125 ATAYOLU	Tuncer MUTLUCAN, Ömer ERGÜNER, Yiğit TÜRK	Sevgi, Sadakat, Samimiyet	17.03.2014
	Mete ÖVÜR, Kerim SAKIZLI, Yiğit TÜRK	Goethe – İnsanlık Üzerine Çalışmaları	14.04.2014
127 ALTAR	Serdar ARGIÇ	Masonik Tarih ve Mesleğimizin Temelleri Pisagor'da Ezoterizm ve İnisiyasyon	04.03.2014
	Önder ÇEREZCİ	İnsan Hakları, Düşünce Söylem Özgürlüğü Konu: Magna Karta	01.04.2014
	Enver YALÇIN	Beş Erdem, Beş İhtiras	15.04.2014
	Serdar ARGIÇ	Tapınak Şövalyeleri, Kuruluşu ve Sona Erişi	29.04.2014
	Sefa BAYKAL	Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale Cephesi	29.04.2014
129 NAR	Derviş USLU, Burak Orhan BORAN	Pir Sultan Abdal	24.02.2014
	Orhan BAYAV	Salim Rıza Kırkpınar ve Yahya Kemal Beyatlı	24.03.2014
	Kasım EREN	Düğüm	07.04.2014
131 YÜCEL	Burak BİLGE, Fatih GÜRSUL, Mehmet ERSÜL	Prometheus: Bir Başkaldırı	24.04.2014
132 GÜZELLİK	Ersin ALOK	Dağ'a Yaslanan Yeşil	27.02.2014
	Selim ÖRS	Mozart Kardeşin Sihirli Flüt Singspiel'i Üzerine Masonik Bir Deneme	10.04.2014
	Ender DANDUL	Sükut ve Sükunet	24.04.2014
133 KÜRE	Cankurt ÖZKORKUT	Huzur ve Ahenk Yaratmak için Bir Yöntem: Bilinç ve Bilinçaltı Yönetimi	03.03.2014
	Ergin KOPARAN, Turgut TİFTİK	Türkiye'de Masonluk Tarihi 1909-1935	17.03.2014
	Bülent GÜLCÜ	Taşocağı Muh. Locasının Yaş Günü	02.04.2014
	Ahmet ŞENKUT	Masonik Lisanımız	14.04.2014
	Fikret TANIRGAN	Osmanlı'da Mimarlık	28.04.2014
135 ÇEKİÇ	Fatin CEZAYİRLİ	Doğudan Beş Dakika	25.02.2014
	Ömür ALTUNÇİZME	Tahkikat	25.03.2014
	Erkan MENTEŞE	Karar Almak, Farkında Olmak	25.03.2014
	Haluk RAMAZANOĞLU	Kardeşlik Üzerine Söyleşi	08.04.2014
139 TAŞOCAĞI	Berhan ORANSAL	Neden Burdayız?	19.02.2014
	Suad SEZGİN	Ayna	05.03.2014
	Kayhan MOLACI	21. yy Aydınlanması Üzerine	16.04.2014
	Murat TABANLI	Küçük Hareketler Büyük Farklılıklara Yol Açar	30.04.2014
141 MİMAR HİRAM	Zihni TEKİN	Spekülatif Hürmasonluğun Orijini	26.02.2014
	Hitay GÜNER	Piramit	07.03.2014
	Yusuf AKUĞUR	Mauf	26.03.2014
	Bülent ESKİNAZİ	Masonik İlginç Bilgiler -3	09.04.2014
143 ANIT	Erdal DOLAY	Sevgi	10.03.2014
	Faruk ÖMRÜUZAK	Masonik Gözlemler	24.03.2014
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	07.04.2014
	Ömer KÖKER	Atatürk'ten Bize Kalan Miras: Laiklik	21.04.2014

144 KÖRFEZ	Fikret ŞEMİN	Bir Mason'a Göre Geçmişten Günümüze Özgürlük Kavramı	13.03.2014
	İlhami KULEN	Ayna	27.03.2014
	Can KAPYALI	90. Yılında Lozan Barış Konferansı, Masonlar	08.04.2014
	Mustafa ÇETİNKOL, Salih BÜYÜKYURT	Locanın Çırak Derecesindeki Açılışının Ezoterik Yorumu	24.01.2014
146 ZEYTİNDALI	Fuat ALTINSOY, Nebi ÖNDER	Türk Aydınlanması ve Reşit Galip, Mustafa Necati, Hasan Ali Yücel	21.02.2014
	Haydar ARSLANCA	Hermetizm	21.03.2014
	Sinan ŞENİL	Yunus Emre: Evrensellik, İnsan Sevgisi ve Hakikat Arayışı	18.04.2014
147 IRMAK	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	25.02.2014
	Derun BİLSEL	Kalfa Derecesinde Ayna Sembolizması	22.04.2014
	Serhat KUT	Gerçek , Gerçeklik ve Hakikat	06.05.2014
150 SEBAT	Hasan ATAŞOĞLU, Murat AKATAY	Anno Caedo	04.03.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	01.04.2014
	Mehmet KABASOĞLU ve Reha TARTICI	Söyleyemediklerimiz	15.04.2014
	Ahmet ERMAN, Hasan ERMAN, Harun KUZGUN ve Barış ERMAN	Sahir Erman Kardeşimiz	29.04.2014
151 SEVGİ YOLU	Selman TARMUR	Rosslyn Mabedi	03.03.2014
	İsmail ERCİYAŞ	Mabette Adap	17.03.2014
	Hıdır KESER	Anadolu Kültüründe Mabet	28.04.2014
155 RÖNESANS	Yusuf BESALEL	Süleyman Mabedi	18.03.2014
	Tayfun ÇALKAVUR	Süreç Odaklılık mı, Sonuç Odaklılık mı?	01.04.2014
	Sedat GÜLGEN	Dostum Mozart, Masonik Kimliği ile Mozart ve Müziği	15.04.2014
	Tufan DEMİRÇARK	Nuru Ziya'nın Renkli Geçmişi	29.04.2014
156 VEFA	Emin EMİNOĞLU, Kutay AKIN	Doğudan Esintiler "Delphi Mabedi"	14.03.2014
	Mesut ILGIM	Bir Cumhuriyet Projesi	28.03.2014
157 SUR	İlhami KULEN	Aynanın Sembolik Uygulaması	27.02.2014
	Mehmet KABASOĞLU, Reha TARTICI	Söyleyemediklerimiz	10.04.2014
	Tayfun AYDIN	Nereden Gelip Nereye Gidiyoruz?	24.04.2014
160 AYDINLANMA	Şadi SARUHAN	Kant ve Aydınlanma	19.02.2014
	Cengiz AYDIN	Aydınlanmanın Yansımaları	05.03.2014
	Osman İLLEZ	Cumhuriyet Aydınlanması	30.04.2014
161 AKASYA	Cavit YANTAÇ	İskoç-İngiliz Mücadelesi ve Aydınlanma	06.03.2014
	Dorukhan US	2013 Çalışma Dönemi Özeti	20.03.2014
	Fatih ATEŞ	18.Yüzyıl Fransız Aydınlanması ve Başlıca Aktörleri	17.04.2014
163 ATAİZİ	Zekai YAMAN	Kalfa Merdiveni	06.03.2014
	Berk BELLAZ	Mesnevi'yi Okumak	20.03.2014

	Alican MALTA	V.I.T.R.I.O.L. Hermetizmden Simyaya, Gül – Haç'tan Tefekkür Hücresine	15.05.2014
167 SÖZ	Ali SAYGI	Niye Mason Olmak İsterler?	25.02.2014
	Ömer KÖKER	Büyük Üstat ile Sohbet	08.04.2014
168 AKEV	Hasan ATAŞOĞLU	Anno Caedo	28.02.2014
	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	14.03.2014
	Şerhan ŞİMŞEK	Rönesans Döneminde Çağını Aşan Deha, Leonardo Da Vinci	28.03.2014
	İzzet ETCAN	Ateş, Toprak, Hava ve Su	11.04.2014
173 CUMHURİYET YILDIZI	Ertan KARASU	Masonluk Değişmemelidir	05.03.2014
	Mete AKYOL	İkinci Kurtuluş Savaşı	30.04.2014
174 İSTANBUL	Süha KÜÇÜKAKSU	Üstadım Hippokrates	20.03.2014
	Halit GÖÇER, Mustafa KÜRELİ	İnanç ile Aklın Muhteşem Dansı	11.04.2014
	Remzi SANVER	Masonluğun Temel Kavramları Üzerine	25.04.2014
175 PETEK	Gündüz TEZMEN	Hasenat Üzerine Sohbet	20.02.2014
	Mahmut GÜRTUNA	Tampliyeler ve Rosslyn	20.03.2014
	Berk ABAY	Felsefe, Din, Hukuk ve Ahlak Sistemlerinin Tarihsel Gelişim Sürecinde Bireyin Toplumsal Rolü ve Sorumlulukları	03.04.2014
177 ZAFER	Doğan SÜER	Yazılı Olmayan Kurallar	27.03.2014
	Haluk BAYÜLGEN	Kim Var Orada?	10.04.2014
179 BİLGE	Ersal AKÇAY	Kutsal Dağlar	19.02.2014
	Yüksel ÖNÜR	Siyah-Beyaz	30.04.2014
180 KALKEDON	Tuncer KIRBAŞ	Masonluğun Yazılı Kuralları	17.03.2014
	Engin IŞILTAN	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	17.03.2014
181 VATAN	Kuthan SAVAŞÇIN, Berkant ÜLGEN, Eren BAYTEKİN, Yaşar ONAY, Dağhan KANDEMİR	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Doğu, Çin; "Konfüçyüs ve Tao"	19.02.2014
	Yavuz ÖZKÖNÜ, Ömer KILIÇ, Abdullah NAKİBOĞLU, Murat YENER, Ömer ÜNSALVER ve Cengiz KAAN	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Doğu-Hint; "Hinduizm, Sihizm ve Caynizm"	05.03.2014
	Ahmet ÖZGEN, Yüksel GÜNGÖR, Hamit TOSYALI, Cihangir KALKAN	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Doğu Horosan-Şamanizm ve Zerdüştlük	30.04.2014
184 ERMAN	Osman TANIK	Süleyman Mabedi	26.02.2014
	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	26.03.2014
185 SİMGE	Batu KINAYYİĞİT	Mozart ve Masonluk	17.02.2014
	Mehmet YİĞİT	Süleyman Mabedi	03.03.2014
	Hakan GÜMÜŞBASTON	Görünmeyen Sütun	14.04.2014

	Murat KAYACAN	Tampliye Şövalyelerinden Modern Finans Piyasalarına	28.04.2014
186 LOTUS	Tansu BAYRAKDAR	Kelimelerin Gücü	26.02.2014
	Galip ÖZGÖREN	Süreç Yönetimi ve Masonluk	12.03.2014
	Hakan EROĞLU	Hasenat'ın Önemi	26.03.2014
188 KOŞUYOLU	Önder KAYHAN	Makro Kozmosdan Mikro Kozmosa Kuantumun Gizemi	25.02.2014
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	25.03.2014
	Can KAPYALI	90. Yılında Lozan Barış Konferansı, Masonlar	08.04.2014
189 HUZUR	Enis BASIM	Bir Masona Yakışacak Şekilde Davranmak	26.02.2014
190 KRİSTAL	Taner VİDİNLİGİL	Eski Uygarlıklarda Ağaç Kültü	04.03.2014
	Ali Nezihi BİLGE	Yolsuz Yolculuk	18.03.2014
	Yılmaz MAZLUMOĞLU	Darwin: Taassup ve Boş İnançlar	01.04.2014
	Uygar UMAY	Y Kuşağı	15.04.2014
	Can KAPYALI	Lozan Barış Konferansı ve Masonluğumuz	29.04.2014
197 VİTRİOL	Ali Evrim DOĞAN, Aren AVEDİSYAN, Mehmet Şeref SARIÖZ, Akay ERTİT, Hasan Alp DEMİR, Abdullah AYTOĞ	Çırakken Öğrendiklerim	18.02.2014
	Hasan ALYEŞİL	Var Olmak, Varoluşçuluk ve Masonluk	01.04.2014
199 KUVVET	Hasan ATAŞOĞLI, Murat AKATAY, Cem GÜÇLÜ	Daire İçindeki Nokta	20.02.2014
	Özdoğan ANBAR	Osmanlı Topraklarında Masonluk	20.03.2014
	Remzi SANVER	Çırak Derecesi Çalışma Tablosu	17.04.2014
	Remzi SANVER	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu	17.04.2014
	Remzi SANVER	Üstat Derecesi Çalışma Tablosu	17.04.2014
200 EGERAN	Mehmet HACIHANEFİOĞLU	Biz Kimiz?	14.03.2014
	Koray DARGA, Turgut TİFTİK, Kuthan SAVAŞÇIN	Ludwig Van Beethoven ve 9. Senfoni Yorumu	28.03.2014
	Emre AKKUŞ	Sağlıklı Yaşlanmak	11.04.2014
	Kasım EREN	Düğüm	25.04.2014
201 İLERİ	Tolga MÜLLER, Berkin ERGAN	Kalfa Avadanlıkları	10.03.2014
	Tolga ŞİTİLCİ	Aisopos'un Kibir Sineği	21.04.2014
202 ATAÇAĞ	Levent SEPİCİ, Alican MALTA	İlk Taşçı Ustaları-Göbeklitepe	26.02.2014
	Semir ABBASOĞLU	Nur'dan İs'ada	26.03.2014
204 TOPRAK	Cafer ZORKUN, Barış ÖZBİLEK, Osman KALENDER	Sadakat	25.02.2014
	Kerem DEDEOĞLU	Sol Anahtarı	11.03.2014
	Alper NAYCI, Hakan ALP	Ayna Sembolizması	11.03.2014
	Bülent AKKAN	Derecenin Sembolizması	25.03.2014

	Salih EVCİLERLİ	Ahlak Üzerine	08.04.2014
	Kerem ATABEYOĞLU	Düalite	22.04.2014
207 KÖŞETAŞI	İsmet KURTULUŞ	Sivas Divriği Camii	21.02.2014
	Süha KÜÇÜKAKSU	Üstadım Hipokrates	07.03.2014
	Nebi ÖNDER	Hürriyet ve İstiklal	21.03.2014
	Ömer TANBAY	Köy Enstitüleri	04.04.2014
	Mehmet ÇAĞLIKÜLEKÇİ	Mimar Sinan ve Öğretileri, Taşa Ruh Veren Usta	18.04.2014
208 AKKAN	Sümer YAMANER	Fransız İhtilali	26.02.2014
	Attila BÜYÜKTUNÇAY	Ömer Hayyam	12.03.2014
209 ADALET	Önder ÖZTÜREL	Bilgi Nedir?	21.02.2014
	Salih EVCİLERLİ	Sır Saklama	04.04.2014
	Ömer Faruk AĞIL	Çanakkale Savaşları ve Kahramanlarımızın Anılması	18.04.2014
211 ALEV	Ahmet ERMAN	Harici Alemde Masonluk	19.02.2014
	Mehmet Ziya BAŞAK	Bir Kardeşlik Kuruluşu-Ahilik	05.03.2014
	Yavuz TEOMAN	Hasenat	19.03.2014
	Selçuk OMRAK	Yemin	02.04.2014
212 GÖNÜL DOSTLARI	Ali Nusret GÜRAN	Mitra Kültü	05.03.2014
	Mişel YAHNİ	Süleyman Mabedi	02.04.2014
	Reha EREKLİ	Acıların Büyüttüğü Sevgi: Mübadele	16.04.2014
214 KARDELEN	Metin GER	Din, Felsefe ve Masonluk	20.02.2014
	Zihni TEKİN	Kamil İnsan Olabilme Sürecimiz ve Bilgelik	20.03.2014
	Bora AYKAÇ, Tayfun AYKAÇ ve Nuri ERSAN	Antik Yunan Felsefesine Kısa Bakış	03.04.2014
215 SU	Ergun KARAAĞAÇ	Ego	26.03.2014
	Hasan ATAŞOĞLU, Murat AKATAY	Anno Caedo	09.04.2014
218 ATEŞ	Yüksel UMUTER	Kutsal Mimari ve İlahi Hakikate Erişmek	21.02.2014
	Cem AYDIN	Seçme Özgürlüğü	07.03.2014
	Ömer KÖKER	Büyük Üstat'tan Mesajlar	21.03.2014
	İsmail GERÇEK	Bilgelik Yolunda İnsan	18.04.2014
219 HÜR DUVARCILAR	Oğuz TEGİN	Kusursuz (Catharlar)	21.02.2014
	Ahmet KURTARAN	Mabedimiz Korunmaktadır?	07.03.2014
	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	21.03.2014
221 PERA	Gürol DURUKAN	Masonluk Tarihi 2: Spekülatif Masonluk ve Anderson Anayasasının Hazırlanışı	07.03.2014
	Tayfun ÖZATALAY	Aydınlanma ve Pera	21.03.2014
	Rüştü BOZKUŞ	Anderson Nizamatı ve Landmarklar	04.04.2014
224 ERGUVAN	Tuncay GÜRTUNA, Can BOĞA, Ziya Volkan ULUSOY, Memduh Latif DİRİK, Egemen BAZ, Çağdaş HEMŞİNLİOĞLU	Diyalektik Nedir?	07.03.2014

	Osman Sedat ÖZMEN	Felsefe Söyleşileri-1.1 "Felsefenin Doğuşu ve Felsefi Düşünme"	07.03.2014
	Ahmet MADENCİ	İnsan Eylemlerinin Amacı: Mutluluk	21.03.2014
	Kuthan SAVAŞÇIN ve Turgut TİFTİK	Anadolu'da Pagan İzleri	04.04.2014
	Turan BERKİ	Tıp Bayramı	18.04.2014
	Tuncay GÜRTUNA	Dogma ve Akıl	18.04.2014
225 EUCLİDES	Ahmet ERMAN	Harici Alemde Mason	14.03.2014
	Emin GÜROL	"Masonlukta Gördüklerim, İşittiklerim" Seri Konferansları-7	11.04.2014
226 IŞIK SELİ	Koray DARGA, Turgut TİFTİK, Kuthan SAVAŞÇIN	Ludwig Van Beethoven ve 9. Senfoni Yorumu	28.03.2014
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	25.04.2014
227 NEDRET	Kuthan SAVAŞÇIN, Turgut TİFTİK	Anadoluda Paganizm	22.02.2014
	Kaan ÖKTEN	Dört Temel Erdem	08.03.2014
	Onur ŞANLI, Erk ÖZBELGE, Alen BEBİROĞLU, Emre GÜNCAN	Çırak Mason Kimdir?	22.03.2014
228 REFORM	Haluk SANVER	Hiram Efsanesi	14.03.2014
	Haluk SANVER	Evrensel Mabet	14.03.2014
	Şevket ÖZOK	Orta Hücreye Varabilmek	25.04.2014
232 EVRENSEL	Kerem DOKSAT	Vahdet	07.03.2014
	Mesut ILGIM	1933 Atatürk Üniversite Reformu	21.03.2014
	Nebi ÖNDER	Hürriyet ve İstiklal	04.04.2014
235 TRAKYA	Şadan ERSOY	Ülkü Mabedi Yolunda	06.03.2014
	Necat ÖZTEKİN	Tekris Üzerine Notlar	20.03.2014
	Mustafa KINAOĞLU	Trakyada Tarım	20.03.2014
	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	03.04.2014
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	17.04.2014
236 NİKOMEDİA	Özdoğan ANBAR	Osmanlı Topraklarında Masonluk	07.03.2014
	Seyhan ALTINTAŞ	Masonik Çalışma Ortamını Belirleyen Çerçeve	21.03.2014
	Ragıp Barış ERMAN	İrade Özgürlüğü ve Masonluk	04.04.2014
DELPHİ	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına bir Bakış	27.02.2014
	Halit EROL	Kudüs'ün Kutsallığı	22.03.2014
	Kemal GÖNENÇ	Mutluluk	05.04.2014
	Ergun KARAAĞAÇ	Ego	19.04.2014

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŞ	İlhan ERKAN	Kalfa Derecesi Üzerine Düşünceler	21.02.2014
	Erhan PALASKA	Akıl ve Hikmet	07.03.2014
	Gökhan MORAY	Kuvvet	21.03.2014
	Sadi BAYRAM	Anadolu'da Taşçı İşaretleri	04.04.2014
	İlker CEBECİ	Güzellik	18.04.2014
010 DOĞUŞ	Levent ERTUNÇ	Aydınlanma Çağı ve Spekülatif Masonluk	25.02.2014
	Berk YÜKSEL	Felsefe Taşına Masonik Bakış	11.03.2014
	Selçuk AKILTOPU	Hayatımızdaki Paradokslar	08.04.2014
	Mert BAYKURT	ABD'de Masonluk	22.04.2014
	Ömer KÖKER	HKEMBL'nın Geleceğine Yönelik Düşünceler	29.04.2014
012 YÜKSELİŞ	Tamer ÇATAY	Çingeneler ve Tiyatro	20.03.2014
014 İNANIŞ	Cemil TEZCANER, Mehmet SOYTÜRK	Bilginin Doğruluğu	10.03.2014
	Turgan VARGI	Türk Masonluğunda Hasenat Kavramı	24.03.2014
	Derya DENİZLİ	Masonik Erdem	14.04.2014
	Ahmet ARAPKİRLİOĞLU	Anadolu Öğretilerinden Esintiler; Ahmet Yesevi	28.04.2014
015 BİLGİ	Güngör ÖCAL	Mistik ve Masonik Yönden Hakikatı Aramak	19.02.2014
	Thomas ZIMMERMAN	Göbeklitepe'den Gavurkalesi'ne Anadolu'da Mabet Kavramı ve Mesleğimizle İlgili Yansımaları	02.04.2014
	Thomas ZIMMERMAN	Göbeklitepe'den Gavurkalesi'ne Anadolu'da Mabet Kavramı ve Mesleğimizle İlgili Yansımaları	16.04.2014
021 BARIŞ	Özgün ŞİMŞEK	Sokrathes ve Savunması	17.02.2014
	Erdal DERVİŞOĞULLARI	Alegoriler ve Semboller	03.03.2014
	Semih KESKİL	Tanrıyı Kim Oldurdu	07.04.2014
	Ethem ATINÇ	İnsan İçin mi Mabet? Mabet İçin mi İnsan?	21.04.2014
022 DİKMEN	Aykut ÇINAROĞLU	Antik Çanakkale	20.03.2014
	Alper AYDINALP	Kendini Bil	03.04.2014
	Acar ŞENSOY	Ezoterik Bir Kardeşlik Örgütü Olarak Gülhaç	17.04.2014
027 YILDIZ	Sinan ÖNCEL	Bir Portre: En Muh. Mehmet Cavit Bey	27.02.2014
	Can HAMAMCI	Doğu ve Batı Düşüncesinde Hümanizm	10.04.2014
	Ergin ÜSTÜNOĞLU	Atatürk ve Çocuk	24.04.2014
036 ÇANKAYA	Serdar ÖZBAŞ	Masonluk ve Tıp	14.03.2014
	Ahmet MALKOÇOĞLU	Ketumiyet	25.04.2014
038 ARAYIŞ	Acar TEKİNEL	Dünden Bugüne Arayış	18.02.2014
	Kemal EROL	Ben Bir Mason Olarak Adaletin Gücünü Arıyorum	01.04.2014
	Sedat BOYACIOĞLU	Ben Bir Mason Olarak, Masonluğun Tarihteki İzlerini ve Ezoterizmin Kaynağını Arıyorum	15.04.2014
039 ÜÇGÜL	Refik ÇELTİKÇİ	Üçgül'ün Tarihi	26.02.2014
	Seyhan S. ÖZKAN, Onur KAYALAR	Sağlık ve Sosyal Güvenlik Sistemindeki Yeni Uygulamalar	09.04.2014

045 AHİLER	Mustafa SAYIN	Tekamül	27.03.2014
	Behçet SEPİCİ	Yazılı Olmayan Kurallar	24.04.2014
046 ÇAĞ	Füruzan ÖZKAN	Tefekkür Odası	17.02.2014
	Arslan TEMEL	Semboller ve Alegoriler	03.03.2014
050 GÖNÜL MİMARLARI	Aydemir BOZKAYA	Zorbalık, Cehalet ve Milgram Deneyi	18.02.2014
	Semih KESKİL	Kadın Beyni ile Erkek Beyninin Farkları	04.03.2014
	Tosun SARAL	Çanakkale	18.03.2014
	Çağatay GÖKMEN	Konuşma Sanatı ve Belagat	01.04.2014
	Savcı SAKARYALI	Çekiç	15.04.2014
051 EŞİTLİK	Hasan BİLGEN	İnsandan İnsana	25.02.2014
	Bülent KARABONCUK	Locamızın Tarihçesi - En Muhterem Can Arpaç	25.03.2014
056 ANKARA	Çınar GÜNER	Yazılı Olmayan Kurallar ve Landmarklarımız	21.02.2014
	Belgin ERKAN	Masonlukta Yemin Kavramı	07.03.2014
	Remzi SANVER	Harici Alemde Değerlerimiz	21.03.2014
	C. Tiğin SERTCAN	Obediyans, Rit ve Paramasonik Kuruluşlar	04.04.2014
	Remzi SANVER, Mehmet BEKAR, Güven GÜNGÖR	Yurt Dışında Türkçe Çalışan Localar	18.04.2014
059 YUNUS EMRE	U. Kemal GÜLSOY	İnsanlığın Geleceği	24.02.2014
	Belgin ERKAN	Sözüm Sevgiden Yana	24.03.2014
	Ayhan ÖZVATAN	Sümer Uygarlığı İle Gelen Gelen Kültür	14.04.2014
	Ersin TÖRECİ	İnternet Etiği	28.04.2014
063 İLKE	Engin OLGUN	Niçin Mason Olduk?	14.03.2014
	Halit YILDIRIM	Sorumluluk Bilinci	11.04.2014
064 ATANUR	Füruzan ÖZKAN	Üstat Derecesi Çalışma Tablosu	03.03.2014
	Cavit GEVECİ	Sevgiden Aşka, Aşktan Sevgiye	17.03.2014
	Boran ERGÜÇ	Karanlıktan Aydınlığa	21.04.2014
066 ÇUKUROVA	Nevzat ARMAN	Çekiç	25.02.2014
	Reha ERSÖZ	Göz	11.03.2014
	Okan IŞIN	Taş Yapı Sanatı ile Kendini Yeniden Yaratma Sanatı, Aynı Temel İlke ve Uygulamalara Dayalıdır	25.03.2014
	Mehmet PEKMEZCİ	Ham Taşın Seçimine Farklı Bakış	08.04.2014
069 ERDEM	Füruzan ÖZKAN	Kalfanın Tablodaki Yolculuğu	04.03.2014
	Mehmet ÖZDEMİR	Dan Brown'un Son Kitabı Cehennem	18.03.2014
	Çetin GÜLOVALI	Aklın Özgürlüğü	15.04.2014
	Yavuz HAKMAN	Mutlu Olmak İstiyoruz	29.04.2014
070 DENGE	A. Cevdet YALÇINER, Güneri IRMAK	Bir Yudum İnsan: Nat King Cole	25.03.2014
	Burhanettin AL, Alp AY, M. Ali KÖKSAL	Avrupa Birliği Hayali	08.04.2014
	Altan ATAMAN, Deniz UTKUTUĞ, Ali Güner TEKİN	Aristotales'nun Adalet Anlayışı	22.04.2014
076 TOLERANS	Sönmez ÇETİNKAYA	Meslekte 20 Yılın Ardından Düşündüklerim	26.02.2014
	Fadıl AKYOL	Hırs	09.04.2014

079 KUTUP YILDIZI	Eren İNAL	Ezoterizm	06.03.2014
	Ruhi ULUSAY	İnisiyasyon	20.03.2014
	Ali Haydar ÖZGÜR	Sembolizma	03.04.2014
	Haluk ALAGÖL	Mitler ve Gerçek	17.04.2014
083 ÜÇNUR	Metin AYDEMİR	Rehberlik	24.02.2014
	Tacettin CİVAN	Yapının Saf ve Lekesiz Karakterini Sürdürebilmek	10.03.2014
	Sunay DEMİRCAN	Pamuk Prenses ve Yedi Cücelerin Masonik Yorumu	24.03.2014
	Sezai YILMAZ	Havadan Sudan, Dereden Tepeden	14.04.2014
	Orkun ÖZTUNA	Henry Ford	28.04.2014
088 BAŞKENT	Okan IŞIN	Vicdanın Sesini Dinleyebilmek	17.02.2014
	Gazanfer CAN	Masonluğun 4 Kardinal Erdeminin Lokomotifi: Kardeşlik	03.03.2014
	Ertan TATLICIOĞLU	Bizleri Yöneten Hakikat	17.03.2014
	Ersin TÖRECİ	Etik İlişkiler, Değerler, Davranışlar ve Sorunlar	31.03.2014
	Erkan KÜÇÜKGÜNGÖR	Hukuki Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk	07.04.2014
	Güngör ÖZGÜN	Osmanlı Döneminde Anadolu Kültürünün Masonluk Üzerine Etkileri	21.04.2014
091 GÖKKUŞAĞI	İbrahim ZOR	Euclides	07.03.2014
	Cengiz GÜLEÇ	Hikmet ve Hakikat Yolunda Kardeşlik Öğretisi	04.04.2014
101 HOŞGÖRÜ	Tarık ŞAHIM	Evrenin Ulu Mimarından Korkmak mı Sevmek mi Gerekir?	19.02.2014
	Murat ÇAĞATAY	Hoşgörü	19.03.2014
	Bülent KÖSE	Kaybolan Üstatlık Sırları	30.04.2014
103 ANTALYA	Nedim AÇIKEL	Kalfanın Yolu	20.02.2014
	N. Sunar BİRSÖZ	2000'li Yıllarda Dünyada ve Ülkede Masonluğun Rolü	20.03.2014
104 EKİN	Oytun DELİKTAŞ	Kentleşme ve Kentlileşme	04.03.2014
	Candan AKALIN	Liderlik	18.03.2014
	Cevat Tekin YOLDAŞ	Tolerans ve Hoşgörü	01.04.2014
	H. Rıfat TARHAN	Dogmatizm	15.04.2014
	Candan KILIÇ	Her Kardeş Hakkını Aldı mı?	29.04.2014
109 YÖRÜNGE	İskender ÇOYGUN	Türk Masonluk Tarihine Kısa Bir Bakış	25.02.2014
	Ali AYDIN	Avrupa'da Masonluğun Gelişimi	11.03.2014
	Atilla ÇATAK	Masonlukta Landmarklar ve Davranışlar	25.03.2014
	Halit YILDIRIM	Kimdir İnsan, İnsan Nedir?	
	Namık DOĞANCIOĞLU	Masonik Şuur	22.04.2014
110 PERGEL	Orhan DALBAZ	Kardeşlerim Uyanık ve Dikkatli Olunuz	04.03.2014
	Kaan KENANOĞLU	Kalfa Derecesi Bize Ne Öğretiyor?	01.04.2014
	Orhan ÖZALP	Bilgelik Yolunda İnsanın Yükseliş Değerleri	29.04.2014
114 UYUM	Alp YOLOĞLU, Barış ARSLAN, Bülent BAĞDATLI, Ali ATABEK	Kuşaklar - Nereden Geldik, Neredeyiz, Nereye Gidiyoruz?	27.02.2014

	Tanju GÜLTEKİN, Bülent AĞARI, Övünç İDİL	İttihat ve Terakki, Hürriyet ve İtilaf	24.04.2014
117 GÜNEY YILDIZI	M. Kamil TURAN	İyi ile Kötünün Savaşı	13.03.2014
	N. Fırat BAYINDIR	İhvan-ı Safa	27.03.2014
	Erol DİBO	Ahilik	10.04.2014
	Suphi ÖZAY	Gönül	24.04.2014
122 AND	İlhan ERKAN	Şeyhül İslam Musa Kazım Efendi	19.02.2014
	Behçet SEPİCİ	Ölümü Pahasına Yasaları Savunan Bilge	19.03.2014
	Halit YILDIRIM	Aydın Kime Denmeli, Aydın Sorumluluğu ve Mason	16.04.2014
126 ESKİŞEHİR	Nazım DÖLEKÇEKİÇ	Demokrasi ve İnsan Hakları Tanım ve Kavramları	24.02.2014
	Yusuf GENCAY	Demokrasi ve Tanımı	24.04.2014
	Ender TUKAY	Hak, Özgürlük, Eşitlik ve Masonluktaki Yansımaları	24.02.2014
	Ertuğrul HASPULLUKÇU	Devlet İnsan Hakları ve Adalet	24.02.2014
	Remzi SANVER	Ritüellerimiz Üzerine	24.03.2014
128 ÇINAR	Remzi SANVER	Kuantum Üzerine Düşünceler	20.02.2014
	Haluk ÖZYÖRÜK	Konuşma Sanatı	06.03.2014
	Ali YILDIRIM	Bilişim Hukuku	03.04.2014
130 EVRİM	Alper ÖMEROĞLU	Mustafa Necati ve Harf Devrimi	17.02.2014
	Remzi SANVER	Ezoterizm Üzerine Düşünceler	03.03.2014
	Orhan ÜNSAL	Seven Bir Damla, Sevilen Deniz	07.04.2014
137 PUSULA	Önder KEFOĞLU	Bilişim ve Masonluk	05.03.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	16.04.2014
	Alp CAN	Ham Taşı Yontma Algısı	30.04.2014
140 ODAK	Barbaros BOROVA	Yazılı Olmayan Kurallar	17.04.2014
152 DEFNE	Eftal CERİTOĞLU	İnanmak	19.02.2014
	Levent BİRGEN	Dört Temel Erdemi Kazandık mı?	05.03.2014
	Ö. Alp ÇEKEREK	Felsefe Tarihi ve Felsefe Akımlarına Genel Bakış	19.03.2014
	Hüseyin ÖZDEMİR	Antik Çağ Yunan Felsefesi	16.04.2014
153 BİLİM	Bekir METİN, Yusuf YAZICI	Ön Asya Uygarlıklar	26.02.2014
	İbrahim TOKALAK	Anadolu Uygarlıkları	26.03.2014
	Murat ERİLHAN	Yakın Doğu Uygarlıkları	09.04.2014
	Metin SOMUNCU	Kuvvetler Ayrılığı	23.04.2014
154 ÖZGÜRLÜK	Thomass ZIMMERMAN	Göbeklitepe'den Gavur Kalesine Anadolu'da Mabet Kavramı ve Mesleğimizle İlgili Yansımaları	25.02.2014
	Bülent AKÇAMETE	Çanakkale	11.03.2014
	Doğan Gözde ÖZGÖDEK	Masonik Tevazu	08.04.2014
	Oğuzkan BÖLÜKBAŞ	Farkında Olmak	22.04.2014
158 MOZAİK	Safa EKE	Akhenaton Tek Tanrılı Dinlerin Doğuşu	28.02.2014
	Osman GÖZÜM	Nasıl Mason Olunur? Nasıl Mason Kalınır?	14.03.2014

	Hasan GÜNEŞ	Ahlak, Etik ve Sorumluluk Bilinci	28.03.2014
	Ömer Faruk ERGİN	Ham Taşın Seçimi ve Rehberlik	11.04.2014
	Yılmaz SEZER	Mason Olmak mı Zordur? Mason Kalabilmek mi Zordur?	25.04.2014
159 GÜNEŞ	Hayati SEVGEN	Hakikat Yolunda Bizler	27.02.2014
	Mustafa İNCEEL, Seçkin OKŞAR	Görevimiz Nedir?	27.03.2014
	Selçuk AKILTOPU	Hayatımızdaki Paradokslar	10.04.2014
162 ÇAĞRI	Müfit METİN	Masonik Yaşamımda Öğrenmeye Başladıklarım	25.02.2014
	Mustafa SAYIN	Tekamül	11.03.2014
	Thomas ZIMMERMAN	Bitmeyen Öykü - Masonluğun Yan Derecelerine Kısa Bir Bakış	08.04.2014
	Koray ÖZALP	Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin Kuruluş Öyküsü	22.04.2014
165 HİTİT GÜNEŞİ	Süleyman SON	Türk Masonluğunda 1965 Yılı	10.03.2014
	Serdar ERDURMAZ	Pergel	14.04.2014
166 BİRLİK	Erdem GÜRBÜZ	Demokrasi Felsefesi ve Masonluk	18.02.2014
	Mehmet DERİCİ	Hürriyet Kavramı ve Determinizm	04.03.2014
	Yiğit ÖZAR	Cern'de Neler Oluyor?	18.03.2014
	H. Argun BOZKURT	Hukukun Öyküsü	01.04.2014
	Emre GÜNEŞ	Gizemli Örgütler, Cemiyetler, Templiyeler	15.04.2014
	Nejat HATAPKAPULU	Gizemli Örgütler, Cemiyetler, İlluminati	29.04.2014
169 TANYILDIZI	Orkun ÖZTUNA, M. Yalın YAZGAN, Alican TABAKÇI, H. Emre KAVLAK	Kalfa Derecesi Avadanlıkları	24.02.2014
	Nadir ELİBOL	Karanlığa Övgü	10.03.2014
	Remzi SANVER	Büyük Localar Arası İlişkilerden Kesitler	14.04.2014
170 ŞAFAK	Levent TANRIDAĞ	Karmatiler	27.02.2014
	Önder ÇILBIR	Güzellik Sütunu Üzerine	24.04.2014
183 SİMURG	Halit YILDIRIM	Tanrı Algılayışı ve Dinsel İnanç Sistemleri	27.02.2014
	Erol ELDEM	Hür İrade	10.04.2014
	Ünsal YAVUZ	Atatürk'ün Kültür Devrimi	24.04.2014
191 SEDİR AĞACI	Uğur OĞUZ, Sinan BİNGÖL, Riyad UYSAL	Tefekkür Hücresi ve Sembolizması	28.03.2014
	Vecdi UZUN	Değişim	11.04.2014
193 BİRİKİM	Aydemir BOZKAYA	Regius - Halliwel Elyazması	03.03.2014
	Sezai Sami YILMAZ	Masonlukta Temel İlkeler ve Kavramlar Üzerine Düşünceler	17.03.2014
194 AYDINLIK	Benan AKMAN	Bir Sufi'nin Portresi (Zunnun-i Mısri)	26.02.2014
	Muhlis POLAT	Eklektisizm	26.03.2014
	Benan AKMAN	Merdiven	09.04.2014
195 KAYNAK	Melih KESKİL	Türk Aydınlanması	26.03.2014
	H. Umut ASİL	17. Yüzyıl Felsefesine Genel Bakış	09.04.2014
	Ersan ENER	Kurtuluşun Mabedi – TBMM	23.04.2014
	M. Serhat AYHAN	Türk Aydınlanması ve Devrimlerimiz	30.04.2014

196 SAĞDUYU	Zafer YEĞENOĞLU	Samimiyet ve Masonluk	24.02.2014
	Hakan EŞELİOĞLU	Masonik İletişim	10.03.2014
	Ertan SAĞOL	İlkelerimizin Harici Hayata Etkileri	10.03.2014
	Can GÖÇÜK	Hasan Ali	14.04.2014
	Halit YILDIRIM	Evrenin Kuruluş Öyküsü ve İnsan Yaşamının Kökeni	28.04.2014
203 ÖNDER	Tamer MÜFTÜOĞLU	Global Rekabet ve Türkiye Ekonomisi	27.02.2014
	Ongun ONARAN	Bilim ve Hakikatın Nuru	13.03.2014
	Ethem GEÇİM	Uygarlık: Kim Başardı Niye?	27.03.2014
	Mahmut Can YAĞMURDUR	Sosyal Açıdan İnançta Farklılaşmalar	10.04.2014
206 YÖNTEM	Memduh MAZMANCI	Yolda Olmak, Sembolde Yaşamak	18.04.2014
210 DÜŞÜN	Tuğrul TANKUT	Hurafe	26.02.2014
	Savaş YORGANCI	Günümüzde Belediyeciliğin Anlam ve Önemi	26.03.2014
	Necdet KESMEZ	İnanç Olgusu Üzerine	09.04.2014
216 ADANA	Sabri YURDAKUL	Landmarklar	17.03.2014
	Ogün EJDER	Türkiye'de Masonluk Tarihi - 1935 Öncesi	07.04.2014
	Zeynel RAVANOĞLU	Çekicin Gücü ve Üstadı Muhteremin Davranışları	21.04.2014
	Zeynel RAVANOĞLU	Tahkikat	21.04.2014
217 SÜMER	Tufan SUBAŞI	Bir Rüya Gibi	06.03.2014
	O. Tanju SEL, Emin EROL, Mehmet KIRTAŞ	18 Mart 1915 Çanakkale Zaferi 99. Yıldönümü	20.03.2014
	Mustafa ŞİŞMAN	Sevginin Gücü	03.04.2014
	Teoman BİLGİÇ	Masonluğun Felsefe ile İlişkisi	17.04.2014
222 DORLİON	Erol İPEKLİ	Sözün Gücü	17.02.2014
	Murat İKİZLER	Bir Eğitim Biçimi Olarak Ezoterik Öğreti	07.04.2014
	Cihangir GENER	Ezoterizm ve Kuantum	21.04.2014
223 MERSİN	Zeynel RAVANOĞLU	Çekicin Gücü ve Üstadı Muhteremin Davranışları	19.02.2014
	Hakan PALAMUT	Rehberlik	05.03.2014
	Nedim İNCE	Tutarlılık	19.03.2014
	Zeynel RAVANOĞLU	Tahkikat	19.03.2014
	Güran DİNÇER	Bektaşilik	16.04.2014
229 EKİNOKS	Sunay DEMİRCAN	Turna Dansı ve Gönyeden Pergele	19.02.2014
	Namdar ULUŞAHİN	Masonik Psikoloji	19.03.2014
	Memduh MAZMANCI	Aidiyet Duygusu	02.04.2014
	Asım ALEV	Sorumluluklar	16.04.2014
233 WISDOM	John VERHOEVEN	Hür Masonluk ve Hollanda	21.02.2014
	Tunca AKKAYA	Ölçülü Davranışlarınız Sizi Olgunlaştırsın	21.03.2014
	Thomass ZIMMERMAN	Masonlukta Shrine'liğin Yeri	18.04.2014
234 ERCİYES	Levent SERAL	Eskilerden Bir Masal	22.03.2014
İRADE	Coşkun ÖZGÜNEL	İrademiz	11.04.2014
	Doğu ABUŞKA	Mabet Yapımında Masonik Kuvvet	25.04.2014

İZMİR

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Ömer KÖKER	Türkiye Büyük Locasının Geleceği Üzerine	13.03.2014
	Avram VENTURA	Çalışıyorum O Halde Varım	27.03.2014
013 NUR	Aziz PEKER	Nur Muhterem Locasının 63. Kuruluş Yıldönümü	04.02.2014
	Sezgin ÇUBUKÇU	Ahilik Üzerine	18.02.2014
	Altuğ BİLGİÇ	Ön Yargı	15.04.2014
	Engin CANKEŞ	"Tek" miyiz, "Bir" miyiz, "Var" mıyız?	29.04.2014
016 PROMETHEE	Selim BESİMZADE	Eski Yükümlülükler	12.02.2014
	San KAYA	Spinoza	12.03.2014
024 GÖNÜL	Saffet OKTAY	Sevginin Boyutları	06.02.2014
	Berkhan SAVAŞÇIN	Tefekkür Hücresinde Kalmak	17.04.2014
025 İRFAN	Berkay ULUSOY	Kardeşlik Sevgisi ve Masonluk	10.02.2014
	Tuncay FİLİZ	Hürmason Hür müdür?	24.03.2014
	Faruk ERGÖNEN	Hür Düşünce	07.04.2014
	Rüştü NİRON	Amerikan Masonluğu	21.04.2014
026 ÜMİT	Rafael LEVİ	Aradığımız Hakikat	04.03.2014
	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	18.03.2014
	Bülent ŞENOCAK	İdeal Bir Aday, İdeal Bir Mason	01.04.2014
	Yönlerdeki Kardeşlerin Katılımı İle	Akıl ve Hikmet Mabedimizi Yapmak İçin Bize Yol Göstersin	29.04.2014
042 EPHESUS	Ali Rıza SAYSEN	Semboller Dünyasına Değişik Açıdan Bir Bakış	17.03.2014
	Atilla ÇİLENGİROĞLU	Zaman	31.03.2014
	Cem BAŞARAN	Özgürlük ve Eğitim	28.04.2014
047 EYLEM	Ali Rıza SAYSEN	Semboller Dünyasına Değişik Açıdan Bir Bakış	17.02.2014
	Tuncay FİLİZ	Ben de Kendimce Bedreddinem	17.03.2014
	Loca Kardeşlerinin Katkıları İle	Eylem Muhterem Locasının 44.Kuruluş Yıldönümü	31.03.2014
	Mete GÜRLER	Semboller ve Masallar	14.04.2014
061 MANİSA	Erdoğan BULUR	Manisa Muhterem Locasının Kuruluşu	16.04.2014
	Fırat VAR	Ebedi Maşrıka İntikal Etmiş Loca Kardeşlerimiz	16.04.2014
065 EGE	Hakan CEM	Ortaçağ'dan Günümüze Çok Sesli Müzik	06.03.2014
	Çınar ŞAHENK	Cesaret	20.03.2014
071 IŞIN	Mustafa BESİMZADE	Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş	03.02.2014
	Uğur ORAL	Masonluğa Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği	17.03.2014
	Loca Kardeşlerinin Katkıları İle	Yılmaz Özcanlı Kardeşe Vefa	31.03.2014
	Faruk ERGÖNEN	Hür Düşüncenin Gücü	28.04.2014
072 BAŞARI	Cahit ÜLKÜ	Kayıp Zafer ve Masonluğa Bir Bakış	07.04.2014
078 ÜÇSÜTUN	Mehmet TANSAL	1871 Paris Komünü ve Masonlar (Altuğ Dilmaç Katkısı ile)	13.03.2014
	Bülent ŞENOCAK	Neden Üç Sütun	10.04.2014
082 KARŞIYAKA	Uğur SARAÇOĞLU	Üstat Derecesi Ritüelinin Düşündürdükleri	17.02.2014
	Serdar ÇÖTERT	Hür Düşünce Dogma'ya Karşı	03.03.2014
	Alpay ERGUN	Masonlukta 40 Yıllık Esintiler	17.03.2014
	Fahri COŞKUN	Hakikatin Nuru ile Aydınlanma	14.04.2014
	Haydar AKAY	Niçin Buradayız?	28.04.2014

097 BODRUM	Çokşen ZERENLER	40. Yıl	13.02.2014
	Ülkü ANGILI	Aydınlanma ve Aydınlanmacı Masonluk	27.02.2014
	Nedret TANACI	Ortak Lisan	13.03.2014
	Atilla ÇİLENGİROĞLU	Kalfalık (En Muhterem Can Arpaç Kardeşin Konuşması)	27.03.2014
	Taner TOPARLAK	Temsil ve Temessül	10.04.2014
	Murat ÇAKALOZ	Kardeşlerim Beni Öyle Tanırlar	24.04.2014
099 KORDON	Süleyman ÖZSEYHAN	Masonluk ve Öğrenebildiklerim	27.02.2014
	Turhan Şeref ÖZÜNAL	Semboller	13.03.2014
	Ataman GÜNERİ	Sevgi Üzerine	27.03.2014
	Güngör KAVADARLI	Masonluk Nedir? Ne Değildir?	10.04.2014
	Mert SAVAŞAN	Masonluk ve Müzik	24.04.2014
102 DOĞA	Kamil SÖZEN	Masonik Kültür ve Süper Kahramanlar	25.02.2014
	Bülent ŞENOCAK	Tefekkür Hücresi	11.03.2014
	Yaşar ERİLHAN	Kalfa Derecesi Ritüeli ve Felsefesi Üzerine Düşünceler	25.03.2014
	Tayfun ADANIR	Kalfa Derecesi Ritüeli ve Felsefesi Üzerine Düşünceler	25.03.2014
105 TAN	Murat UYGUR	Masonik Sohbet	04.02.2014
	Eli SİMSOLO	Süleyman Mabedi'nin Mimari Ögeleri ve Masonluk Sembolizmasındaki Yansımaları	01.04.2014
113 OCAK	Alphan ÇAL	İnsanlık Mabedi	20.02.2014
	İ.Erden ERGÖKMEN	Bireyle Aydınlanan Toplumun Öyküsü	06.03.2014
	Levent KAMALI	Düzenleri Bozan İki Düşünür: Muhyiddin İbn-i Arabi ve Jacques Derrida	20.03.2014
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	03.04.2014
115 ŞAKUL	Ziya Tuğrul GÜNEŞ	Örgüt Disiplini	10.02.2014
	Fahir SAĞ	Şakul Muhterem Locasının Kuruluş Öyküsü	10.03.2014
	Cemal Ata BOZOKLAR	Her Akıl Kendini Sever	07.04.2014
	İ.Tanzer ÇALKAVUR	Ölümsüzlüğün Sırrı	21.04.2014
134 MARMARİS	Nihat DEMİRKOL	Doğu Ne Kadar Doğuda	06.02.2014
	Kutay ÜRKMEN	Gülümsemenin Büyüsü	20.03.2014
	Remzi SANVER	Turkish Freemasonry – A Brief Introduction	05.04.2014
138 NOKTA	Hakan ÖZSEZER	Kardeşim	24.03.2014
	Bora YÜRÜKOĞLU	İkarus Olmak	21.04.2014
142 İMBAT	Harun OKLAY	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar	11.02.2014
	İbrahim İZMİT	Masonik Açıdan Tao Öğretisi ve Feng Shui	25.02.2014
	Bilgehan AYKURT	Tekamül	11.03.2014
	Serdar AYALP	Masonik İlke ve Değerler	08.04.2014
	Hami AYGEN	Hakikatin Nuru	22.04.2014
145 NİRENGİ	Mete GÜRLER	Masallar ve Semboller	06.02.2014
	Türkhan SLEM	Mason Gerçek, İdeal İnsan Olmalıdır	03.04.2014
148 AGORA	Gürol GÜLTEKİN	Masonlukta Rehberlik ve Rehberin Görevleri	13.02.2014
	Zafer KEMENT	Paketin İçindeki Bilgi	27.02.2014
	Selçuk ÖZEN	Masonluk ve Kadınlar	13.03.2014
	İlgin SAYLAM	Masonik Sözcü	27.03.2014
149 IŞIK	Akın KUYUMCU	Masonlukta Yazılı Olmayan Kurallar	24.02.2014
	Ünal ERSÖZLÜ	Doğu'da ve Batı'da Masonluk'tan Etkilenen Cemiyetler	10.03.2014

	Oktay ALTINTAŞ	Aydınlanma Felsefesinin İflası; Romantik Bir Bakış	24.03.2014
	Yüksel KAZMİRCİ	Ezoterizm Niçin Masonik Öğretinin Temel Taşıdır?	07.04.2014
164 FETHİYE	Sait AYGÜN	Masonik Etiket ve Yazılı Olmayan Kurallar	25.02.2014
	Özhan ÇAKICI	İnanç, Bilgi ve Bilimsel Bilgi Kavramları Üzerine	11.03.2014
	Halit YILDIRIM	Ahlak, Etik, Vicdan, Erdem ve Masonluk	25.03.2014
	Ali KONAKÇI	Eşik ve Ben	08.04.2014
	Teoman GÜRGAN	Yazılı Olmayan Kurallarımızdan Eski Yükümlülüklere	22.04.2014
	Murat ÇİM	Eski Mükellefiyetlerimiz ve Sorumluluklarımız	22.04.2014
171 TERAZİ	Atilla YILMAZ	Masonlukta Sistem Farklılıkları ve Ritler	06.02.2014
	Halil ERDEM	Erdem	20.03.2014
	Ünlü YUKARUÇ	İnsanı İnsan Yapan Hasletler	03.04.2014
172 ÇEŞME	Kazım PAR	Tutkular	06.04.2014
176 SENTEZ	Levent ELBEYLİ	Özgürlük	11.03.2014
	Levent KÖYLÜ	Masonik Mitoslar ve Ezoterizm	08.04.2014
	Türker ÜNAL	Batı Edebiyatında Ütopik Toplum Modellerine Ezoterik Bir Yaklaşım	22.04.2014
178 KUŞADASI	Haluk NİŞLİ	Size Temiz Olarak Verilen Önlüğü Temiz Tutabilmek	12.03.2014
182 ZUHAL	Halil Kamil ESKİN	Hoşgörü mü? Tolerans mı?	13.02.2014
	Kıvanç ÖZAY	Öneri, Teklif, Tahkikat	27.02.2014
	Nihat DEMİRKOL	Doğu Ne Kadar Doğudadır?-İzafiyet Üzerine Bir Deneme…	10.04.2014
187 ÖZVERİ	Mete AKYOL	Laiklik ve Atatürk	12.03.2014
	Halit ÇİM	İnisiyasyon	26.03.2014
192 HERMES	M. Kerem DOKSAT	Ölüm	17.02.2014
	Tanıl ADALI	Kuruluştan Bugüne	03.03.2014
	Atasel ATUN	Hakikat Yolculuğu ve Kendini Bilmek	14.04.2014
198 PAMUKKALE	Savaş AYDIN	Dul Kadın ve Hasenat	03.02.2014
	Aydın ÇİFTÇİ	Hür Masonluk Tarihinden Notlar	03.03.2014
205 HERODOT	Kudret URAS	Tek Mason Padişah V.Murat	06.02.2014
	Murat ŞEREMETLİ	Ezoterik Dünya	06.03.2014
	Arkun DEMİRCAN	Herodot	03.04.2014
213 DOKUZEYLÜL	Sümer DENİZ	Yaşam ve Masonluk	11.02.2014
220 OKYANUS	Sinan CAN	Tefekkür Hücresi	04.02.2014
	Alican İNELLİOĞLU	Ahlak Felsefesi ve Masonluk	04.03.2014
	Bülent ŞENOCAK	İdeal Bir Aday, İdeal Bir Mason	18.03.2014
İDA	Remzi SANVER	1965 Olayları	26.04.2014
KARYA	Moderatör: Rasim Özgürel / Konuşmacılar: Mehmet Ali KUTSAN, Teoman SÜERDEM, Tolga ALPASLAN, Gündüz ORAY, Bülent MESTÇİ, Ahmet Cenk UYAR	Karya	08.04.2014
	Ali Rasim Noyan Özgürel , Mete TÜRDÜ, Teoman SÜERDEM	Üç T: Teklif, Tahkikat, Tekris	22.04.2014

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
A. NECATİ TUĞCU	BAŞARI	07.03.2014
AHMET KANDEMİR	TOPRAK	16.03.2014
SEDAT ÖZKAVALCIOĞLU	MANİSA	19.03.2014
EROL DURUÖZ	EŞİTLİK	22.03.2014
ÇETİN ÖZER	ÜÇNUR	01.04.2014
AYKUT BASKAN	EŞİTLİK	04.04.2014
ALBERT BİLEN	DELTA	07.04.2014
ÖMER FARUK TEZER	AKIL VE HİKMET	08.04.2014

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebedi Maşrık'a intikal eden Kardeşlerimize Evrenin Ulu Mimarı'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayınlanması uygun görülen özgün araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara özgü yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayınlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayınlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ile kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 30 sayfayı, kişisel yorum makaleleri ise 15 sayfayı aşmamalıdır. Araştırma yazıları ve makalelerin 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti adı ile kurulmuş olan Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlâda bu kurallara uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde Ana Yazım Kılavuzu'na (Ömer Asım Aksoy, Epsilon Yayınları) bakılacaktır. Kısaltma kullanmak gerekiyorsa, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın kısaltma dizini geçerli olacaktır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı belgelerden alıntılar sarih bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Makalenin ilk sayfasında makalenin adı, özeti ve anahtar sözcükler (Türkçe ve İngilizce) yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirmenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı veya çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU

Nur-u Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul

e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7. Message From The Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. General Assembly May 20, 1956 ..... Erdal TÜRKER
15. The Three Pillars ..... Sait Mehmet TANSAL
24. In Search of an Identity: The 1877 Convention of the Grand Orient of France – Part II ..... Michel L. BRODSKY Translated by: Ahmet SEVİNDİK Ali VERBAS
49. Popular Culture and Freemasonry in 21 st Century ..... Yavuz S. AĞAOĞLU
59. Edoardo de Nari: A Biography from Italy to Istanbul ..... Yavuz SORAL
74. Speculative Origins of Freemasonry ..... Suphi VARIM
85. From the Minutes of Selamet Lodge ..... Aziz AZMET
96. News from The Lodges ..... Mimar SİNAN
118. Obituaries ..... Mimar SİNAN
119. Article Submission Rules ..... Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL - TURKEY

YEAR : 2014 NO : 163